

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу та інноваційного розвитку

Обліково-фінансовий факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК
(частина II)

робочий зошит для виконання практичних завдань
та самостійної роботи здобувачами початкового (короткий цикл)
рівня вищої освіти ОПП «Облік і оподаткування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
денної форми здобуття вищої освіти

МИКОЛАЇВ
2022

УДК 657:336.1
Ф 59

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 20.09.2022 р., протокол № 2.

Укладач:

О. І. Лугова – канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

С. А. Бурлан – канд. екон. наук, доцент, професор кафедри обліку і аудиту, Чорноморський національний університет імені Петра Могили;

О. І. Мельник – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет.

ЗМІСТ

Змістовий модуль 4. Облік зобов'язань	4
Тема 13. Облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками та підрядниками	4
Тема 14. Облік коротко- та довгострокових кредитів банку	10
Тема 15. Облік розрахунків за виплатами працівникам та соціального страхування	18
Тема 16. Облік розрахунків з бюджетом за податками і платежами	32
Тема 17. Облік зобов'язань за розрахунками з учасниками. Облік розрахунків з іншими кредиторами	45
Тема 18. Облік векселів виданих та зобов'язань за облігаціями...	51
Тема 19. Облік довгострокових зобов'язань з оренди	55
Змістовий модуль 5. Облік доходів, витрат і фінансових результатів	59
Тема 20. Облік доходів і витрат за видами діяльності підприємства	59
Тема 21. Порядок формування та облік фінансових результатів	88
Змістовий модуль 6. Облік власного капіталу і фінансова звітність	93
Тема 22. Облік зареєстрованого, пайового, неоплаченого та вилученого капіталів	93
Тема 23. Облік резервного, додаткового капіталів та нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)	106
Тема 24. Облік забезпечення майбутніх витрат і платежів. Облік цільового фінансування і цільових надходжень	113
Тема 25. Фінансова звітність підприємства	120

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ
ТЕМА 13. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З
ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 (зі змінами і доповненнями)

Терміни:

зобов'язання - заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди;

кредитор - юридична або фізична особа, яка має підтвержені у встановленому порядку вимоги щодо грошових зобов'язань до боржника, у тому числі щодо виплати заборгованості із заробітної плати працівникам боржника, а також контролюючі органи - щодо податків та зборів;

поточні зобов'язання - зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Завдання 13.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 13.1).

ТОВ «Сонце» придбало:

- товари вартістю 24000,00 грн (у т.ч. ПДВ) з оплатою за фактом постачання;

- об'єкт основних засобів у вигляді обладнання вартістю 60 000,00 грн (у т.ч. ПДВ) на умовах попередньої оплати.

Таблиця 13.1. Господарські операції з обліку зобов'язань за розрахунками із постачальниками

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
Придбання товару (перша подія – постачання)					
1	Отримано товар від постачальника				
2	Відображено розрахунки за вхідним ПДВ, не підтвердженим ПН, зареєстрованою в ЄРПН				
3	Зареєстровано ПН в ЄРПН, відображено податковий кредит з ПДВ				

Продовження табл. 13.1

1	2	3	4	5	6
4	Перераховано оплату постачальникові				
Придбання об'єкта ОЗ (перша подія – передоплата)					
1	Перераховано передоплату постачальникові				
2	Відображено розрахунки за вхідним ПДВ, не підтвердженим ПН, зареєстрованою в ЄРПН				
3	Зареєстровано ПН у ЄРПН, відображено податковий кредит з ПДВ				
4	Отримано об'єкт основних засобів				
5	Закрито розрахунки за податковим кредитом з ПДВ				
6	Проведено зарахування заборгованостей				
7	Уведено в експлуатацію об'єкт основних засобів				

Інвентаризація розрахунків із контрагентами

ЗРАЗОК

Акт звірки взаєморозрахунків між ТОВ «Кін Трейд» і ТОВ «Домінанта»

Ми, що нижче підписалися, ТОВ «Кін Трейд», з однієї сторони, і ТОВ «Домінанта», з іншої сторони, склали цей акт звірки в тому, що стан взаємних розрахунків за даними обліку такий (грн)

За даними ТОВ «Кін Трейд»				За даними ТОВ Домінанта»			
Дата	Документ	Дт	Кт	Дата	Документ	Дт	Кт
Сальдо початкове			–	Сальдо початкове		–	
02.10.20 р.	Видаткова накладна № 155	25000,00			Видаткова накладна № 155		25000,00
14.10.20 р.	Платіжне доручення № 132		24000,00		Платіжне доручення № 132	24000,00	
Обороти за період		25000,00	24 000,00	Обороти за період		25000,00	24000,00
Сальдо кінцеве		1 000,00	–	Сальдо кінцеве		1 000,00	–

За даними на 31.10.20 р.

Від ТОВ «Кін Трейд»

Ляшенко А. А.
Добра А. І.

Директор
Головний бухгалтер

Від ТОВ «Домінанта» Директор

Іванів П. П. Головний бухгалтер
Весела М. Д.

ЗРАЗОК

**Акт звірки взаєморозрахунків № 1
за договором поставки від 30.12.20 р. № 441/п
за період з 01.01.21 р. по 31.03.21 р.**

01.04.21 р. м. Дніпро

Ми, які підписалися нижче:

Товариство з обмеженою відповідальністю «Кактус» в особі директора Тарасенка Бориса Романовича, що діє на підставі статуту, з однієї сторони,
та

Приватне підприємство «Хмара» в особі директора Іванченко Олени Станіславівни, що діє на підставі статуту, з іншої сторони, склали цей акт про те, що стан розрахунків між сторонами за даними бухгалтерського обліку є таким:

(грн)

Дата	Операція/документ	За даними ТОВ «Кактус»		За даними ПП «Хмара»	
		Сума Дт	Сума Кт	Сума Дт	Сума Кт
Залишок на 01.01.21 р.		–	–		
14.01.21 р.	Поставка товару/видаткова накладна від 14.01.21 р. № 67-п	10 000			
23.01.21 р.	Поставка товару/видаткова накладна від 23.01.21 р. № 103-п	20 000			
12.02.21 р.	Поставка товару/видаткова накладна від 12.02.21 р. № 147-п	20 000			
13.02.21 р.	Оплата/платіжне доручення від 13.02.21 р. № 778		30 000		
	Оборот	50 000	30 000		
Залишок на 31.03.21 р.		20 000	–		

У результаті звіряння взаєморозрахунків встановлено, що станом на 31.03.21 р. заборгованість ПП «Хмара» перед ТОВ «Кактус» становить 20 000 грн (двадцять тисяч гривень).

Цей акт складено у двох примірниках, що мають однакову юридичну силу.

Строк повернення підписаного ПП «Хмара» акта – не пізніше 15.04.21 р.

Підписаний акт надсилається на поштову адресу ТОВ «Кактус»: 49000, м. Дніпро, вул. Велика, 7а, оф. 13.

Строк погашення заборгованості – не пізніше 30.04.21 р.

Завдання 13.2

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 13.2).

Протягом звітного періоду підприємство «Альфа» (платник ПДВ):

- підписало додаткову угоду до договору позики, укладеного із власником, згідно з яким позика в сумі 100 000 грн., раніше надана на строк 10 місяців, не підлягає погашенню позичальником;

- у ході інвентаризації зобов'язань виявило кредиторську заборгованість перед підприємством Х у сумі 23 900 грн. за надані послуги, за якою минув строк позовної давності.

Таблиця 13.2. Господарські операції з обліку списання кредиторської заборгованості

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Списано на доходи суму позики після зміни умов договору				
2	Списано на доходи заборгованість зі строком позовної давності, що минув, перед підприємством Х				

Завдання 13.3

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками (табл. 13.3).

Таблиця 13.3 Господарські операції з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Погашено кредиторську заборгованість перед постачальниками та підрядниками з рахунку у банку		
2.	Списано кредиторську заборгованість перед постачальниками та підрядниками за оборотні активи та послуги, пов'язані з операційною діяльністю, після закінчення терміну позовної давності		
3.	Списано кредиторську заборгованість перед постачальниками та підрядниками за необоротні активи та послуги, пов'язані з необоротними активами, після закінчення терміну позовної давності		
4.	Відображено списання дебіторської заборгованості, яка утворена внаслідок переоплати за товари, роботи, послуги		
5.	Отримано рішення (визнано повідомлення) про сплату штрафів, пені, неустойки постачальникам та підрядникам		
Придбання необоротних активів			
6.	Придбано інвестиційну нерухомість		
7.	Придбано устаткування, що потребує монтажу		
8.	Передано устаткування в монтаж		
9.	Придбано устаткування, що не потребує монтажу, інші основні засоби (зазначається сума без непрямих податків)		
10.	Придбано інший необоротний матеріальний актив		
11.	Придбано нематеріальний актив		

Продовження табл. 13.3

1	2	3	4
12.	Придбано довгострокові біологічні активи		
13.	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних у разі придбання необоротних активів платником ПДВ у платника ПДВ-резидента		
Придбання оборотних активів			
14.	Придбано виробничі запаси		
15.	Придбано поточні біологічні активи		
16.	Придбано малоцінні та швидкозношувані предмети		
17.	Придбано товари		
18.	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних у разі придбання оборотних активів платником ПДВ у платника ПДВ-резидента		
Придбання послуг			
19.	Відображено послуги з будівництва основних засобів, придбані у інших фізичних та юридичних осіб		
20.	Відображено послуги, пов'язані з виготовленням основних засобів, придбані у інших фізичних та юридичних осіб		
21.	Відображено витрати на модернізацію, модифікацію, реконструкцію, дообладнання, добудову та інші види поліпшення об'єктів основних засобів, виконані підрядним способом		
22.	Відображено витрати на роботи, послуги з модернізації, модифікації, реконструкції, дообладнання, добудови та інших видів поліпшення об'єктів основних засобів, виконані змішаним способом		
23.	Відображено послуги, що відносяться до витрат майбутніх періодів		
24.	Відображено послуги виробничого характеру		
25.	Відображено послуги загально виробничого характеру		
26.	Відображено послуги адміністративного характеру		
27.	Відображено послуги, що відносяться до витрат на збут		
28.	Відображено послуги, що відносяться до витрат на дослідження та розробки		
29.	Відображено послуги, що відносяться до інших операційних витрат		
30.	Відображено послуги, що відносяться до негосподарської діяльності		
31.	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних у разі придбання послуг платником ПДВ у платника ПДВ-резидента		
Облік авансів, виданих платникам ПДВ-резидентам за послуги, що підлягають оподаткуванню ПДВ			
32.	Перераховано аванси іншій юридичній особі за послуги		
33.	Відображено податковий кредит з ПДВ із незареєстрованих податкових накладних		
34.	Відображено отримані послуги		
35.	Відображено закриття податкового кредиту з авансів виданих		
36.	Здійснено залік заборгованості		

Продовження табл. 13.3

1	2	3	4
Курсові різниці			
37.	Нараховано від'ємну курсову різницю при зростанні курсу валюти у разі придбання оборотних активів та послуг у нерезидентів, пов'язаних з операційною діяльністю		
38.	Нараховано додатну курсову різницю при зниженні курсу валюти у разі придбання оборотних активів та послуг у нерезидентів, пов'язаних з операційною діяльністю		
39.	Нараховано від'ємну курсову різницю при зростанні курсу валюти у разі придбання необоротних активів у нерезидентів		
40.	Нараховано додатну курсову різницю при зниженні курсу валюти у разі придбання необоротних активів у нерезидентів		

Питання для самоконтролю

1. Що таке зобов'язання?
2. Які види зобов'язань існують в обліку?
3. Охарактеризуйте поточні, довгострокові, непередбачені зобов'язання, забезпечення, доходи майбутніх періодів.
4. Дайте характеристику рахункам, що використовуються для обліку зобов'язань.
5. Якими документами оформляють операції з вітчизняними постачальниками і підрядниками?
6. Як ведеться синтетичний та аналітичний облік на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»?
7. Яким чином можуть здійснюватися розрахунки між постачальниками і замовниками?
8. Як відображається на рахунках бухгалтерського обліку надходження товарно-матеріальних цінностей від постачальників і погашення заборгованості перед ними?

ТЕМА 14. ОБЛІК КОРОТКО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ КРЕДИТІВ БАНКУ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 (зі змінами і доповненнями);
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Витрати», (Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318);
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» (Наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415);
4. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку фінансових витрат (Наказ Міністерства фінансів України від 01.11.10 р. № 1300);
5. Лист Міністерства аграрної політики України «Щодо порядку відображення в бухгалтерському обліку операцій з отримання короткострокових кредитів в комерційних банках» № 37-27-12/10057 від 12.11.2001.

Терміни:

запозичення – позики, векселі, облігації, а також інші види короткострокових і довгострокових зобов'язань, на які нараховуються відсотки.

капіталізація фінансових витрат – включення фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу.

кваліфікаційний актив – актив, який обов'язково потребує суттєвого часу для його створення.

фінансові витрати – витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями

фінансовий кредит – це кошти, надавані банком або іншою фінансовою установою (кредитодавцем) позичальнику на певний строк у розмірі та на умовах, установлених кредитним договором, і під проценти

проценти - дохід, який сплачується (нараховується) позичальником на користь кредитора як плата за використання залучених на визначений або невизначений строк коштів або майна.

Завдання 14.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 14.1).

Підприємство в березні поточного року отримало від банку короткостроковий кредит (на 6 місяців) у сумі 500 000,00 грн для поповнення обігових коштів. У заставу була надана будівля офісу заставною вартістю 900 000,00 грн. Крім того, був укладений договір поруки з фізичною особою

– власником підприємства. Витрати на оформлення кредиту (разова комісія банку, послуги оцінювача, послуги нотаріуса з укладення договорів застави та поруки, послуги страхової компанії зі страхування предмета застави) становлять 12 000,00 грн. Процентна ставка за кредитом – 26 % річних. Припустимо, що кредит буде повернутий підприємством 09 вересня поточного року.

Формула для розрахунку суми процентів за період (П):

$$П = К \times С : 365 \times Д,$$

де К – сума кредиту, що підлягає поверненню, грн;

С – процентна ставка за кредитом згідно з договором, %;

365 – кількість календарних днів у році;

Д – кількість днів користування кредитом.

Таблиця 14.1. Господарські операції з обліку короткострокового кредиту

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
1	Оплачено витрати з оформлення кредиту	Платіжне доручення			
2	Відображено витрати на оплату послуг нотаріуса, оцінювача та сплату комісії банку	Акт оцінки, кредитний договір			
3	Відображено суму страхового платежу	Договір страхування майна			
4	Передано в заставу будівлю офісу	Договір застави			
5	09.03.п.р. Отримано кредит на поточний рахунок підприємства	Виписка банку			
6	Оплачено товари за рахунок кредитних коштів	Платіжне доручення			
7	31.03.п.р. Нараховано проценти за період з 09.03.п.р. по 31.03.п.р. (500 000 x 26 % : 365 к. д. x 23 к. д.)	Бухгалтерська довідка-розрахунок			
8	Сплачено проценти за кредитом	Платіжне доручення			
9	Нараховано проценти за період з 01.04.21 р. по 31.08.21 р. (500 000 x 26 % : 365 к. д. x 153 к. д.)	Бухгалтерська довідка-розрахунок,			
10	Сплачено проценти	Платіжне доручення			
11	09.09.п.р. Повернуто суму кредиту				

Продовження табл. 14.1

1	2	3	4	5	6
12	Нараховано проценти за період з 01.09.п.р. по 08.09.п.р. (500 000 x 26 % : 365 к. д. x 8 к. д.)	Бухгалтерська довідка-розрахунок,			
13	Сплачено проценти	Платіжне доручення			
14	Відображено повернення із застави офісної будівлі	Договір застави			
15	Списано витрати на страхування майна	Договір страхування			

Завдання 14.2

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 14.2).

У травні 2016 року підприємство уклало з банком договір про виділення довгострокового кредиту в сумі 20 000 000 грн. строком на 5 років для будівництва виробничого комплексу. Процентна ставка за кредитом – 22 % річних. Згідно з договором кредит погашається щорічно рівними частинами в сумі 4 000 000 грн. Проценти нараховуються щомісяця та сплачуються до закінчення останнього дня місяця. Інших запозичень у підприємства немає.

Таблиця 14.2. Господарські операції з обліку отримання кредиту і погашення його першої частини

№ з/п	Дата	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
				Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6	7
1	11.05.16 р.	Отримано кредит на поточний рахунок				
2	31.05.16 р.	Нараховано та сплачено проценти за кредитом за період з 11.05.16 р. по 31.05.16 р.				
3		Нараховано та сплачено проценти за кредитом за червень				
4	30.06.16 р.	Переведено до складу поточних зобов'язань першу частину заборгованості за кредитом, яка будепогашена протягом 12 місяців з дати балансу				

Продовження табл. 14.2

1	2	3	4	5	6	7
5	30.06.16 р.	Відображено капіталізацію процентів за кредитом за травень, червень				
6	30.07.16 р. – 31.12.16 р.	Нараховано та сплачено проценти за кредитом за липень – грудень				
7	30.09.16 р. – 31.12.16 р.	Відображено капіталізацію процентів за кредитом за липень – грудень				
8	31.01.17 р. – 31.03.17 р.	Нараховано та сплачено проценти за кредитом за січень – березень				
9	31.03.17 р.	Відображено капіталізацію процентів за січень – березень				
10	30.04.17 р.	Нараховано та сплачено проценти за кредитом за квітень				
11	11.05.17 р.	Погашено першу частину кредиту				
12	31.05.17 р. – 30.06.17 р.	Нараховано та сплачено проценти за кредитом за травень – червень				
13	30.06.17 р.	Переведено до складу поточних зобов'язань другу частину заборгованості за кредитом, яка буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу				
14		Відображено капіталізацію процентів за квітень – червень				

Завдання 14.3

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку довгострокові позики (табл. 14.3).

Таблиця 14.3. Господарські операції з обліку довгострокові позики

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
Позики у національній валюті			
1.	Отримано на поточний рахунок довгостроковий кредит банку у національній валюті		
2.	Погашено довгостроковий кредит банку у національній валюті		
	За рахунок довгострокової позики оплачено:		
3.	- постачальникам і підрядникам		
4.	- податки та збори в бюджет		
5.	- єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
6.	- різним юридичним і фізичним особам		
7.	Відображено перевід довгострокового кредиту банку у національній валюті до складу короткострокового кредиту		
8.	Переведено частину довгострокового кредиту банку у національній валюті у поточну заборгованість		
9.	Відображено перевід короткострокового кредиту банку у національній валюті до складу довгострокового кредиту		
10.	Переведено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями у національній валюті до складу довгострокового кредиту банку		
11.	Відображено довгостроковий кредит банку у національній валюті, термін якого відстрочено		
12.	Погашено відстрочений довгостроковий кредит банку у національній валюті		
13.	Переведено частину відстроченого довгострокового кредиту банку у національній валюті у поточну заборгованість		
14.	Отримано на поточний рахунок інші довгострокові позики (крім кредитів банку) у національній валюті		
15.	Погашено іншу довгострокову позику у національній валюті		
16.	Переведено частину іншої довгострокової позики у національній валюті у поточну заборгованість		
17.	Нараховано відсотки за користування довгостроковими кредитами (позиками) у національній валюті		
18.	Сплачено відсотки за користування довгостроковими кредитами (позиками) у національній валюті		
Позики в іноземній валюті			
19.	Отримано на поточний рахунок довгостроковий кредит банку в іноземній валюті		
20.	Погашено довгостроковий кредит банку в іноземній валюті		
21.	Відображено перевід довгострокового кредиту банку в національній валюті до складу короткострокового кредиту		
22.	Переведено частину довгострокового кредиту банку в іноземній валюті у поточну заборгованість		

Продовження табл. 14.3

1	2	3	4
23.	Відображено перевід короткострокового кредиту банку в іноземній валюті до складу довгострокового кредиту		
24.	Переведено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті до складу довгострокового кредиту банку		
25.	Відображено довгостроковий кредит банку в іноземній валюті, термін якого відстрочено		
26.	Погашено відстрочений довгостроковий кредит банку в іноземній валюті		
27.	Переведено частину відстроченого довгострокового кредиту банку в іноземній валюті у поточну заборгованість		
28.	Отримано на поточний рахунок інші довгострокові позики (крім кредитів банку) в іноземній валюті		
29.	Погашено іншу довгострокову позику в іноземній валюті		
30.	Переведено частину іншої довгострокової позики в іноземній валюті у поточну заборгованість		
31.	Нараховано відсотки за користування довгостроковими кредитами (позиками) в іноземній валюті		
32.	Утримано підчас виплати доходу нерезиденту податок з доходів нерезидентів із суми, яка відповідно до договору є компенсацією відсотків за отримані довгострокові кредити (позики) (якщо інше не передбачено нормами чинних міжнародних угод)		
33.	Перераховано у бюджет податок з доходів нерезидентів		
34.	Сплачено відсотки за користування довгостроковими кредитами (позиками) в іноземній валюті		
35.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю по залишках довгострокового кредиту банку в іноземній валюті у разі зростання курсу валюти		
36.	Відображено нараховану позитивну операційну курсову різницю по залишках довгострокового кредиту банку в іноземній валюті у разі зниження курсу валюти		
37.	Відображено нараховану вщ'ємну неопераційну курсову різницю по залишках довгострокового кредиту банку в іноземній валюті у разі зростання курсу валюти		
38.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю по залишках довгострокового кредиту банку в іноземній валюті у разі зниження курсу валюти		
39.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю по залишках довгострокової позики (крім кредитів банків) в іноземній валюті у разі зростання курсу валюти		
40.	Відображено нараховану позитивну операційну курсову різницю по залишках довгострокової позики (крім кредитів банків) в іноземній валюті у разі зниження курсу валюти		
41.	Відображено нараховану вщ'ємну неопераційну курсову різницю по залишках довгострокової позики (крім кредитів банків) в іноземній валюті у разі зростання курсу валюти		
42.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю по залишках довгострокової позики (крім кредитів банків) в іноземній валюті у разі зниження курсу валюти		

Завдання 14.4

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку поточної заборгованості з довгостроковими зобов'язаннями (табл. 14.4).

Таблиця 14.4. Господарські операції з обліку поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті			
1.	Переведено частину довгострокового кредиту банку у поточну заборгованість, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців від дати балансу		
2.	Переведено частину відстроченого довгострокового кредиту банку у поточну заборгованість, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців віддати балансу		
3.	Переведено частину іншої довгострокової позики у поточну заборгованість, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців від дати балансу		
4.	Переведено заборгованість за довгостроковими векселями до поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями		
5.	Переведено довгострокові зобов'язання за облігаціями до поточної заборгованості		
6.	Переведено довгострокові зобов'язання з оренди майна до поточної заборгованості		
7.	Переведено інші довгострокові зобов'язання до поточної заборгованості		
8.	Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями з каси		
9.	Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями з рахунку в банку		
10.	Відображено залік дебіторської заборгованості в погашення поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями		
11.	Погашено поточну заборгованість за рахунок довгострокових позик		
12.	Погашено поточну заборгованість за рахунок короткострокових позик		
13.	Погашено поточну заборгованість виданим короткостроковим векселем		
14.	Відображено дохід від списання поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями по закінченні терміну позовної давності		
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті			
15.	Переведено частину довгострокового кредиту банку у поточну заборгованість, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців від дати балансу		
16.	Переведено частину відстроченого довгострокового кредиту банку у поточну заборгованість, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців віддати балансу		

Продовження табл. 14.4

17.	Переведено частину іншої довгострокової позики у поточну заборгованість, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців від дати балансу		
18.	Переведено заборгованість за довгостроковими векселями до поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями		
19.	Переведено довгострокові зобов'язання за облігаціями до поточної заборгованості		
20.	Переведено довгострокові зобов'язання з оренди майна до поточної заборгованості		
21.	Переведено інші довгострокові зобов'язання до поточної заборгованості		
22.	Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями з каси		
23.	Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями з рахунку в банку		
24.	Погашено поточну заборгованість за рахунок довгострокових позик		
25.	Погашено поточну заборгованість за рахунок короткострокових позик		
26.	Погашено поточну заборгованість виданим короткостроковим векселем		
27.	Відображено дохід від списання поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями по закінченні терміну позовної давності		
28.	Відображено нараховану від'ємну неопераційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по залишках поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті		
29.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю при зниженні курсу валюти по залишках поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті		

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність та особливості фінансового обліку короткострокових кредитів банків.
2. Яким документом регламентуються взаємовідносини між банком і позичальником?
3. У яких випадках виникає поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями?
4. Які рахунки призначені для обліку банківських кредитів?
5. Як відображається на рахунках бухгалтерського обліку отримання і використання короткострокових кредитів банку?
6. Розкрийте особливості обліку довгострокових кредитів банків.

ТЕМА 15. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змінами і доповненнями);
2. Кодекс законів про працю України №322-VII від 10.12.1971 р. (зі змінами і доповненнями);
3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. (зі змінами і доповненнями);
4. Закон України «Про оплату праці» №108/95-ВР від 24.03.1996 р. (зі змінами і доповненнями);
5. Закон України «Про відпустки» №504/96-ВР від 15.11.1995 р. (зі змінами і доповненнями);
6. Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» № 1282-XII від 3 липня 1991 р. (зі змінами і доповненнями);
7. Закон «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 1105-XIV від 23.09.99 р. (зі змінами і доповненнями);
8. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» №2464-VI від 08.07.2010 р. (зі змінами і доповненнями);
9. Закон України «Про колективні договори і угоди» №3356-XII від 01.07.1993 р. (зі змінами і доповненнями);
10. Закон України «Про компенсацію громадянам втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати» № 2050-III від 19.10.2000 р. (зі змінами і доповненнями);
11. Закон України «Про прожитковий мінімум» №966- XIV від 15.07.1999 р. (зі змінами і доповненнями);
12. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 20.04.2015 р. № 449 (зі змінами і доповненнями);
13. Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Державного комітету статистики України від 13.01.2004 р. №5 (зі змінами і доповненнями);
14. Інструкція про порядок ведення трудових книжок працівників, затверджена наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29.07.1993 р. № 58 (зі змінами і доповненнями);
15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням» від 26 вересня 2001 р. № 1266 (зі змінами і доповненнями);
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про перелік товарів, не дозволених для виплати заробітної плати натурою» від 03.04.1993 р. № 244

(зі змінами і доповненнями);

17. Порядок проведення індексації грошових доходів населення, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 р. № 1078 (зі змінами і доповненнями);

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами і доповненнями);

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601 (зі змінами і доповненнями);

20. Порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за деякі категорії застрахованих осіб, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2011 р. № 178 (зі змінами і доповненнями);

21. Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 р. № 100 (зі змінами і доповненнями);

22. Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2015 р. № 440 (зі змінами і доповненнями);

23. Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 р. № 1227 (зі змінами і доповненнями);

24. Порядок проведення компенсації громадянам втрати частини грошових доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2001 р. № 159 (зі змінами і доповненнями);

25. Наказ Державного комітету статистики «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» від 5 грудня 2008 р. № 489 (зі змінами і доповненнями).

Терміни:

заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу;

основна заробітна плата - винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки). Вона встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців;

додаткова заробітна плата - винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені

чинним законодавством; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій;

інші заохочувальні та компенсаційні виплати - виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами і положеннями, виплати в рамках грантів, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми;

мінімальна заробітна плата - це встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну (годинну) норму праці;

додаткові блага - кошти, матеріальні чи нематеріальні цінності, послуги, інші види доходу, що виплачуються (надаються) платнику податку податковим агентом, якщо такий дохід не є заробітною платою та не пов'язаний з виконанням обов'язків трудового найму або не є винагородою за цивільно-правовими договорами (угодами), укладеними з таким платником податку (крім випадків, прямо передбачених нормами [розділу IV](#) ПКУ);

заробітна плата (ПКУ) - основна та додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, які виплачуються (надаються) платнику податку у зв'язку з відносинами трудового найму згідно із законом;

роботодавець - юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ чи її представництво) або самозайнята особа, яка використовує найману працю фізичних осіб на підставі укладених трудових договорів (контрактів) та несе обов'язки із сплати їм заробітної плати, а також нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб до бюджету, нарахувань на фонд оплати праці, інші обов'язки, передбачені законами;

єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування - консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування;

застрахована особа - фізична особа, яка відповідно до законодавства підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню і сплачує (сплачувала) та/або за яку сплачується чи сплачувався у встановленому законом порядку єдиний внесок;

максимальна величина бази нарахування єдиного внеску - максимальна сума доходу застрахованої особи на місяць, що дорівнює п'ятнадцяти розмірам мінімальної заробітної плати, встановленої законом, на яку нараховується єдиний внесок;

мінімальний страховий внесок - сума єдиного внеску, що визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір внеску, встановлений законом на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід), та підлягає сплаті щомісяця;

посвідчення застрахованої особи в системі загальнообов'язкового

державного соціального страхування - спеціальний документ у вигляді електронної смарт-картки з візуальними персоніфікованими ознаками, який забезпечує документування, збереження і використання індивідуальної інформації про набуті застрахованою особою права у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування, на якому може зберігатися інша інформація для забезпечення захисту прав застрахованих осіб на отримання коштів та послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням;

страховий стаж - період (строк), протягом якого особа підлягає соціальному страхуванню відповідно до видів соціального страхування;

електронний реєстр листків непрацездатності - система накопичення, зберігання та використання інформації про видані, продовжені та обліковані листки непрацездатності, що створюється як складова частина реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Таблиця 15.1. Розмір лікарняних залежно від страхового стажу

№ п/п	Страховий стаж	Розмір допомоги
1	До 3 років	50 % середньої зарплати (доходу)
2	Від 3 до 5 років	60 % середньої зарплати (доходу)
3	Від 5 до 8 років	70 % середньої зарплати (доходу)
4	Понад 8 років	100 % середньої зарплати (доходу)
5	Незалежно від страхового стажу особам, указаним в пп. 5 ч. 1 ст. 24 Закону № 1105	100 % середньої зарплати (доходу)

Організація виплати лікарняних:

- ✓ використовується спецрахунок у банку, щоб Фонд соціального страхування (ФСС) міг туди за заявкою перерахувати кошти;
- ✓ лікарняні складаються з 2-х частин. Перша – за рахунок підприємства (перші 5 календарних днів), друга – за рахунок ФСС (наступні дні);
- ✓ від моменту подачі заявки до надходження коштів з ФСС існує дебіторська заборгованість з боку фонду. За законодавством це 10 днів;
- ✓ з лікарняних сплачується ПДФО та ВЗ, у тому числі й за кошти, що отримуються з ФСС;
- ✓ лікарняні для цілей оподаткування прирівняні до зарплати, а з точки зору трудового законодавства – це не зарплата
- ✓ 949, 663, 378, 313 – ключові субрахунки для обліку лікарняних

Завдання 15.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 15.2).

За умовами трудового договору підприємство виплачує працівнику зарплату за першу половину місяця 22-го числа, а за другу половину – 7-го. Оклад працівника відділу збуту становить 9 700 грн. Працівнику

виплачується зарплата за червень.

Розрахуємо зарплату працівника за дні, відпрацьовані в першій половині червня:

9 700 грн. : 20 р. д. x 11 р. д. = 5 335 грн.,

де 20 р. д. – кількість робочих днів у червні;

11 р. д. – кількість робочих днів у періоді з 1 по 15 червня.

Таблиця 15.2. Господарські операції з обліку нарахування та виплати заробітної плати

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Дт	
1	Нараховано заробітну плату			
2	Перераховано до бюджету з авансу:			
	– ЄСВ (22 %)			
	– ПДФО (18 %)			
	– ВЗ (1,5 %)			
3	Виплачено аванс працівнику на картковий рахунок			
4	Нараховано працівнику зарплату за червень			
5	Утримано із зарплати:			
	– ПДФО			
	– ВЗ (
6	Нараховано на зарплату ЄСВ			
7	Перераховано до бюджету суми:			
	– ЄСВ			
	– ПДФО			
	– ВЗ			
8	Виплачено зарплату працівнику на картрахонок			

Завдання 15.2

Робітник у серпні 2020 року надав лікарняний листок за період з 03.08.20 р. по 17.08.20 р. Цей робітник працює на підприємстві 3 роки. Страховий стаж – 6 років (лікарняний оплачується в розмірі __ %).

Сума зарплати, з якої сплачувався ЄСВ, становить 10 000 грн на місяць.

Розрахунковий період: _____

Кількість календарних днів у РП – _____ к. д.

Сума зарплати, з якої сплачувався ЄСВ:

Середньоденна зарплата:

Сума денної виплати:

Сума оплати перших 5 днів: _____

Сума оплати за рахунок коштів ФСС:

Завдання 15.3

Працівник пропрацював на підприємстві менше 12 місяців Працівника

прийнято на роботу 04.03.20 р., у серпні 2020 року він надав лікарняний листок за період з 06.08.20 р. по 20.08.20 р. Страховий стаж – 10 років, тобто ____ % оплати лікарняного). Сума зарплати, з якої сплачувався ЄСВ, становить 8 000 грн на місяць, за березень нараховано зарплату 7 225 грн. У цьому випадку середня зарплата обчислюється виходячи з виплат за фактично відпрацьовані календарні місяці (з 1-го до 1-го числа).

Розрахунковий період: _____

Кількість календарних днів у РП:

Сумарна зарплата за розрахунковий період:

Середньоденна зарплата дорівнює денній виплаті:

Сума оплати перших 5 днів:

Сума оплати за рахунок коштів ФСС:

Завдання 15.4

Працівник пропрацював на підприємстві менше 1 місяця. Працівника прийнято на роботу 24.08.20 р., а 26.08.20 р. він захворів і надав лікарняний листок за період з 26.08.20 р. по 09.09.20 р. Страховий стаж – 10 років (____ % оплата). Оклад – 8 000 грн на місяць, за 2 робочих дні в серпні працівнику було нараховано 516,13 грн.

Оскільки працівник перебував у трудових відносинах менше ніж календарний місяць, розрахунковий період визначається за фактично відпрацьований час (календарні дні), тобто за період:

Середньоденна зарплата дорівнює денній виплаті:

Сума оплати перших 5 днів:

Сума оплати за рахунок коштів ФСС:

Завдання 15.5

У РП була відпустка без збереження зарплати Робітнику в липні 2020 року було надано відпустку без збереження зарплати у зв'язку із карантинном з 01.07.20 р. по 31.07.20 р. За цей період робітник отримав допомогу по частковому безробіттю на період карантину – 4 723 грн (оклад працівника – 12 000 грн). У серпні 2020 року він надав лікарняний листок за період з 06.08.20 р. по 20.08.20 р.

Страховий стаж – понад 8 років (____ % оплати).

Розрахунковий період: _____. При цьому період надання відпустки без збереження зарплати не враховується.

Кількість календарних днів у розрахунковому періоді (без днів відпустки без збереження зарплати):

Сума зарплати, з якої сплачувався ЄСВ (без суми допомоги по частковому безробіттю):

Середньоденна зарплата дорівнює денній виплаті:

Сума оплати перших 5 днів:

Сума оплати за рахунок коштів ФСС:

Завдання 15.6

У розрахунковому періоді працівник перебував на лікарняному Робітник у квітні 2020 року хворів з 06.04.20 р. по 15.04.20 р., за цей період йому було виплачено допомогу в сумі 3 333,33 грн, зарплата за квітень – 6 666,67 грн. (оклад – 10 000 грн). У серпні 2020 року працівник надав лікарняний листок за період з 06.08.20 р. по 20.08.20 р. Страховий стаж – понад 8 років (____ % оплати).

Розрахунковий період: _____. При цьому період перебування працівника на лікарняному не враховується.

Кількість календарних днів у РП (без днів хвороби):

Сума зарплати, з якої сплачувався ЄСВ (без урахування лікарняних):

Середньоденна зарплата дорівнює денній виплаті:

Сума оплати перших 5 днів:

Сума оплати за рахунок коштів ФСС:

Завдання 15.7

У розрахунковому періоді працівник працював неповний робочий день (тиждень) На підприємстві з травня 2020 року скорочено тривалість робочого часу для робітниці із 8 годин на тиждень до 1 години на тиждень (оклад – 8 000 грн). У зв'язку із цим вона отримала у період з травня по липень 2020 року допомогу по частковому безробіттю на період карантину в сумі 4 723 грн. Сума її зарплати за цей період у розрахунку на місяць – 1 000 грн. У серпні 2020 року працівниця надала лікарняний листок за період з 06.08.20 р. по 20.08.20 р.

Страховий стаж – понад 8 років (____ % оплати).

Розрахунковий період: _____

Кількість календарних днів у РП – _____.

Сума зарплати, з якої сплачувався ЄСВ (без урахування допомоги по частковому безробіттю):

Середньоденна зарплата дорівнює денній виплаті:

Сума оплати перших 5 днів:

Сума оплати за рахунок коштів ФСС:

Завдання 15.8

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 15.3).

Бухгалтеру підприємства нараховані у серпні 2022 р. лікарняні з розрахунку 600,00 грн/день: за перші 5 днів 3000,00 грн; за решту 4 дні 2400,00 грн. Всього було нараховано 5400,00 грн лікарняних.

Таблиця 15.3. Господарські операції з обліку нарахування та виплати лікарняних

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Нараховані лікарняні за перші 5 днів тимчасової втрати працездатності			
2	Нараховані лікарняні за наступні 4 днів за рахунок ФСС після подачі заяви-розрахунку			
3	Нарахований ЄСВ на загальну суму лікарняних			
4	Утриманий ПДФО з суми лікарняних			
5	Утриманий військовий збір з загальної суми лікарняних			
6	Надійшли лікарняні на спецрахунок з ФСС			
7	Сплата ПДФО при виплаті лікарняних за рахунок коштів підприємства			
8	Сплата військового збору при виплаті лікарняних за рахунок коштів підприємства			
9	Виплата лікарняних за рахунок коштів підприємства			
10	Сплата ПДФО при виплаті лікарняних за рахунок коштів ФСС зі спецрахунку			
11	Сплата військового збору при виплаті лікарняних за рахунок коштів ФСС зі спецрахунку			
12	Виплата лікарняних за рахунок коштів ФСС зі спецрахунку			
13	Сплачений ЄСВ за рахунок коштів підприємства при виплаті лікарняних			

Завдання 15.9

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 15.4).

Секретарю підприємства нараховані у серпні 2020 р. нараховано: лікарняні з розрахунку 360 грн/день за 3 дні – 1080 грн; заробітну плату – 7600 грн. Секретар – мати 2-х дітей віком до 18 років і подана заява на отримання податкової соціальної пільги.

Таблиця 15.4. Господарські операції з обліку нарахування та виплати заробітної плати та лікарняних

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Нарахована заробітна плата секретарю			
2	Нараховані лікарняні секретарю за перші 3 дні непрацездатності (за рахунок підприємства)			
3	Нарахований ЄСВ на зарплату			
4	Нарахований ЄСВ на лікарняні			
5	Утримуємо ПДФО з зарплати			
6	Утримуємо ПДФО з лікарняних			
7	Утриманий військовий збір з зарплати			
8	Утриманий військовий збір з лікарняних			
9	Виплата зарплати			
10	Виплата лікарняних			
11	Сплата ПДФО по зарплаті і лікарняним			
12	Сплата військового збору по зарплаті і лікарняним			
13	Сплата ЄСВ			

Завдання 15.10

Працівник із 27 травня іде у відпустку на 24 к. д. за період із травня 2018-го по квітень 2019 року. Зарплата працівника за розрахунковий період – 55 200 грн. У розрахунковому періоді 365 к. д., 11 святкових днів. У розрахунок середнього заробітку береться 354 к. д. (365 к. д. – 11 св. д.).

Визначимо:

1) середню зарплату за 1 к. д.:

2) загальну суму відпусткових:

Завдання 15.11

Працівник із 20 травня іде у відпустку на 14 к. д. за період із травня

2018-го по квітень 2019 року. Зарплата працівника за розрахунковий період – 65 800 грн. Також у січні поточного року він отримав премію за підсумками роботи за минулий рік у сумі 4 200 грн. У розрахунковому періоді 365 к. д., 11 святкових днів.

Оскільки премія отримана в поточному році і розрахунковий період працівника становить повні 12 місяців, сума винагороди включається до середнього заробітку шляхом додавання до заробітку кожного місяця розрахункового періоду 1/12 винагороди, нарахованої в поточному році за попередній календарний рік.

Виходячи із цього визначимо:

1) середню зарплату за 1 к. д.:

2) загальну суму відпусткових:

Завдання 15.12

Працівника оформлено на роботу із 1 жовтня 2018 року. Із 1 червня цього року він іде у відпустку на 24 к. д.

Отже, розрахунковим є період із жовтня 2018-го по травень 2019 року. Зарплата працівника за цей період становить 33 600 грн.

Визначимо загальну кількість календарних днів у розрахунковому періоді: _____

Тепер розрахуємо:

1) середній заробіток за 1 к. д.:

2) загальну суму відпусткових:

Завдання 15.13

Працівниця перебуває у відпустці для догляду за дитиною до 3 років. 20 травня вона мала стати до роботи, але заздалегідь написала заяву на відпустку з цього числа тривалістю 24 к. д., погодивши це з керівництвом. У такому разі розрахунок проводиться за посадовим окладом працівниці на момент її виходу на роботу – 4 500 грн.

У розрахунок середнього заробітку береться _____ к. д.

Визначимо:

1) середню зарплату за 1 к. д.:

2) загальну суму відпусткових:

Завдання 15.14

Працівнику надано відпустку з 1 червня цього року на 14 к. д. за період із червня 2018-го по травень 2019 року. Утім протягом цього періоду працівник неодноразово перебував на лікарняному і йому було нараховано допомогу з тимчасової непрацездатності на загальну суму 7 450 грн. Зарплата за попередні 12 місяців – 30 500 грн.

Визначимо:

1) середню зарплату за 1 к. д.:

2) загальну суму відпусткових:

Завдання 15.15

На підприємстві працює 7 працівників адмінперсоналу, 40 працівників – зайнятих виробництвом продукції, 5 працівників – у відділі збуту. Працівників-інвалідів немає. Плановий річний ФОП на 2019 рік – 3 млн 125 тис. грн. (без відпусткових).

Планова сума відпусткових на 2019 рік – 250 тис. грн. У січні 2017 року нараховано зарплати працівникам – 312 тис. грн., у т. ч.: адмінперсоналу – 50 тис. грн.; зайнятим виробництвом продукції – 237 тис. грн., працівникам зі збуту – 25 тис. грн.

Здійснимо необхідні розрахунки:

1. Коефіцієнт резервування (К):

2. Коефіцієнт ЄСВ (К):

3. Сума резерву відпусток (Р):

для адмінперсоналу:

для працівників виробництва:

для працівників відділу збуту:

Завдання 15.16

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 15.5).

Підприємство – єдинник четвертої групи придбало у санаторія путівку вартістю 12 000 грн (у т. ч. ПДВ – 2 000 грн) для працівника (тракториста). Колективним і трудовим договорами надання путівок не передбачено, тож вартість путівки не входить до фонду зарплати працівника. Путівку видано в жовтні. За цей місяць працівнику нараховано зарплату в розмірі 14 000 грн.

Таблиця 15.5. Господарські операції з обліку інших виплат працівникам

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Перераховано кошти санаторію на придбання путівки	Платіжне доручення			
2	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна			
3	Оприбутковано путівку	Накладна			
4	Закрито розрахунки з ПДВ	Бухгалтерська довідка			
5	Здійснено зарахування заборгованостей				
6	Видано путівку працівнику	відомість наданих путівок			
7	Нараховано податкові зобов'язання із ПДВ	Податкова накладна			
8	Списано на витрати вартість путівки	Бухгалтерська довідка			
9	Нараховано на вартість путівки за рахунок утримання із ЗП за жовтень:	Розрахунково-платіжна відомість працівника			
	– ПДФО (12 000 x 1,219512 x 18 %)				
	– ВЗ (12 000 x 1,5 %)				
10	Нараховано ЄСВ на вартість путівки				
11	Перераховано до бюджету суми:	Платіжне доручення			
	– ПДФО				
	– ВЗ				
	– ЄСВ				
12	Нараховано зарплату за жовтень	Табель			
13	Утримано із зарплати:	Типова форма № П-6			
	– ПДФО (14 000 x 18 %)				
	– ВЗ (14 000 x 1,5 %)				
14	Нараховано на зарплату ЄСВ				
15	Виплачено зарплату працівнику (14 000,00 – 2 634,15 – 180,00 – 2 520,00 – 210,00)	платіжні доручення			
16	Перераховано до бюджету суми:	Платіжне доручення			
	– ПДФО				
	– ВЗ				
	– ЄСВ				

Завдання 15.17

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 15.6).

У липні 2022 року працівникам підприємства були надані:

- нецільова благодійна допомога в сумі 2 200 грн. – менеджеру Розенку С. І. Зарплата працівника за липень становить 8 700 грн.;
- матеріальна допомога на оздоровлення в сумі 3 500 грн. – бухгалтеру Сенченко А. В.

Виплата допомоги передбачена Положенням про оплату праці для всіх працівників. Зарплата працівниці за липень становить 10 400 грн.

Таблиця 15.6. Господарські операції з обліку допомоги працівникам підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Нараховано працівнику Розенку С. І.:			
	– зарплату			
2	– нецільову благодійну допомогу			
	Утримано із зарплати працівника			
3	– ПДФО			
	– ВЗ			
4	Нараховано ЄСВ на зарплату працівника			
5	Нараховано працівниці Сенченко А. В.:			
	– зарплату			
6	– допомогу на оздоровлення			
	Утримано з доходу працівниці			
7	– ПДФО			
	– ВЗ			
8	Нараховано ЄСВ на дохід працівниці			
9	Перераховано до бюджету суми:			
	– ЄСВ			
	– ПДФО			
10	– ВЗ			
	Виплачено на картрахунок працівнику Розенку С. І.:			
11	– зарплату			
	– нецільову благодійну допомогу			
12	Виплачено на картрахунок працівниці Сенченко А. В. зарплату та допомогу на оздоровлення			

Питання для самоконтролю

1. Які є види виплат працівникам? У чому суть заробітної плати?
2. Що таке мінімальна заробітна плата?
3. Які виплати не включають у фонд оплати праці? Чи включають у фонд оплати праці допомогу у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, оплату щорічної відпустки?

4. Який документ є підставою для нарахування заробітної плати при погодинній оплаті праці?
5. Як розраховують заробітну плату робітників при погодинній формі оплати праці? Як проводять розрахунок заробітної плати за посадовим окладом?
6. Як розраховують заробіток при відрядній формі оплати праці?
7. На основі яких документів нараховують заробітну плату робітнику-відряднику?
8. Як проводять оплату роботи в нічний час? у святкові та неробочі дні?
9. Як проводять розрахунок допомоги з тимчасової непрацездатності?
10. Скільки становить розрахунковий період для визначення середнього заробітку при розрахунку допомоги за тимчасовою непрацездатністю?
11. Який розмір допомоги з тимчасової непрацездатності встановлюють працівникам при трудовому стажі роботи до 5 років?
12. Чи включають допомогу з тимчасової непрацездатності у розрахунок середньої зарплати при визначенні суми відпускних?
13. Як нараховувати відпускні працівнику?
14. Чи враховують при визначенні тривалості відпустки святкові та неробочі дні?
15. Який розрахунковий період використовують для визначення середнього заробітку для розрахунку оплати відпустки?
16. За який період проводять розрахунок середнього заробітку при нарахуванні вихідної допомоги при звільненні працівника?
17. Що таке єдиний соціальний внесок? Що є базою для нарахування єдиного соціального внеску? Яка його ставка?
18. Що таке податкова соціальна пільга? Який її розмір?
19. Як відображають на рахунках бухгалтерського обліку обов'язкові утримання із заробітної плати?
20. Яким бухгалтерським записом оформляють нарахування за перших 5 днів допомоги з тимчасової непрацездатності?
21. Як відображають на рахунках бухгалтерського обліку нарахування відпускних?

ТЕМА 16. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI (зі змінами і доповненнями);
2. Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 р. № 1246 (зі змінами і доповненнями);
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 грудня 2000 р. № 353 (зі змінами і доповненнями);
4. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» від 19.06.2015 № 578 (зі змінами і доповненнями);
5. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Квитанції про прийняття податків і зборів» від 17.08.2015 р. № 714 (зі змінами і доповненнями);
6. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної» від 31.12.2015 № 1307 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 01 березня 2021 року № 131) (зі змінами і доповненнями).

Терміни:

бюджетне відшкодування - відшкодування від'ємного значення податку на додану вартість на підставі підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість за результатами перевірки платника

власна сільськогосподарська продукція - сільськогосподарська продукція (сільськогосподарські товари), що підпадає під визначення [груп 1-24](#) УКТ ЗЕД, якщо така продукція вирощується, відгодовується, виловлюється, збирається, виготовляється, виробляється, переробляється безпосередньо виробником цієї продукції - власником, орендарем або користувачем на інших умовах (в тому числі на умовах емфітевзису) земельних ділянок, віднесених до сільськогосподарських угідь, або на давальницьких умовах

господарська діяльність - діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами;

грошове зобов'язання платника податків - сума коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету або на єдиний рахунок як податкове зобов'язання та/або інше зобов'язання, контроль за сплатою

якого покладено на контролюючі органи, та/або штрафну (фінансову) санкцію, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а також санкції за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності та пеня;

єдиний реєстр податкових накладних - реєстр відомостей щодо податкових накладних та розрахунків коригування, який ведеться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, в електронному вигляді згідно з наданими платниками податку на додану вартість електронними документами;

землі сільськогосподарського призначення (ПКУ) - землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції;

нормативна грошова оцінка земельних ділянок (ПКУ) - капіталізований рентний дохід із земельної ділянки, визначений відповідно до законодавства центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин;

податкове зобов'язання - сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету або на єдиний рахунок як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством (у тому числі сума коштів, визначена платником податків у податковому векселі та не сплачена в установленій законом строк), та/або сума коштів, сформована за рахунок податкових пільг, що були використані платником податків не за цільовим призначенням чи з порушенням порядку їх надання, встановленим ПКУ та/або Митним кодексом України;

податкове зобов'язання (ПКУ) - загальна сума податку на додану вартість, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді, та/або сума коштів, сформована за рахунок податкових пільг, що були використані платником податків не за цільовим призначенням чи з порушенням порядку їх надання, встановленим ПКУ;

пеня - сума коштів у вигляді відсотків, нарахована на суми податкових зобов'язань та/або на суми штрафних (фінансових) санкцій, не сплачених у встановлені законодавством строки, а також нарахована в інших випадках та порядку, передбачених цим Кодексом або іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи;

податкова знижка для фізичних осіб, які не є суб'єктами господарювання, - документально підтверджена сума (вартість) витрат платника податку - резидента у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів - фізичних або юридичних осіб протягом звітного року, на яку дозволяється зменшення його загального річного оподатковуваного доходу, одержаного за наслідками такого звітного року у вигляді заробітної плати та/або у вигляді дивідендів, у випадках, визначених цим Кодексом;

податковий борг - сума узгодженого грошового зобов'язання, не сплаченого платником податків у встановлений цим Кодексом строк, та непогашеної пені, нарахованої у порядку, визначеному цим Кодексом;

податок на додану вартість - непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V ПКУ;

податковий агент щодо податку на доходи фізичних осіб - юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), самозайнята особа, представництво нерезидента - юридичної особи, інвестор (оператор) за угодою про розподіл продукції, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або негрошовій формі) зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений розділом IV ПКУ, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність контролюючим органам та нести відповідальність за порушення його норм в порядку, передбаченому статтею 18 та розділом IV ПКУ;

податковий кредит - сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду, визначена згідно з розділом V ПКУ;

працівник - фізична особа, яка безпосередньо власною працею виконує трудову функцію згідно з укладеним з роботодавцем трудовим договором (контрактом) відповідно до закону;

сільськогосподарські угіддя - рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги;

частка сільськогосподарського товаровиробництва - питома вага доходу сільськогосподарського товаровиробника, отриманого від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, у загальній сумі його доходу, що враховується під час визначення права такого товаровиробника на реєстрацію як платника податку;

штрафна санкція (фінансова санкція, штраф) - плата у вигляді фіксованої суми та/або відсотків, що справляється з осіб, що вчинили податкове правопорушення або порушення іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а також штрафні санкції за порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності;

Завдання 16.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 16.1).

ТОВ «Сонце» придбало:

- об'єкт основних засобів у вигляді обладнання вартістю 60 000 грн (у т. ч. ПДВ – 21 000 грн) за передоплатою;

- товари вартістю 24 000 грн (у т. ч. ПДВ – 4 000 грн) з оплатою за фактом постачання;

- через підзвітну особу матеріали за чеком РРО на суму 210 грн (у т. ч. ПДВ – 35 грн);

- через підзвітну особу матеріали за чеком РРО на суму 990 грн (у т. ч. ПДВ – 165 грн).

Таблиця 16.1. Господарські операції з обліку придбання товарів (послуг) для використання в господарській діяльності в оподатковуваних операціях

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
Придбання об'єкта ОЗ (перша подія – передоплата)					
1	Перераховано передоплату постачальникові				
2	Відображено розрахунки за вхідним ПДВ, не підтвердженим ПН, зареєстрованою в ЄРПН				
3	Зареєстровано ПН у ЄРПН, відображено податковий кредит з ПДВ				
4	Отримано об'єкт основних засобів				
5	Закрито розрахунки за податковим кредитом з ПДВ				
6	Проведено зарахування заборгованостей				
7	Уведено в експлуатацію об'єкт основних засобів				
Придбання товару (перша подія – постачання)					
1	Отримано товар від постачальника				
2	Відображено розрахунки за вхідним ПДВ, не підтвердженим ПН, зареєстрованою в ЄРПН				
3	Зареєстровано ПН в ЄРПН, відображено податковий кредит з ПДВ				
4	Перераховано оплату постачальникові				
Придбання за готівку за чеком РРО (сума чека не більше 240 грн з ПДВ)					
1	Видано кошти під звіт				
2	Затверджено авансовий звіт: – оприбутковано матеріали				
	– відображено податковий кредит з ПДВ				
Придбання за готівку за чеком РРО (сума чека перевищує 240 грн з ПДВ)					
1	Видано кошти під звіт				
2	Затверджено авансовий звіт, оприбутковано матеріали				

Завдання 16.2

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 16.2).

ТОВ «Юпітер» реалізувало:

товари договірною вартістю 12 000 грн (у т. ч. ПДВ) на умовах 100%-вої передоплати. Вартість придбання товарів – 10 800 грн (у т. ч. ПДВ);

об'єкт ОЗ договірною вартістю 12 000 грн (у т. ч. ПДВ) на умовах оплати після постачання.

Первісна вартість об'єкта – 24 000 грн (без урахування ПДВ), його балансова вартість на початок періоду, у якому відбулася його реалізація, за даними бухгалтерії – 14 400 грн, сума щомісячної амортизації – 400 грн.

Пояснення:

за товарами: база оподаткування дорівнює їх договірній вартості, оскільки остання (10 000 грн без урахування ПДВ) вище від вартості придбання (9 000 грн без урахування ПДВ);

за об'єктом ОЗ: балансова вартість об'єкта – 14 400 грн, що менше від його договірної вартості без урахування ПДВ, яка становить 10 000 грн (12 000 грн – 2 000 грн). Тому податкові зобов'язання необхідно нарахувати як на договірну вартість реалізації об'єкта ОЗ (у сумі 2 000 грн), так і на перевищення балансової вартості над договірною – у сумі 880 грн $[(14\,400\text{ грн} - 10\,000\text{ грн}) \times 20\%]$

Якщо база оподаткування перевищує договірну вартість, то податкові зобов'язання з ПДВ, нараховані на суму перевищення, відображаються у складі витрат діяльності записом Дт 949 – Кт 6415. При цьому таке донарахування проводиться на дату першої події.

Таблиця 16.2. Господарські операції з обліку реалізації товарів (послуг)

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
Продаж товарів (перша подія – передоплата, база оподаткування дорівнює договірній вартості)					
1	Отримано передоплату від покупця				
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				
3	Відвантажено покупцеві товари				
4	Відображено розрахунки з ПДВ				
5	Списано собівартість товарів				
6	Проведено зарахування заборгованостей				
Продаж об'єкта ОЗ (перша подія – відвантаження, база оподаткування вища від договірної вартості)					
1	Переведено ОЗ до категорії активів, що утримуються для продажу, з урахуванням амортизації, нарахованої за місяць, у якому був реалізований об'єкт основних засобів				

Продовження табл. 16.2

1	2	3	4	5	6
2	Списано знос об'єкта основних засобів				
3	Відвантажено об'єкт основних засобів				
4	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості				
5	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи із суми перевищення бази оподаткування над договірною вартістю				
6	Списано собівартість об'єкта основних засобів				
7	Отримано оплату від покупця				

Завдання 16.3

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 16.3).

ТОВ «Венера» придбало матеріали вартістю 6 000 грн (у т. ч. ПДВ – 1 000 грн) для використання у звільнених від обкладення ПДВ операціях (напрямок використання був відомий у момент придбання матеріалів):

варіант 1 – на умовах 100%-вої передоплати;

варіант 2 – на умовах оплати після постачання.

Таблиця 16.3. Господарські операції з обліку придбання товарів (послуг) для використання в операціях, що не обкладаються ПДВ

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
Варіант 1. Матеріали придбані на умовах 100%-вої передоплати					
1	Перераховано постачальникові передоплату				
2	Відображено вхідний ПДВ, не підтверджений ПН, зареєстрованою в ЄРПН				
3	Отримано ПН, зареєстровану в ЄРПН, відображено податковий кредит з ПДВ				
4	Нараховано податкові зобов'язання згідно з пп. «б» п. 198.5 ПК у періоді перерахування передоплати				
5	Отримано матеріали від постачальника				

Продовження табл. 16.3

1	2	3	4	5	6
6	Включено до первісної вартості матеріалів суму ПДВ, нараховану згідно з пп. «б» п. 198.5 ПК				
7	Списано на розрахунки з постачальником податковий кредит з ПДВ, відображений на дату перерахування передоплати				
8	Проведено зарахування заборгованостей				
Варіант 2. Матеріали придбані на умовах постоплати					
1	Отримано матеріали від постачальника				
2	Відображено вхідний ПДВ, не підтверджений ПН, зареєстрованою в ЄРПН				
3	Включено до первісної вартості матеріалів суму ПДВ, нараховану згідно з пп. «б» п. 198.5 ПК				
4	Отримано ПН, зареєстровану в ЄРПН, відображено податковий кредит з ПДВ				
5	Нараховано податкові зобов'язання згідно з пп. «б» п. 198.5 ПК у періоді отримання матеріалів				
6	Перераховано оплату постачальникові				

Завдання 16.4

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 16.4).

ТОВ «Сатурн»:

- списало через псування товари, придбані за 18 000 грн (у т. ч. ПДВ – 3 000 грн);

- безплатно передало іншому підприємству матеріали, придбані за 18 000 грн (у т. ч. ПДВ – 3 000 грн);

- вирішило ліквідувати об'єкт ОЗ (обладнання). Документ, що підтверджує його розбирання, не був оформлений. Первісна вартість об'єкта – 15 000 грн, балансова вартість на момент ліквідації – 5 000 грн, звичайна ціна – 5 100 грн (у т. ч. ПДВ – 850 грн).

Таблиця 16.4. Господарські операції з обліку списання необоротних активів і товарів із балансу

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
Списання товарів					
1	Списано зіпсовані товари				
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на вартість придбання товарів				
Безплатне передання матеріалів					
1	Передано безплатні матеріали іншому підприємству				
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на вартість придбання матеріалів				
Ліквідація об'єкта ОЗ					
1	Списано при ліквідації об'єкта ОЗ: – балансова вартість об'єкта				
	– знос				
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з балансової вартості об'єкта ОЗ				

Завдання 16.5

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 16.5).

Підприємство нарахувало податок на прибуток за звітний період і за попередній рік, уточнивши зобов'язання. У подальшому податок був сплачений.

Первинними документами при нарахуванні податків є декларації, податкові повідомлення-рішення, а також бухгалтерські довідки, у яких відображаються суми нарахованих податків.

Таблиця 16.5. Господарські операції з обліку поточного податку на прибуток

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Сформовано фінрезультат за звітний період			
2	Нараховано податок на прибуток			
3	Відображено розрахунки з бюджетом			
4	Списано фінрезультат на нерозподілений прибуток			

Продовження табл. 16.5

1	2	3	4	5
5	Донараховано податок на прибуток у результаті уточнення за попередній рік (надано уточнюючу декларацію)			
6	Нараховано штраф і пеню, відображені в уточнюючій декларації			
7	Перераховано до бюджету податок, включаючи податок за попередній звітний рік, а також штраф і пеню			

Завдання 16.6

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 16.6).

Підприємство на підставі норм П(С)БО 17 розрахувало ВПА та ВПЗ.

Таблиця 16.6. Господарські операції з обліку відстрочених податків на прибуток

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Нараховано поточний податок на прибуток			
2	Нараховано ВПА			
3	Нараховано ВПЗ			
4	Здійснено зарахування між ВПА та ВПЗ			
5	Списано ВПЗ на рахунок фінрезультату			
6	Відображено поточний податок на прибуток			
7	Списано фінрезультат на нерозподілений прибуток			

Завдання 16.7

Зазначити ставки єдиного податку 4 групи (табл. 16.7).

Таблиця 16.7. Ставки єдиного податку 4 групи

Категорії земель	Ставки ЄП у відсотках від бази оподаткування
для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільгоспугідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту)	
для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях	
для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях)	
для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях	
для земель водного фонду	
для сільгоспугідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту	

Таблиця 16.8. Документи для звітування платника ЄП 4 групи

Перелік документів	Куди подають
1. Загальна декларація з ЄП та додаток 1 до неї «Відомості (довідка) про наявність земельних ділянок»	органу ДФСУ за своїм місцезнаходженням (місцем перебування на податковому обліку)
2. Звітна декларація з ЄП та додаток 1 до неї «Відомості (довідка) про наявність земельних ділянок»	органу ДФСУ за місцем розташування земділянки
3. Розрахунок сільськогосподарської частки	органам ДФСУ за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок

Таблиця 16.9. Заповнення табличної частини загальної декларації платників ЄП

Код колонки	Назва показника	Порядок заповнення
1	2	3
3	Площа земельної ділянки	Площа земділянки або групи земділянок, які мають однакову НГО, у гектарах із чотирма десятковими знаками після коми. При заповненні к. 3 ряд. 3 (тобто в тому рядку, де відображається узагальнююча інформація про нарахований податок) слід пам'ятати, що показник, який буде у ньому відображений, має збігатися з показниками рядків 1.1.0, 1.2.0, 1.3.0, 1.4.0, 2.0 графи 11 додатку до декларації «Відомості про наявність земельних ділянок»
4	Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки	Дані про розмір НГО одиниці площі (тобто 1 гектара) по кожній категорії земель або групі земділянок, які мають однакову НГО за 1 га, в гривнях з двома десятковими знаками. Щоб дізнатися НГО сільгоспугідь, варто або отримати довідку про НГО у місцевому органі Держгеокадастру, або відшукати розмір НГО певної земділянки на порталі «Загальнонаціональна (всеукраїнська) нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення»
5	Ставка податку	Зазначаєте розмір ставки ЄП 4 групи для відповідної категорії земель у відсотках. Розмір ставок ЄП 4 групи у п. 293.9 ПКУ.
6	Річна сума податку	Розрахунок річної суми податкових зобов'язань з ЄП 4 групи за такою формулою: $\text{к. 3} \times \text{к. 4} \times \text{к. 5} / 100.$ Такий розрахунок слід проводити в розрізі кожного рядка, в якому відображується інформація про конкретну земділянку чи групу земділянок, у яких одна і та ж сама НГО. Такі правила заповнення не стосуються тільки ряд. 3 табличної частини. Щоб знайти річний розмір податку, слід підсумувати показники колонки 6 усіх рядків табличної частини, в яких нараховано розмір ЄП 4 групи

Продовження табл. 16.9

1	2	3
7–10	I квартал II квартал III квартал IV квартал	Щоб заповнити ці колонки, аграрію слід загальну річну суму ЄП 4 групи, що відображена у кол. 6, розподілити в розрізі кварталів відповідно до пропорції сплати податкових зобов'язань, що наведена у п.п. 295.9.2 ПКУ. А саме: у I та II кварталі — по 10 % річної суми, у III кварталі — 50 %, а у IV кварталі — 30 %. Щоб заповнити ці колонки, слід використовувати формули розрахунку, що наведені у назвах таких колонок. Такі правила заповнення не стосуються тільки ряд. 3 табличної частини. Щоб знайти квартальний розмір податку, аграрій має підсумувати показники відповідної колонки усіх рядків, у яких нараховано розмір ЄП 4 групи

Завдання 16.8

Провести розрахунок єдиного податку четвертої групи (табл. 16.10) та вказати кореспонденцію рахунків щодо його нарахування та сплати.

Таблиця 16.10. Розрахунок єдиного податку четвертої групи

Показник	Значення показника
Площа ріллі	2653
Ставка податку для ріллі, сіножатей і пасовищ	0,95
Нормативна грошова оцінка	25034,9
Коефіцієнт індексації	1
Нараховано на рік грн, у т.ч.:	
I квартал	
II квартал	
III квартал	
IV квартал	

Відповідно до норм пп. «і» п. 2.21 Методичних рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств (наказ Мінагрополітики України від 18.05.2001 р. № 132) сума нарахованого (внесеного) єдиного податку групи 4 податку відноситься до складу загальноновиробничих витрат.

Тобто, нарахування податку відображається проведенням:

У кінці звітної періоду (року) цю суму розподіляють між об'єктами обліку витрат продукції рослинництва пропорційно до площ сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень та перелогів), зайнятих відповідними культурами, а в рибницьких, рибальських та риболовецьких господарствах - відповідно до площ земель водного фонду, які використовуються такими господарствами для розведення, вирощування та вилову риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках та водосховищах), що відображається проведенням:

ЄП перераховують до місцевого бюджету за місцем розташування земельної ділянки протягом 30 календарних днів після закінчення звітного кварталу, що відображається проведенням: _____

Завдання 16.9

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків за податками та платежами (табл. 16.11).

Таблиця 16.11. Господарські операції з обліку розрахунків за податками та платежами

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Нараховано податки: рентну плату, екологічний податок тощо		
2.	Нараховано податок на прибуток		
3.	Нараховано акцизний податок		
4.	Нараховано частину чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету		
5.	Перераховано авансовий внесок з податку на прибуток із частини чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету		
6.	Перераховано авансовий внесок з податку на прибуток із суми дивідендів		
7.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ при продажу готової продукції, товарів, послуг (1 подія - продаж готової продукції, товарів)		
8.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ при продажу готової продукції, товарів, послуг бюджетним організаціям (1 подія - продаж готової продукції, товарів, послуг)		
9.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ при продажу готової продукції, товарів, послуг (1 подія - аванси, одержані за готову продукцію, товари, послуги)		
10.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ при одержанні авансів за готову продукцію, товари, послуги (крім авансів, одержаних за виконання довгострокових договорів)		
11.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ при одержанні авансів за виконання довгострокових договорів		
12.	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних в ЄРПН при придбанні платником ПДВ у платника ПДВ товарів/послуг		
13.	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних в ЄРПН при перерахуванні авансів платником ПДВ платнику ПДВ за товари/послуги		
14.	Відображено податковий кредит при реєстрації податкових накладних в ЄРПН		
15.	Нараховано ПДФО із суми дивідендів		
16.	Утримано податок на доходи фізичних осіб із нарахованої зарплати		
17.	Утримано податок на доходи фізичних осіб із інших виплат працівникам		

Продовження табл. 16.11

1	2	3	4
18.	Утримано податок на доходи фізичних осіб із суми доходу, який нараховано фізичній особі за здане в оренду майно		
19.	Нараховано військовий збір із суми дивідендів		
20.	Утримано військовий збір із нарахованої зарплати		
21.	Утримано військовий збір із інших виплат працівникам		
22.	Нараховано туристичний збір		
23.	Отримано рішення (визнано повідомлення) про сплату штрафів, пені до бюджету		
24.	Сплачено податки та збори		
25.	Сплачено штрафи, пені до бюджету		
26.	Перераховано кошти на спеціальні рахунки, призначені для обліку коштів у системі електронного адміністрування ПДВ та акцизного податку з реалізації пального		
27.	Сплачено ПДВ та акцизний податок з реалізації пального		

Питання для самоконтролю

1. Як відображаються суми ПДВ під час оприбуткування ТМЦ без попередньої оплати?
2. Як відображаються суми ПДВ під час оприбуткування ТМЦ з попередньою оплатою?
3. Що є об'єктом оподаткування податком на прибуток?
4. Як здійснюється розрахунок податку на прибуток?
5. За допомогою яких рахунків здійснюється синтетичний облік податків і зборів на підприємстві?
6. На яких рахунках бухгалтерського обліку ведеться синтетичний облік податків?
7. На яких субрахунках бухгалтерського обліку ведеться аналітичний облік податків?

ТЕМА 17. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З УЧАСНИКАМИ. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ІНШИМИ КРЕДИТОРАМИ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435 (зі змінами і доповненнями);
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 (зі змінами і доповненнями);
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.07.99 р. № 163 (зі змінами і доповненнями).
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817 (зі змінами і доповненнями).

Терміни:

дата придбання – це дата, на яку контроль над чистими активами та діяльністю підприємства, яке купується, переходить до покупця

дивіденди - платіж, що здійснюється юридичною особою, в тому числі емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів, на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку

материнські компанії - юридичні особи, які є власниками інших юридичних осіб або здійснюють контроль над такими юридичними особами, як пов'язані особи;

чисті активи – активи мінус зобов'язання

Завдання 17.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 17.1).

ТОВ «Маяк» (платник єдиного податку четвертої групи) має двох учасників-резидентів, частки яких у статутному фонді підприємства становлять 60 % (фізособа) і 40 % (юрособа). Водночас фізособа є директором ТОВ. У березні прийнято рішення про виплату учасникам дивідендів за рахунок прибутку, отриманого за 2020 рік, у сумі 350 000 грн. Згідно з протоколом загальних зборів учасників дивіденди мають бути виплачені:

Юридичній особі – на поточний рахунок (140 000 грн);

Фізичній особі – на картку (210 000 грн).

Таблиця 17.1. Господарські операції з обліку розрахунків з учасниками

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Прийнято рішення про виплату дивідендів	Протокол зборів учасників			
2	Нараховано дивіденди:	Протокол загальних зборів учасників, відомість нарахування дивідендів			
	– учасникові-юрособі				
– учасникові-фізособі					
3	Нараховано на дохід фізособи:				
	– ПДФО				
	– військовий збір				
4	Виплачено дивіденди юрособі	Платіжне доручення Виписка банку			
5	Виплачено дивіденди фізособі				
6	Перераховано до бюджету при виплаті дивідендів:	Платіжне доручення Виписка банку			
	– ПДФО				
	– військовий збір				

Завдання 17.2

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 17.2).

За результатами діяльності ФГ «Водограй» (єдинник четвертої групи) отримало чистий прибуток у розмірі 750 000,00 грн. Із них 500 000,00 грн було вирішено видати у вигляді дивідендів єдиному засновнику: 200 000,00 грн грошима і на 300 000,00 грн – легковий автомобіль. Балансова вартість автомобіля – 450 000,00 грн, нарахована амортизація – 150 000,00 грн.

Таблиця 17.2. Господарські операції з обліку розрахунків з учасниками

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
1	Нараховано дивіденди засновнику згідно протоколу зборів засновників				
2	Утримано із суми дивідендів:				
	– ПДФО				
– військовий збір					
3	Виплачено дивіденди грошима				

Продовження табл. 17.5

1	2	3	4	5	6
4	Переведено автомобіль до складу необоротних активів, що утримуються для продажу				
5	Передано автомобіль в рахунок дивідендів за договірною вартістю				
6	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ:				
	– на договірну вартість автомобіля				
	– на суму перевищення балансової вартості автомобіля над його договірною вартістю (додаткове благо) $[(450\ 000 - 250\ 000) \times 20\ %]^*$				
7	Списано автомобіль з балансу				

* Договірна вартість автомобіля – 250 000 грн (300 000 грн – 50 000 грн) нижча за його балансову вартість (450 000 грн). Тому під час передачі автомобіля потрібно буде донарахувати ПДВ-зобов'язання виходячи з його балансової вартості (п. 188.1 ПКУ).

Завдання 17.3

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 17.5, 17.6) та скласти баланс підприємства А після приєднання підприємства Х (табл. 17.7).

Підприємство А (учасники В і С) приєднало до себе підприємство Х (єдиний учасник У) таким способом: придбало за 402 000 грн 100%-ву частку в статутному капіталі підприємства Х та ліквідувало його. Облік операцій із приєднання підприємства А веде методом придбання та виступає в даному правочині покупцем.

Таблиця 17.3. Дані балансів підприємств А та Х до приєднання

№ з/п	Найменування статті балансу	Сума, грн	
		Підприємство А	Підприємство Х
Актив			
1	Нематеріальні активи (залишкова вартість)	18 000	–*
2	Основні засоби (залишкова вартість)	1 982 000	40 000
3	Запаси	50 000	10 000
4	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	70 000**	52 000
5	Гроші та їх еквіваленти	403 000	2 000
6	Баланс (ряд. 1300 форми № 1)	2 523 000	104 000
Пасив			
7	Зареєстрований (пайовий) капітал	2 000 000	90 000
8	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	463 000	(88 000)
9	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	60 000	102 000**
10	Баланс (ряд. 1900 форми № 1)	2 523 000	104 000

Примітка

* У підприємства Х є створена ним торговельна марка. Витрати на її створення раніше були списані на витрати періоду згідно з п. 9 НП(С)БО 8.

** У складі дебіторської заборгованості підприємства А є заборгованість підприємства Х у сумі 65 000 грн. Відповідно в обліку підприємства Х у складі кредиторської заборгованості числиться така сама сума заборгованості перед підприємством А.

Таблиця 17.4. Справедлива вартість чистих активів підприємства Х, що придбаваються, на підставі звіту незалежного оцінювача

№ з/п	Найменування статті балансу	Балансова вартість, грн	Оціночна справедлива вартість, грн
1	Нематеріальні активи (залишкова вартість)	–	386 000
2	Основні засоби (залишкова вартість)	40 000	45 000
3	Запаси	10 000	12 000
4	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	52 000	52 000
5	Гроші та їх еквіваленти	2 000	2 000
6	Разом активи:	104 000	497 000
7	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	102 000	102 000
8	Разом зобов'язання:	102 000	102 000
9	Чисті активи (ряд. 6 – ряд. 8)	2 000	395 000

Таблиця 17.5. Господарські операції підприємства Х з обліку реорганізації

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Списано залишкову вартість ОЗ	Передавальний акт, бухгалтерська довідка			
2	Списано запаси				
3	Списано дебіторську заборгованість				
4	Списано кошти				
5	Списано статутний капітал				
6	Списано збитки				
7	Списано кредиторську заборгованість				

Таблиця 17.6. Господарські операції підприємства А з обліку реорганізації (приєднання підприємства Х)

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Оплачено учасникові У вартість корпоративних прав підприємства Х	Договір про продаж корпоративних прав, платіжне доручення			
2	Оприбутковано торговельну марку	Передавальний акт, типова форма НА-1			
3	Оприбутковано ОЗ	Передавальний акт, типові форми ОЗ-1			
4	Оприбутковано запаси	Передавальний акт, прибутковий ордер			
5	Оприбутковано кошти	ПКО			
6	Відображено прийняті на баланс заборгованості:	Передавальний акт із розшифруваннями заборгованостей, бухгалтерська довідка			
	– дебіторська				
	– кредиторська				
7	Визнано гудвіл	Передавальний акт, бух. довідка			
8	Відображено зарахування заборгованостей за операціями приєднання	Бухгалтерська довідка			
9	Відображено взаємозалік заборгованості підприємства Х, отриманій згідно передавального акту	Бухгалтерська довідка			

Примітка

¹ Оскільки підприємство А придбаває інвестицію у вигляді корпоративних прав підприємства Х не для довгострокових цілей, а як проміжний етап процедури приєднання, у ході якого підприємство Х ліквідується, сума такої інвестиції враховується в складі інших поточних фінансових інвестицій.

⁶ Сума перевищення вартості придбання чистих активів над їх справедливою вартістю 7 000 грн (402 000 грн – 395 000 грн).

Таблиця 17.7. Баланс підприємства А після реорганізації

№ з/п	Найменування статті балансу	Сума, грн
Актив		
1	Нематеріальні активи (залишкова вартість)	
2	Основні засоби (залишкова вартість)	
3	Гудвіл	
4	Запаси	
5	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	
6	Гроші та їх еквіваленти	
7	Баланс (ряд. 1300 форми № 1)	
Пасив		
8	Зареєстрований (пайовий) капітал	
9	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	
10	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	
11	Баланс (ряд. 1900 форми № 1)	

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте особливості обліку поточних зобов'язань за розрахунками з учасниками.
2. Як здійснюється облік інших поточних зобов'язань?

ТЕМА 18. ОБЛІК ВЕКСЕЛІВ ВИДАНИХ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ОБЛІГАЦІЯМИ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.2001 р. №2374-III (зі змінами і доповненнями);
2. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» (в редакції Закону № 738-IX від 19.06.2020) (зі змінами і доповненнями);
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 (зі змінами і доповненнями);
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 №559 (зі змінами і доповненнями);
5. Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України, затверджене постановою Правління Національного банку України від 16 грудня 2002 року № 508 (зі змінами і доповненнями).

Терміни:

вексель – це цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити у визначений строк зазначену суму векселедержателю;

простий вексель – це вексель, що містить зобов'язання векселедавця сплатити в зазначений строк визначену суму векселедержателю;

простий вексель, авальований банком, - цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ банку сплатити після настання строку платежу визначену суму векселедержателю.

векселедавець (емітент) – юридична або фізична особа, що видає простий вексель;

векселедержатель – юридична або фізична особа, що одержала простий вексель.

облігації на балансі інвестора – це вкладення коштів (визнання фінансового активу). Проценти за облігаціями та амортизація дисконту (якщо облігації куплені зі знижкою від номінальної ціни) відносяться до фінансових доходів. Премія за облігаціями (у випадку, коли вони куплені за ціною вище від номінальної) зменшує фінансові доходи від процентів.

облігації на балансі емітента – залучення коштів (визнання фінансових зобов'язань). Проценти за облігаціями та амортизація дисконту (якщо облігації продані зі знижкою від номінальної ціни) є фінансовими витратами. Премія за облігаціями (у випадку, коли вони продані за ціною вище від номінальної) зменшує фінансові витрати за процентами.

Завдання 18.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 18.1).

Підприємством А був отриманий товар від підприємства Б у сумі 60 000 грн. (у т. ч. ПДВ – 10 000 грн.). В оплату товару підприємством А був виданий простий вексель зі строком платежу через 6 місяців.

Таблиця 18.1. Господарські операції з із видачі та погашення простого векселя

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Видано кошти під звіт для придбання бланка векселя співробітнику підприємства				
2	Оприбутковано бланк простого векселя				
3	Відображено вартість бланка на позабалансовому рахунку				
4	Сплачено держмити				
5	Відображено податковий кредит із ПДВ				
6	Отримано товари від підприємства Б				
7	Відображено податковий кредит із ПДВ				
8	Видано простий короткостроковий вексель підприємству Б у рахунок оплати за товар				
9	Списано на витрати вартість бланка векселя				
10	Погашено вексель				

Завдання 18.2

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку процентів за облігаціями у інвестора та емітента (табл. 18.2).

Таблиця 18.2. Господарські операції з обліку процентів за облігаціями

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
Облік у інвестора			
1	Нарахування інвестором процентів за облігаціями		
2	Розрахована в кінці кожного періоду сума амортизації премії зменшує балансову вартість облігації й відноситься на витрати		
3	Сума дисконту збільшує балансову вартість облігації та включається до доходів		
Облік у емітента			
4	Нарахування процентів		
5	Виплата процентів інвесторові		

Завдання 18.2

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення в обліку довгострокових зобов'язань за облігаціями (абл.. 18.3).

Таблиця 18.3. Господарські операції з обліку довгострокових зобов'язань за облігаціями

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Облік зобов'язань за облігаціями, реалізованими із премією			
1	На поточний рахунок отримано кошти за продані облігації:		
1.1	- номінальна вартість облігацій		
1.2	- премія (позитивна різниця між вартістю продажу та номінальною вартістю реалізованих облігацій)		
2	Визнано дохід у сумі нарахованої амортизації премії		
3	Визнано фінансові витрати у сумі нарахованих відсотків за випущеними облігаціями		
4	З поточного рахунка погашено заборгованість за нарахованими відсотками за облігаціями		
Облік зобов'язань за облігаціями, реалізованими із дисконтом			
5	На поточний рахунок отримано кошти за продані облігації		
6	Відображено суму дисконту за випущеними облігаціями (від'ємна різниця між вартістю продажу та номінальною вартістю реалізованих облігацій)		
7	Визнано фінансові витрати у сумі:		
7.1	- нарахованої амортизації дисконту за випущеними облігаціями		
7.2	- нарахованих відсотків за випущеними облігаціями		
8	З поточного рахунка погашено заборгованість за нарахованими відсотками за облігаціями		
9	Переведено заборгованість за довгостроковими облігаціями до поточної		
10	З поточного рахунка погашено заборгованість за облігаціями		

Питання для самоконтролю

1. Що таке вексель, яка його економічна природа?
2. Яка різниця між простим і переказним векселем, між відсотковим і безвідсотковим?
3. Як відображаються на рахунках бухгалтерського обліку операції з короткостроковими векселями виданими?
4. Які рахунки призначені для обліку векселів? Дайте їм характеристику
5. Дайте визначення терміну «облігація» та наведіть її характеристики.
6. Які особливості обліку облігацій?
7. Як здійснюється облік зобов'язань за довгостроковими векселями?

ТЕМА 19. ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ З ОРЕНДИ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Закон України «Про лізинг» від 16.12.97 р. № 723/97-ВР (зі змінами і доповненнями);
2. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 14 січня 1999р. № 394-XIV (зі змінами і доповненнями);
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003р. № 561 (зі змінами та доповненнями);
4. Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29.12.1995 р. № 352 (зі змінами і доповненнями);
5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755 – VI (зі змінами і доповненнями);
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 (зі змінами і доповненнями);
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 липня 2000 р. № 181 (зі змінами і доповненнями).

Терміни:

лізингова операція – передача основних засобів у володіння та користування фізичним та/або юридичним особам (лізингоодержувачам) за плату та на визначений строк.

оперативний лізинг (оренда) – операція юридичної чи фізичної особи (лізингодавця/орендодавця), за якою лізингодавець/орендодавця передає іншій особі (лізингоодержувачу/орендарю) основні засоби, придбані або виготовлені лізингодавцем/орендодавцем, на умовах інших, ніж ті, що передбачаються фінансовим лізингом;

фінансовий лізинг – господарська операція юридичної особи (лізингодавця), за якою лізингодавець передає лізингоодержувачу майно, яке є основним засобом і придбане або виготовлене лізингодавцем, а також усі ризики та винагороди, пов'язані з правом володіння та користування об'єктом фінансового лізингу.

Зворотний лізинг – операція, що здійснюється фізичною чи юридичною особою і передбачає продаж основних засобів фінансовій установі (лізингодавцю) з одночасним зворотним отриманням таких основних засобів такою фізичною чи юридичною особою (лізингоодержувачем) в оперативний лізинг (оренду) або фінансовий лізинг;

Завдання 19.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (абл.. 19.1).

Підприємство Б 02.01.20 р. отримало від підприємства А обладнання в рамках договору фінансової оренди, справедлива (вона ж – договірна) вартість якого становить 300 000 грн (у т. ч. ПДВ – 50 000 грн). При цьому:

строк оренди становить 4 роки;

негарантована ліквідаційна вартість у договорі не встановлена;

після закінчення строку дії договору право власності на обладнання переходить до орендаря;

винагорода орендодавцеві нараховується за ставкою 15 % річних (45000,00 грн).

Плата за обладнання і винагороду орендодавцеві нараховуються 30 грудня кожного року оренди рівними частинами (ануїтет) (105079,61).

Таблиця 19.1. Господарські операції з обліку довгострокових зобов'язань з оренди

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Отримано обладнання за справедливою вартістю	Акт приймання-передачі			
2	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна			
3	Уведено в експлуатацію обладнання	Акт типової форми № ОЗ-1, інвентарна картка обліку основних засобів типової форми № ОЗ-6			
4	30.12.20 р. Переведено частину довгострокової кредиторської заборгованості до поточної	Договір, бухгалтерська довідка			
5	Відображено фінансові витрати за перший рік оренди				
6	Перераховано лізинговий платіж за перший рік оренди:	Платіжне доручення, виписка банку			
	– плата за об'єкт лізингу				
	– проценти				
7	31.12.20 р. Списано на фінрезультат фінансові витрати за перший рік оренди	Регістри бух.обліку			

Завдання 19.2

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку довгострокових зобов'язань з оренди (табл. 19.2).

Таблиця 19.2. Господарські операції з обліку довгострокових зобов'язань з оренди

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
Довгострокові зобов'язання з оренди у національній валюті			
1	Отримано основні засоби у фінансову оренду		
2	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних у разі отримання основних засобів платником ПДВ у платника ПДВ		
3	Переведено довгострокові зобов'язання з оренди основних засобів до поточної заборгованості		
4	Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями з оренди основних засобів		
5	Нараховано відсотки за отримані у фінансову оренду основні засоби		
6	Сплачено нараховані відсотки за отримані у фінансову оренду основні засоби		
7	Відображено закриття довгострокових зобов'язань з оренди основних засобів у разі закінчення терміну позовної давності		
8	Отримано цілісні майнові комплекси у фінансову оренду		
9	Переведено довгострокові зобов'язання з оренди цілісних майнових комплексів до поточної заборгованості		
10	Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями з оренди цілісних майнових комплексів		
11	Нараховано відсотки за отримані у фінансову оренду цілісні майнові комплекси		
12	Сплачено нараховані відсотки за отримані у фінансову оренду цілісні майнові комплекси		
13	Відображено закриття довгострокових зобов'язань з оренди цілісних майнових комплексів у разі закінчення терміну позовної давності		
Довгострокові зобов'язання з оренди в іноземній валюті			
14	Отримано основні засоби у фінансову оренду		
15	Переведено довгострокові зобов'язання з оренди основних засобів до поточної заборгованості		
16	Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями з оренди основних засобів		
17	Нараховано відсотки за отримані у фінансову оренду основні засоби		
18	Сплачено нараховані відсотки за отримані у фінансову оренду основні засоби		

Продовження табл. 19.2

1	2	3	4
19	Утримано під час виплати доходу нерезиденту податок з доходів нерезидентів із суми, яка відповідно до договору є компенсацією відсотків за отримані у фінансову оренду основні засоби (якщо інше не передбачено нормами чинних міжнародних угод)		
20	Перераховано у бюджет податок з доходів нерезидентів		
21	Відображено закриття довгострокових зобов'язань з оренди основних засобів у разі закінчення терміну позовної давності		
22	Відображено нараховану вщ'ємну неопе рацій ну курсову різницю по залишках довгострокових зобов'язань з оренди основних засобів в іноземній валюті у разі зростання курсу валюти		
23	Відображено нараховану позитивну неопе рацій ну курсову різницю по залишках довгострокових зобов'язань з оренди основних засобів в іноземній валюті у разі зниження курсу валюти		

Питання для самоконтролю

1. Що таке оренда?
2. Хто є суб'єктами орендних відносин?
3. Дайте визначення поняттям фінансової та операційної оренди.
4. Що таке лізинг?
5. Як ви вважаєте, що є спільного та відмінного між лізингом та орендою?
6. Як обліковуються довгострокові зобов'язання з оренди?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

ТЕМА 20. ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Законодавчо-нормативні акти:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами і доповненнями);

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 (зі змінами і доповненнями);

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами і доповненнями);

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. №415 (зі змінами і доповненнями);

5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку фінансових витрат, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 01.11.2010 № 1300 (зі змінами і доповненнями).

Терміни:

витрати - зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками);

доходи - збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників);

звичайна діяльність - будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення;

інвестиційна діяльність - придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (грошей);

операційна діяльність - основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю;

операційний цикл - проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності і отриманням грошей та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг;

основна діяльність - операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу;

фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства;

чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - дохід, що визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у тому числі платежів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів.

Завдання 20.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 20.1).

ТОВ «Сатурн» протягом звітного періоду:

- списало через псування товари, придбані за 18 000 грн (у т. ч. ПДВ – 3 000 грн);

- безплатно передало іншому підприємству матеріали, придбані за 24 000 грн (у т. ч. ПДВ – 4 000 грн);

- вирішило ліквідувати об'єкт ОЗ (обладнання). Документ, що підтверджує його розбирання, не був оформлений. Первісна вартість об'єкта – 25 000 грн, балансова вартість на момент ліквідації – 5 000 грн, звичайна ціна – 5 100 грн (у т. ч. ПДВ – 850 грн).

Таблиця 20.1. Господарські операції з обліку списання необоротних активів і товарів із балансу

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
Списання товарів					
1	Списано зіпсовані товари	Акт інвентаризації			
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на вартість придбання товарів	податкова накладна			
Безплатне передання матеріалів					
3	Передано безплатні матеріали іншому підприємству	Видаткова накладна			
4	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на вартість придбання матеріалів	Податкова накладна			
Ліквідація об'єкта ОЗ					
5	Списано при ліквідації об'єкта ОЗ: – балансова вартість об'єкта	Бухгалтерська довідка			
	– знос				
6	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з балансової вартості об'єкта ОЗ	Податкова накладна			

Завдання 20.2

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 20.2).

У лютому підприємство «Альфа» відвантажило підприємству «Омега» товари на суму 12000,00 грн (у т. ч. ПДВ). Строк оплати за договором – 15 робочих днів із дати постачання. Покупець не виконав договірні зобов'язання з оплати товару. У березні постачальник, виявивши ознаки сумнівності цієї заборгованості, нарахував резерв сумнівних боргів за методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості у сумі 12000,00 грн. У червні сторони підписали договір про прощення всієї суми боргу.

Таблиця 20.2. Господарські операції з обліку прощення боргу

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
Облік у кредитора – підприємства «Альфа»					
1	Відвантажено товари покупцеві				
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				
3	Списано на витрати собівартість реалізованих товарів (сума умовна)				
4	Виявлено ознаки сумнівної заборгованості, нараховано РСБ				
5	Підписано договір прощення повної суми боргу між сторонами:				
	– відкориговано суму РСБ (методом «червоне сторно»)				
	– списано суму прощення боргу				
Облік у боржника – підприємства «Омега»					
6	Отримано товари від постачальника				
7	Відображено право на податковий кредит з ПДВ (до отримання ПН, зареєстрованої в ЄРПН)				
8	Відображено податковий кредит з ПДВ				
9	Підписано сторонами договір про прощення боргу				
10	Відкориговано податковий кредит з ПДВ шляхом нарахування компенсуючих податкових зобов'язань:				
	– включено до первісної вартості товарів суму компенсуючих податкових зобов'язань				
	– виписано зведену ПН, нараховано компенсуючі податкові зобов'язання				

Завдання 20.3

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку нарахування процентів (табл. 20.3).

Таблиця 20.3. Господарські операції з обліку нарахування процентів

№ з/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт
1	Нараховано дохід від штрафу і пені, визнаних орендарем		
2	Нарахування процентів за строковими депозитами		
3	Нарахування процентів, які списують на витрати звітного періоду		
4	Відображення суми капіталізованих фінансових витрат		
5	Проценти, нараховані за товарним кредитом:		
	у продавця		
	у покупця		

Таблиця 20.4. Оцінка фінансових інвестицій на дату балансу за методом участі в капіталі

№ з/п	Причина зміни балансової вартості інвестицій	Характер зміни балансової вартості інвестицій	Сума зміни балансової вартості інвестицій
1	Об'єкт інвестування отримав прибуток	Збільшується зі зростанням доходу від участі в капіталі* (Дт 141 – Кт 72)	Частка інвестора в чистому прибутку ОІ за звітний період
* Одночасно балансова вартість інвестиції зменшується на суму визнаних дивідендів від ОІ (Дт 373 – Кт 141). Якщо сума дивідендів перевищує балансову вартість інвестиції, проведенням Дт 373 – Кт 731 нараховується дохід.			
2	Об'єкт інвестування, зокрема: – дооцінив необоротні активи, збільшивши капітал у дооцінках; – унаслідок розміщення акцій (часток у СК) визнав збільшення емісійного доходу (іншого вкладеного капіталу); – оприбуткував безплатно отримані необоротні активи	Збільшується зі зростанням капіталу в дооцінках або одаткового капіталу (Дт 141 – Кт 41, 42)	Частка інвестора в сумі збільшення загальної величини власного капіталу (крім зміни за рахунок чистого прибутку/ збитку) ОІ за звітний період
3	Об'єкт інвестування отримав збиток	Зменшується зі збільшенням втрат від участі в капіталі* (Дт 96 – Кт 141)	Частка інвестора в чистому збитку ОІ за звітний період
4	Об'єкт інвестування, зокрема: – уцінив необоротні активи, зменшивши суму дооцінки в складі капіталу в дооцінках; – унаслідок викупу акцій (часток у СК) визнав зменшення емісійного доходу (іншого вкладеного капіталу); – списав (амортизував) безплатно отримані необоротні активи	Зменшується зі зменшенням капіталу в дооцінках або додаткового капіталу (Дт 41, 42 – Кт 141)**	Частка інвестора в сумі зменшення загальної величини власного капіталу (крім зміни за рахунок чистого прибутку/ збитку) ОІ за звітний період

Прмітка:

* Одночасно балансова вартість інвестиції зменшується на суму визнаних дивідендів від ОІ (Дт 373 – Кт 141). Якщо сума дивідендів перевищує балансову вартість інвестиції, проведенням Дт 373 – Кт 731 нараховується дохід.

** Якщо капіталу недостатньо, то сума перевищення відноситься на зменшення (збільшення) нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) (Дт 441 або 442).

Завдання 20.4

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 20.5).

У грудні 2019 року підприємство А за 197 000 грн придбало частку в статутному капіталі резидента – підприємства Б у розмірі 40 %. Витрати, пов'язані із придбанням частки, становлять 3 000 грн.

Підприємство Б за результатами I кварталу 2020 року отримало збиток у сумі 375 000 грн, а за результатами півріччя – чистий прибуток у сумі 1 000 000 грн. Крім того, у II кварталі підприємство Б:

- дооцінило ОЗ на суму 40 000 грн (дооцінку ОЗ цієї групи проведено вперше);

- оголосило про виплату дивідендів із чистого прибутку поточного року та нерозподіленого прибутку минулих років. Підприємству А належало виплатити 500 000 грн.

Ніяких операцій між підприємствами А і Б у 2019 і 2020 роках не здійснювалося. Облік інвестиції в підприємство Б підприємство А веде за методом участі в капіталі.

Таблиця 20.5. Господарські операції з обліку придбання частки в статутному капіталі підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
1	Перераховано кошти на оплату витрат, пов'язаних із купівлею частки в статутному капіталі	Виписка банку			
2	Оприбутковано фінансові інвестиції у вигляді частки в статутному капіталі	Договір купівлі продажу, протокол загальних зборів учасників, статутні документи			
3	Відображено витрати, пов'язані із придбанням частки в статутному капіталі	Квитанції, чеки, рахунки			
4	Перераховано оплату за частку в статутному капіталі	Виписка банку			
5	Відображено взаємозалік заборгованостей	Не оформляються			

Продовження табл. 20.5

1	2	3	4	5	6
6	31.03.20 р. Відображено зменшення балансової вартості інвестиції на частину збитку, отриманого підприємством Б	Бухгалтерська довідка			
7	30.06.20 р. Відображено збільшення балансової вартості інвестиції: – на частину чистого прибутку, отриманого підприємством Б				
	– на суму дооцінки, яка припадає на частку підприємства А в СК підприємства Б				
8	Відображено дивіденди, що підлягають отриманню підприємством А: – у сумі, що не перевищує балансову вартість інвестиції	Протокол загальних зборів учасників, бухгалтерська довідка			
	– на частину, що перевищує балансову вартість інвестиції				
9	Отримано дивіденди	Виписка банку			

Завдання 20.5

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку собівартості реалізації готової продукції, товарів, послуг (табл. 20.6).

Таблиця 20.6. Господарські операції з обліку собівартості реалізації готової продукції, товарів, послуг

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Відображено собівартість реалізації готової продукції		
2.	Відображено закриття постійних нерозподілених загально-виробничих витрат на собівартість реалізації готової продукції		
3.	Відображено собівартість реалізації товарів		
4.	Відображено собівартість реалізації товарів способом «сторно» при поверненні товарів покупцем		
5.	Включено до собівартості реалізованих товарів суму транспортно-заготівельних витрат		
6.	Включено до собівартості реалізованих товарів суму витрат з утримання підрозділів торгівлі		
7.	Відображено закриття постійних нерозподілених загально-виробничих витрат на собівартість реалізації товарів		
8.	Відображено собівартість реалізації послуг		
9.	Відображено закриття постійних нерозподілених загально-виробничих витрат на собівартість реалізації послуг		
10.	Відображено закриття собівартості реалізації продукції на ФР		
11.	Відображено закриття собівартості реалізації товарів на ФР		
12.	Відображено закриття собівартості реалізації послуг на ФР		

Завдання 20.6

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку доходів від реалізації го продукції, товарів та послуг (табл. 20.7).

Таблиця 20.7. Господарські операції з обліку обліку доходів від реалізації го продукції, товарів та послуг

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Відображено доходи від продажу готової продукції		
2.	Відображено податкова зобов'язання з ПДВ (1 подія - продаж готової продукції)		
3.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (1 подія - аванси, одержані за готову продукцію)		
4.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ при продажу готової продукції бюджетним організаціям		
5.	Віч ображено доходи від продажу товарів		
6.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (1 подія - продаж товарів)		
7.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (1 подія - аванси, одержані за товари)		
8.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ при продажу товарів бюджетним організаціям		
9.	Відображено акцизний податок при продажу товарів		
10.	Відображено доходи від продажу послуг		
11.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (1 подія - продаж послуг)		
12.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (1 подія - аванси, одержані за послуги)		
13.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ при продажу послуг бюджетним організаціям		
14.	Відображено туристичний збір		
15.	Нараховано збір на обов'язкове державне пенсійне страхування з вартості послуг стільникового зв'язку		
16.	Відображено вирахування з доходу на суму надходжень за договорами комісії, агентськими та іншими аналогічними договорами на користь комітентів, принципалів		
17.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ способом «сторно» при реалізації комісіонером товарів комітента		
18.	Відображено вирахування з доходу на суму наданих після дати реалізації' знижок покупцям		
19.	Відображено суму ПДВ способом «сторно» при наданні після дати реалізації' знижок покупцям		
20.	Відображено вирахування з доходу на вартість повернутих покупцем продукції' та товарів		
21.	Відображено суму ПДВ способом «сторно» при поверненні покупцем продукції' та товарів		

Завдання 20.7

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку адміністративних витрат (табл. 20.8).

Таблиця 20.8. Господарські операції з обліку адміністративних витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
	Відображено адміністративні витрати:		
1.	- нараховано амортизацію основних засобів		
2.	- нараховано амортизацію інших необоротних матеріальних активів		
3.	- нараховано амортизацію нематеріальних активів		
4.	- витрачено матеріали {у тому числі на утримання та ремонт адміністративних приміщень}		
5.	- витрачено малоцінні та швидкозношувані предмети (спецодяг, інструменти, інвентар тощо)		
6.	- відображено плату за розрахунково-касове обслуговування та інші послуга банків		
7.	- відображено суму комісійної винагороди уповноваженому банку при купівлі валюти		
8.	- відображено комісійні витрати з продажу валюти, сплачені банку		
9.	- відображено витрат на відрядження адміністративного персоналу		
10.	- відображено закриття витрат майбутніх періодів (у тому числі: витрат на страхування основних засобів, інших необоротних активів; витрат по обов'язковому страхуванню працівників підприємства; витрат по страхуванню цивільної відповідальності власників транспортних засобів)		
11.	- нараховано забезпечення виплат відпусток		
12.	- нараховано забезпечення виплат матеріального заохочення		
13.	- нараховано податки, збори та інші обов'язкові платежі		
14.	- нараховано заробітну плату працівникам		
15.	- нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
16.	- отримано адміністративні витрати від інших відокремлених підрозділів (філій) своєї юридичної особи		
17.	- відображено передачу адміністративних витрат іншим відокремленим підрозділам (філіям) своєї юридичної особи		
18.	- відображено закриття адміністративних витрат на ФР		
19.	- відображено послуги, придбані у інших фізичних та юридичних осіб (у тому числі: операційна оренда, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водо відведення, охорона основних засобів, інших матеріальних необоротних активів; організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати: винагороди за професійні послуга {юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо); витрати на зв'язок (поштові, телефафні, телефонні, телекс, факс); витрати на врегулювання спорів у судових органах)		

Продовження табл. 20.8

1	2	3	4
20.	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних у разі придбання послуг платником ПДВ у платника ПДВ		
21.	Оприбутковано запаси повторного використання при операціях з ремонту, технічного обслуговування та інших видів робіт, пов'язаних з утриманням основних засобів адміністративного призначення		
22.	Відображено закриття витрат виробництва на адміністративні витрати		

Завдання 20.8

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку витрат на збут (табл. 20.9).

Таблиця 20.9. Господарські операції з обліку витрат на збут

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
	Відображено витрати на збут:		
1.	- нараховано амортизацію основних засобів		
2.	- нараховано амортизацію інших необоротних матеріальних активів		
3.	- нараховано амортизацію нематеріальних активів		
4.	- витрачено матеріали (у тому числі на утримання та ремонт торговельно-складських приміщень, пакування готової продукції; витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій) підприємства		
5.	- витрачено малоцінні та швидкозношувані предмети (спецодяг, інструменти, інвентар тощо)		
6.	- відображено витрати на відрядження персоналу, що забезпечує збут продукції		
7.	- відображено закриття витрат майбутніх періодів (у тому числі: витрат на страхування основних засобів, інших необоротних активів; витрат на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства; витрат по обов'язковому страхуванню працівників підприємства; витрат по страхуванню цивільної відповідальності власників транспортних засобів)		
8.	- нараховано забезпечення виплат відпусток		
9.	- нараховано резерв на гарантійний ремонт продукції, що реалізується		
10.	- нараховано забезпечення виплат матеріального заохочення		
11.	- нараховано заробітну плату працівникам (у тому числі оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут)		
12.	- нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		

Продовження табл. 20.9

1	2	3	4
13.	- отримано витрати на збут від інших відокремлених підрозділів (філій) своєї юридичної особи		
14.	- відображено передачу витрат на збут іншим відокремленим підрозділам (філіям) своєї юридичної особи		
15.	- відображено закриття витрат на збут на фінансовий результат		
16.	- відображено послуги, придбані у інших фізичних та юридичних осіб (у тому числі операційна оренда, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водо відведення, охорона основних засобів, інших матеріальних необоротних активів (у тому числі торговельних, складських приміщень, складів готової продукції); приведення у рух механізмів; витрати на ремонт тари: витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг); витрати на передпродажну підготовку товарів; витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки)		
17.	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних у разі придбання послуг платником ПДВ у платника ПДВ		
18.	Оприбутковано запаси повторного використання при операціях з ремонту, технічного обслуговування та інших видів робіт, пов'язаних з утриманням основних засобів, що забезпечують збут продукції		
19.	Відображено закриття витрат виробництва на витрати на збут		

Завдання 20.9

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку інших операційних витрат (табл. 20.10).

Таблиця 20.10. Господарські операції з обліку інших операційних витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Відображено зменшення вартості довгострокових біологічних активів рослинництва та тваринництва		
2.	Відображено зменшення вартості незрілих довгострокових біологічних активів, які оцінюються за справедливою вартістю		
3.	Визнано витрати від первісного визнання продукції сільськогосподарського виробництва		
4.	Відображено закриття витрат від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю, на фінансовий результат		
	Відображено витрати на дослідження та розробки:		
5.	- нараховано амортизацію основних засобів		

Продовження табл. 20.10

1	2	3	4
6.	- нараховано амортизацію інших необоротних матеріальних активів		
7.	- нараховано амортизацію нематеріальних активів		
8.	- витрачено матеріали		
9.	- витрачено малоцінні та швидкозношувані предмети		
10.	- відображено вартість послуг допоміжного виробництва (наприклад, електроенергії)		
11.	- відображено придбані послуги через підзвітну особу		
12.	- відображено витрати на відрядження персоналу		
13.	- відображено закриття витрат майбутніх періодів		
14.	- нараховано забезпечення виплат відпусток		
15.	- нараховано забезпечення виплат матеріального заохочення		
16.	- нараховано заробітну плату працівникам		
17.	- відображено суму нарахованої допомоги з тимчасової непрацездатності за рахунок працедавця		
18.	- нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
19.	- отримано витрати від інших відокремлених підрозділів (філій) своєї юридичної особи		
20.	- відображено послуги, придбані у інших фізичних та юридичних осіб		
21.	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних у разі придбання послуг платником ПДВ у платника ПДВ		
22.	- передано витрати іншим відокремленим підрозділам (філіям) своєї юридичної особи		
23.	- закрито витрати на фінансовий результат		
24.	Відображено додатну різницю між ціною купівлі іноземної валюти та її балансовою вартістю		
25.	Відображено від'ємну різницю між ціною продажу іноземної валюти та її балансовою вартістю		
26.	Відображено собівартість реалізованих виробничих запасів, в тому транспортно-заготівельних витрат		
27.	Закрито витрати на купівлю-продаж іноземної валюти на фінансовий результат		
28.	Відображено собівартість реалізованих МШП		
29.	Відображення собівартості проданого браку		
30.	Відображено собівартість необоротних активів та груп вибуття, призначених для продажу		
31.	Закрито собівартість реалізованих виробничих запасів на фінансовий результат		
32.	Відображено списання дебіторської заборгованості, яка утворена внаслідок переплати за товари, роботи, послуга		
33.	Списано забезпечену векселем дебіторську заборгованість, що визнана безнадійною		
34.	Нараховано резерв сумнівних боргів		
35.	Списано безнадійну дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги на витрати		

Продовження табл. 20.10

1	2	3	4
36.	Закриття безнадійної дебіторської заборгованості з авансів сплачених на витрати		
37.	Закриття без надійної дебіторської заборгованості за розрахунками з підзвітними особами на витрати		
38.	Закриття без надійної дебіторської заборгованості за розрахунками за претензіями на витрати		
39.	Закриття без надійної дебіторської заборгованості за відшкодуванням завданих збитків на витрати		
40.	Закриття без надійної дебіторської заборгованості за розрахунками з іншими дебіторами на витрати		
41.	Закрито сумнівні та безнадійні борги на фінансовий результат		
42.	Нараховано від'ємну курсову різницю при зростанні курсу валюти у разі придбання оборотних активів та послуг у нерезидентів, пов'язаних з операційною діяльністю		
43.	Нараховано від'ємну курсову різницю при зростанні курсу валюти у разі прид&аннл послугу нерезидентів, пов'язаних з операційною діяльністю		
44.	Нараховано від'ємну курсову різницю по залишках коштів у касі підприємства при зниженні курсу валюти		
45.	Нараховано від'ємну курсову різницю по залишках коштів на рахунку у банку при зниженні курсу валюти		
46.	Нараховано від'ємну курсову різницю по залишках коштів в дорозі при зниженні курсу валюти		
47.	Нараховано від'ємну курсову різницю при зниженні курсу валюти по заборгованості нерезидента за відвантажені ТМЦ (крім необоротних активів), роботи, послуги		
48.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по залишках короткострокового кредиту банку в іноземній валюті		
49.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по залишках довгострокової позики (крім кредитів банків) в іноземній валюті		
50.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по заборгованості за виданими векселями в іноземній валюті		
51.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по залишках простроченої короткострокової позики в іноземній валюті		
52.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по залишках короткострокового кредиту банку в іноземній валюті		
53.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по поточній заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті		
54.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по заборгованості за виданими векселями в іноземній валюті		

Продовження табл. 20.10

1	2	3	4
55.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по заборгованості за нарахованими відсотками за виданими векселями в іноземній валюті		
56.	Закрито втрати від операційної курсової різниці на ФР		
57.	Відображення втрат від знецінення запасів		
58.	Закрито втрати від знецінення запасів на фінансовий результат		
59.	Відображено нестачі та втрати від псування оборотних активів, в тому транспортно-заготівельних витрат, списання запасів понад норму природного убутку		
60.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ у разі, якщо при придбанні оборотних активів виникло право на відшкодування податкового кредиту		
61.	Списання втрат від браку, що не відшкодовуються та перевищують технологічні норми		
62.	Відображення податкового зобов'язання з ПДВ із придбаних запасів та послуг, по яких виникло право на відшкодування податкового кредиту		
63.	Відображено нестачі та втрати готової продукції		
64.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ		
65.	Списана нестача напівфабрикатів власного виробництва		
66.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ		
67.	Виявлено при інвентаризації нестачу тварин на вирощуванні та відгодівлі		
68.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ		
69.	Відображено нестачі та втрати від псування товарів, в тому транспортно-заготівельних витрат. списання товарів понад норми природного убутку		
70.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ у разі, якщо при придбанні товарів виникло право на відшкодування податкового кредиту		
71.	Закрито нестачі і втрати від псування цінностей на ФР		
72.	Отримано рішення (визнано повідомлення) про сплату штрафів, пені до бюджету		
73.	Отримано рішення (визнано повідомлення) про сплату штрафів, пені Пенсійному фонду		
74.	Отримано рішення (визнано повідомлення) про сплату штрафів, пені Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності		
75.	Отримано рішення (визнано повідомлення) про сплату штрафів, пені, неустойки постачальникам та підрядникам		
76.	Отримано рішення (визнано повідомлення) про сплату штрафів, пені, неустойки іншим кредиторам		
77.	Закрито визнані штрафи, пені, неустойки на ФР		
78.	Списання суми перевищення залишкової вартості об'єкта необоротних активів над його справедливою вартістю		
79.	Нарахована амортизація переданих в оренду необоротних активів		

Продовження табл. 20.10

1	2	3	4
80.	Нараховано амортизацію майна (основні засоби), права користування яким передане до спільної діяльності		
81.	Нарахована амортизація по об'єктах інвестиційної нерухомості		
82.	Списані загиблі тварини внаслідок стихійного лиха		
83.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ, якщо при придбанні тварин виникло право на відшкодування податкового кредиту		
84.	Списання непридатних для подальшого використання запасів		
85.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ у разі, якщо при придбанні запасів виникло право на відшкодування податкового кредиту		
86.	Списання запасів застарілої конструкції		
87.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ у разі, якщо при придбанні запасів виникло право на відшкодування податкового кредиту		
88.	Відображено інші операційні витрати на дату виплати заборгованості по закордонних відрядженнях перед працівником		
89.	Списано заборгованість працівника перед підприємством на інші операційні витрати		
90.	Погашено неповернуту працівником частину безпроцентної позики за рахунок підприємства		
91.	Відображено суму донарахованого податкового зобов'язання з ПДВ на підставі розрахунку коригування, складеного за результатами проведеного перерахунку частки використання товарів/послуг, необоротних активів в неоподатковуваних операціях		
92.	Відображено закриття податкового зобов'язання з авансів одержаних на інші операційні витрати		
93.	Відображено закриття податкового кредиту з недержаних податкових накладних на інші операційні витрати		
94.	Нараховано суму оплати перших 5 днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів підприємства		
95.	Відображено кредиторську заборгованість перед профспілковою організацією щодо відрахувань на культури о-масову, фізкультурну і оздоровчу роботу		
96.	Відображено закриття дебетового сальдо розрахунків за операціями з дери вати в а ми у кінці місяця		
97.	Нараховано компенсаційні виплати у межах середнього заробітку мобілізованим працівникам		
98.	Нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на суму нарахованої допомоги з тимчасової непрацездатності як за рахунок працедавця, так і за рахунок Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності		
99.	Відображено витрати житлово-комунального господарства, гуртожитків, оздоровчих та спортивно-культурних закладів: - нараховано амортизацію основних засобів		

Продовження табл. 20.10

1	2	3	4
100	- витрачено матеріали		
101	- витрачено малоцінні та швидкозношувані предмети		
102	- відображено вартість послуг допоміжного виробництва (наприклад, електроенергії)		
103	- відображено придбані послуги через підзвітну особу		
104	- відображено витрати на відрядження персоналу		
105	- відображено закриття витрат майбутніх періодів		
106	- нараховано забезпечення виплат відпусток		
107	- нараховано забезпечення виплат матеріального заохочення		
108	- нараховано заробітну плату працівникам		
109	- відображено суму нарахованої допомоги з тимчасової непрацездатності за рахунок працедавця		
110	- нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
111	- отримано витрати від інших відокремлених підрозділів (філій) своєї юридичної особи		
112	- відображено послуги, придбані у інших фізичних та юридичних осіб		
113	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних у разі придбання послуг платником ПДВ у платника ПДВ		
114	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних у разі придбання послуг платником ПДВ у платника ПДВ		
	Відображено витрати негосподарської діяльності:		
115	- нараховано амортизацію основних засобів		
116	- витрачено матеріали		
117	- витрачено малоцінні та швидкозношувані предмети		
118	- нараховано податкове зобов'язання з ПДВ у разі, якщо при придбанні оборотних активів та/або послуг ви никло право на відшкодування податкового кредиту		
119	- відображено закриття витрат майбутніх періодів		
120	- нараховано забезпечення виплат відпусток		
121	- нараховано забезпечення виплат матеріального заохочення		
122	- нараховано заробітну плату працівникам		
123	- нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
124	- отримано витрати від інших відокремлених підрозділів (філій) своєї юридичної особи		
125	- відображено послуги, придбані у інших фізичних та юридичних осіб		
126	Відображено податковий кредит з незареєстрованих податкових накладних у разі придбання послуг платником ПДВ у платника ПДВ		
127	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ при придбанні послуг платником ПДВ		
128	Закрито інші витрати операційної діяльності на фінансовий результат		

Завдання 20.10

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку інших операційних доходів (табл. 20.11).

Таблиця 20.11. Господарські операції із відображення у бухгалтерському обліку інших операційних доходів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Відображено збільшення вартості довгострокових біологічних активів рослинництва та тваринництва		
2.	Відображено збільшення вартості незрілих довгострокових біологічних активів, які оцінюються за справедливою вартістю		
3.	Визнано дохід від первісного визнання продукції сільськогосподарського виробництва		
4.	Закрито доходи від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю, на ФР		
5.	Відображено від'ємну різницю між ціною купівлі іноземної валюти та її балансовою вартістю		
6.	Відображено додатну різницю між ціною продажу іноземної валюти та її балансовою вартістю		
7.	Закрита доходи від купівлі-продажу іноземної валюти на ФР		
8.	Відображення доходів від передачі об'єкта ОЗ у фінансову оренду		
9.	Відображено податкове зобов'язання за ПДВ		
10.	Відображено одержання коштів в касу від фізичної особи за продані запаси		
11.	Відображено податкове зобов'язання за ПДВ		
12.	Відображено реалізацію бракованої продукції іншій юридичній чи фізичній особі за зниженою ціною		
13.	Відображено податкове зобов'язання за ПДВ з продажу бракованої продукції		
14.	Відображено доходи від продажу виробничих запасів, малоцінних швидкозношуваних предметів резидентам		
15.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (1 подія - продаж виробничих запасів, малоцінних швидкозношуваних предметів)		
16.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (1 подія - аванси, одержані за виробничі запаси, МШП)		
17.	Відображено доходи від продажу виробничих запасів, малоцінних швидкозношуваних предметів працівникам підприємства у рахунок заробітної плати		
18.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ		
19.	Відображено доходи від продажу необоротних активів та груп вибуття, призначених для продажу, резидентам		
20.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (1 подія - продаж необоротних активів та груп вибуття, призначених для продажу)		
21.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (1 подія - аванси, одержані за необоротні активи та групи вибуття, призначені для продажу)		

Продовження табл. 20.11

1	2	3	4
22.	Відображено доходи від продажу виробничих запасів, малоцінних швидкозношуваних предметів нерезидентам		
23.	Відображено доходи від продажу необоротних активів та груп вибуття, призначених для продажу, нерезидентам		
24.	Виплачено дивіденди у натуральній формі		
25.	Відображено повернення частки у статутному капіталі об'єктами основних засобів за залишковою вартістю об'єктів ОЗ		
26.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ		
27.	Закрито доходи від реалізації інших оборотних активів на ФР		
28.	Нараховано доходи з оренди		
29.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (1 подія -надання послуг з оренди)		
30.	Закрито розрахунки по податковому зобов'язанню з ПДВ з авансів одержаних		
31.	Закрито доходи від операційної оренди активів на ФР		
32.	Відображено нараховану позитивну курсову різницю по залишках коштів у касі в іноземній валюті		
33.	Відображено нараховану позитивну курсову різницю по заборгованості нерезидента за відвантажені товарно-матеріальні цінності (крім необоротних активів), роботи, послуги при зростанні курсу валюти		
34.	Відображено курсову різницю на дату повернення невикористаної під час відрядження частини авансу в іноземній валюті при зростанні курсу валюти на дату повернення невикористаної частини авансу порівняно з датою видачі авансу		
35.	Відображено нараховану позитивну операційну курсову різницю по залишках довгострокового кредиту банку в іноземній валюті у разі зниження курсу валюти		
36.	Відображено нараховану позитивну операційну курсову різницю при зниженні курсу валюти по заборгованості за виданими векселями в іноземній валюті		
37.	Відображено нараховану позитивну операційну курсову різницю по залишках короткострокового кредиту банку в іноземній валюті		
38.	Відображено нараховану позитивну операційну курсову різницю по залишках простроченої короткострокової позики в іноземній валюті		
39.	Відображено нараховану позитивну операційну курсову різницю при зниженні курсу валюти по заборгованості за виданими векселями в іноземній валюті		
40.	Нараховано додатну курсову різницю при зниженні курсу валюти у разі придбання оборотних активів та послуг у нерезидентів, пов'язаних з операційною діяльністю		
41.	Відображено нараховану позитивну операційну курсову різницю при зниженні курсу валюти по заборгованості за нарахованими відсотками за виданими векселями в іноземній валюті		
42.	Закрито доходи від операційної курсової різниці на ФР		
43.	Одержано у касу штрафи, пені, неустойки		

Продовження табл. 20.11

1	2	3	4
44.	Нараховано штрафи за порушення договору		
45.	Закрито доходи від одержаних штрафів, пені, неустойки на ФР		
46.	Встановлено винну особу та віднесено на неї розмір заподіяної шкоди за нестачі та втрати оборотних активів		
47.	Віднесено суму шкоди на розрахунки з бюджетом після відшкодування завданих збитків		
48.	Відображено списання нарахованого резерву сумнівних боргів щодо сумнівної заборгованості		
49.	Відображено надходження коштів від боржника за заборгованістю за товари, роботи, послуги, яка списана з балансу		
50.	Одночасно з попередньою операцією визнано доходи від відшкодування раніше списаних активів		
51.	Закрито доходи від відшкодування раніше списаних активів на фінансовий результат		
52.	Відображено списання кредиторської заборгованості, яка утворена внаслідок переплати за товари, роботи, послуги		
53.	Списано заборгованість за короткостроковими векселями виданими після закінчення терміну позовної давності		
54.	Відображено дохід від списання поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями по закінченні терміну позовної давності		
55.	Списано кредиторську заборгованість перед постачальниками та підрядниками за оборотні активи та послуги, пов'язані з операційною діяльністю, після закінчення терміну позовної давності		
56.	Списана сума податкових зобов'язань (залишок за кредитом субрахунку 643) по закінченню терміну позовної давності		
57.	Закриття ПДВ із суми авансів сплачених при списанні суми авансів сплачених (Дт 944 Кт 371)		
58.	Відображено списання кредиторської заборгованості з авансів одержаних		
59.	Списано кредиторську заборгованість за внутрішніми розрахунками за оборотні активи та послуги, пов'язані з операційною діяльністю, після закінчення терміну позовної давності		
60.	Списано іншу кредиторську заборгованість за оборотні активи та послуги, пов'язані з операційною діяльністю, після закінчення терміну позовної давності		
61.	Закрито доходи від списання кредиторської заборгованості на фінансовий результат		
62.	Відображено безоплатне одержання виробничих запасів та малоцінних та швидкозношуваних предметів		
63.	Безкоштовно отримано молодняк тварин від інших фізичних та юридичних осіб		
64.	Визнано доходи від безкоштовного отримання коштів у випадку помилкового поповнення рахунку мобільного оператора юридичної особи фізичною особою-непрацівником підприємства		

Продовження табл. 20.11

1	2	3	4
65.	Відображено дохід від цільового фінансування і цільового надходження з бюджету		
66.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ		
67.	Закрито доходи від безоплатно одержаних оборотних активів на фінансовий результат		
68.	Відображено залишок забезпечення на відновлення земельних ділянок після завершення робіт з демонтажу, переміщення об'єктів основних засобів та приведення земельної ділянки, на якій він розташований, у стан, придатний для подальшого використання		
69.	Відображено оприбуткування раніше не врахованих виробничих запасів та малоцінних та швидкозношуваних предметів		
70.	Оприбутковано ганчір'я при списанні малоцінних швидкозношуваних предметів (МШП)		
71.	Оприбутковано раніше не врахований на балансі та виявлений при інвентаризації молодняк тварин		
72.	Збільшення чистої вартості реалізації запасів в межах величини попереднього зменшення (уцінки)		
73.	Оприбуткований надлишок напівфабрикатів власного виробництва, виявлений при інвентаризації		
74.	Оприбутковано товари, виявлені при інвентаризації, та раніше не враховані на балансі товари		
75.	Відображено отримання відсотків банку, не пов'язаних з фінансовою діяльністю		
76.	Пред'явлено до відшкодування суму витрат підприємства, понесених з вини постачальника		
77.	Нараховано дохід від відшкодування нанесених збитків, пов'язаних з операційною діяльністю		
78.	Нараховано доходи житлового-комунального господарства		
79.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ		
80.	Нараховано доходи гуртожитків		
81.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ		
82.	Нараховано доходи оздоровчих та культурних закладів		
83.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ		
84.	Нараховано дохід у вигляді плати за земельний сервітут		
85.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ		
86.	Відображено закриття кредитового сальдо розрахунків за операціями з деривативами у кінці місяця		
87.	Закрито інші доходи від операційної діяльності на фінансовий результат		

Завдання 20.11

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку фінансових витрат (табл. 20.12).

Таблиця 20.12. Господарські операції з обліку фінансових витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Нараховано відсотки за користування короткостроковими кредитами (позиками) у національній валюті		
2.	Нараховано відсотки за користування короткостроковими кредитами (позиками) в іноземній валюті		
3.	Нараховано відсотки за користування довгостроковими кредитами (позиками) у національній валюті		
4.	Нараховано відсотки за користування довгостроковими кредитами (позиками) в іноземній валюті		
5.	Фінансові витрати на створення об'єкту інвестиційної нерухомості (у разі визнання її кваліфікаційним активом)		
6.	Відображено фінансові витрати на створення нематеріального активу (у разі визнання його кваліфікаційним активом)		
7.	Відображено фінансові витрати на створення виробничого запасу (у разі визнання його кваліфікаційним активом)		
8.	Відображено закриття відсотків за кредит на фінансові результати		
9.	Відображено премію за фінансовою інвестицією		
10.	Відображено витрати на суму перевищення суми боргу над сумою відшкодування за договором цесії		
11.	Нараховано відсотки за виданим короткостроковим векселем		
12.	Нараховано відсотки за виданим довгостроковим векселем		
13.	Нараховано відсотки за отримані у фінансову оренду основні засоби		
14.	Нараховано відсотки за отримані у фінансову оренду цілісні майнові комплекси		
15.	Визнано фінансові витрати у сумі нарахованих відсотків за випущеними облігаціями		
16.	Визнано фінансові витрати у сумі нарахованої амортизації дисконту за випущеними облігаціями		
17.	Відображено витрати на аудиторські послуги, пов'язані випуском, утриманням та обігом власних цінних паперів		
18.	Відображено закриття інших фінансових витрат на фінансові результати		

Завдання 20.12

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку втрат від участі в капіталі (табл. 20.13).

Таблиця 20.13. Господарські операції з обліку втрат від участі в капіталі

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Відображено частку в збитку підприємства, в яке було здійснено інвестиції, у складі втрат від участі в капіталі		
2.	Відображено закриття втрат від інвестицій в асоційовані підприємства на фінансові результати		
3.	Відображено закриття втрат від спільної діяльності на фінансові результати		
4.	Відображено закриття втрат від інвестицій в дочірні підприємства на фінансові результати		

Завдання 20.13

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку доходів від участі в капіталі (табл. 20.14).

Таблиця 20.14. Господарські операції з обліку доходів від участі в капіталі

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Відображено збільшення балансової вартості фінансової інвестиції на частку інвестора в чистому прибутку інвестованого підприємства		
2	Визнано дохід на частку прибутку спільної діяльності		
3	Відображено закриття доходів від участі в капіталі на ФР		

Завдання 20.14

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку інших фінансових доходів (табл. 20.15).

Таблиця 20.15. Господарські операції з обліку інших фінансових доходів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Отримано прибуток від інвестиційних операцій		
2.	Відображено дисконт за фінансовою інвестицією		
3.	Визнані дивіденди відразу направлено на збільшення номінальної вартості акцій (реінвестиція дивідендів)		
4.	Відображено отримання відсотків банку, пов'язаних з фінансовою діяльністю		
5.	Одержано дохід за відстрочку платежу за короткостроковим векселем		

Продовження табл. 20.15

1	2	3	4
6.	Відображено дисконт за фінансовою інвестицією		
7.	Нараховано дивіденди, що підлягають отриманню від підприємств, що не є асоційованими, дочірніми або спільними відносно інвестора		
8.	Нараховано орендну плату на дату першого (кожного) терміну сплати згідно з договором фінансової оренди за фінансові послуги		
9.	Визнано дохід у сумі нарахованої амортизації премії за облігаціями, реалізованими із премією		
10.	Відображено закриття доходів від одержаних дивідендів на фінансові результати		
11.	Відображено закриття доходів від одержаних відсотків на фінансові результати		
12.	Відображено закриття інших доходів від фінансових операцій на фінансові результати		

Завдання 20.15

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку інших витрат (табл. 20.16).

Таблиця 20.16. Господарські операції з обліку інших витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Відображено зменшення вартості опціону		
2.	Відображено зменшення справедливої вартості боргових цінних паперів		
3.	Відображено зменшення справедливої вартості інструмента хеджування		
4.	Відображено закриття витрат від зміни вартості фінансових інструментів на фінансові результати		
5.	Відображено балансову вартість реалізованих короткострокових фінансових інвестицій		
6.	Відображено балансову вартість реалізованих довгострокових фінансових інвестицій		
7.	Відображено закриття собівартості реалізованих фінансових інвестицій на фінансові результати		
8.	Втрати від зменшення корисності об'єктів виробничих та невиробничих основних засобів		
9.	Втрати від зменшення корисності об'єктів виробничих та невиробничих інших необоротних матеріальних активів		
10.	Втрати від зменшення корисності об'єктів виробничих та невиробничих нематеріальних активів		
11.	Відображено втрати від зменшення корисності довгострокових біологічних активів, які оцінюються за первісною вартістю		
12.	Відображено закриття втрат від зменшення корисності активів на фінансові результати		

Продовження табл. 20.16

1	2	3	4
13.	Нараховано курсову різницю по довгостроковому депозиту в іноземній валюті у разі зниження курсу валюти		
14.	Відображено нараховану від'ємну неопераційну курсову різницю по залишках коштів на розрахунковому рахунку в іноземній валюті		
15.	Відображено нараховану від'ємну неопераційну курсову різницю по заборгованості нерезидента за відвантажені необоротні активи при зниженні курсу валюти		
16.	Відображено нараховану від'ємну неопераційну курсову різницю по залишках довгострокового кредиту банку в іноземній валюті у разі зростання курсу валюти		
17.	Відображено нараховану від'ємну неопераційну курсову різницю по залишках довгострокової позики (крім кредитів банків) в іноземній валюті у разі зростання курсу валюти		
18.	Відображено нараховану від'ємну неопераційну курсову різницю по залишках довгострокових зобов'язань з оренди основних засобів в іноземній валюті у разі зростання курсу валюти		
19.	Відображено нараховану від'ємну неопераційну курсову різницю по залишках короткострокового кредиту банку в іноземній валюті		
20.	Відображено нараховану від'ємну неопераційну курсову різницю по залишках простроченої короткострокової позики в іноземній валюті		
21.	Відображено нараховану від'ємну неопераційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по залишках поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті		
22.	Нараховано від'ємну курсову різницю при зростанні курсу валюти у разі придбання необоротних активів у нерезидентів		
23.	Нараховано від'ємну курсову різницю за нарахованими відсотками за отриманими у фінансову оренду необоротними активами у нерезидента при зростанні курсу валюти		
24.	Нараховано від'ємну курсову різницю при зростанні курсу валюти у разі отримання короткострокового кредиту у банку-нерезидента		
25.	Нараховано від'ємну курсову різницю при зростанні курсу валюти у разі отримання довгострокового кредиту у банку - нерезидента		
26.	Відображено нараховану від'ємну операційну курсову різницю при зростанні курсу валюти по заборгованості за нарахованими відсотками за випущеними облігаціями в іноземній валюті		
27.	Нараховано від'ємну курсову різницю при зростанні курсу валюти у разі придбання послуг у нерезидентів, пов'язаних з неопераційною діяльністю (зокрема, пов'язаних з необоротними активами)		
28.	Відображено закриття втрат від операційних курсових різниць на фінансові результати		

Продовження табл. 20.16

1	2	3	4
29.	Відображено перевищення уцінки залишкової вартості об'єкта виробничих та невиробничих основних засобів над попередніми дооцінками цього об'єкта		
30.	Відображено перевищення уцінки залишкової вартості об'єкта виробничих та невиробничих інших необоротних матеріальних активів над попередніми дооцінками цього об'єкта		
31.	Відображено перевищення уцінки залишкової вартості об'єкта виробничих та невиробничих нематеріальних активів над попередніми дооцінками цього об'єкта		
32.	Доведено вартість довгострокових фінансових інвестицій до справедливої вартості переданих акцій, якщо вартість фінансових інвестицій менша за номінальну вартість акцій		
33.	Відображено зменшення балансової вартості фінансової інвестиції, яку оцінено на дату балансу за справедливою вартістю		
34.	Відображено уцінку незавершеного будівництва, раніше недооцінюваного		
35.	Доведено вартість поточних фінансових інвестицій до справедливої вартості переданих акцій, якщо вартість фінансових інвестицій менша за номінальну вартість акцій		
36.	Відображено уцінку поточних фінансових інвестицій		
37.	Відображено закриття витрат з уцінки необоротних активів та фінансових інвестицій на фінансові результати		
38.	Відображено списання об'єкту інвестиційної нерухомості внаслідок його ліквідації"		
39.	Відображено списання об'єкту інвестиційної нерухомості внаслідок його безоплатної передачі недержавними підприємствами		
40.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ (крім передачі земельних ділянок за окремим актом)		
41.	Відображено списання залишкової вартості ліквідованого об'єкта основних засобів		
42.	Відображено списання залишкової вартості об'єкта основних засобів внаслідок його нестачі (крадіжки)		
43.	Відображено списання залишкової вартості об'єкта основних засобів внаслідок його безоплатної передачі недержавними підприємствами		
44.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ		
45.	Відображено списання залишкової вартості ліквідованого об'єкта інших необоротних матеріальних активів		
46.	Відображено списання залишкової вартості об'єкта ІНМА внаслідок його нестачі (крадіжки)		
	Відображено витрати з демонтажу об'єкта основних засобів:		
47.	- списано виробничі запаси		
48.	- нараховано амортизацію об'єкта основних засобів, задіяного в демонтажі		
49.	- відображено закриття послуг допоміжного виробництва (наприклад, електроенергії)		

Продовження табл. 20.16

1	2	3	4
50.	- відображено витрати на оплату праці		
51.	- нараховано ЄСВ		
52.	- відображено послуги підрядника, інших сторонніх організацій		
53.	Ліквідовано об'єкт незавершеного будівництва		
54.	Відображено списання залишкової вартості ліквідованого об'єкта довгострокових біологічних активів		
55.	Відображено списання залишкової вартості об'єкта довгострокових біологічних активів внаслідок його нестачі (крадіжки)		
56.	Відображено закриття витрат зі списання необоротних активів на фінансові результати		
57.	Відображено дисконтні операції за векселем одержаним		
58.	Списано забезпечену векселем дебіторську заборгованість, що визнана безнадійною внаслідок надзвичайних подій		
59.	Списання залишкової вартості об'єкта інвестиційної нерухомості на інші витрати при його продажу без попередньої підготовки		
60.	Відображено залишкову вартість списаних основних засобів внаслідок надзвичайних подій (пожежі, повені, воєнні дії тощо)		
61.	Нараховано амортизацію основних засобів, що належать підприємству та використовуються при виконанні військово-транспортного обов'язку		
62.	Нараховано амортизацію основних засобів, які беруть участь в ліквідації наслідків надзвичайних подій		
63.	Нараховано амортизацію інших необоротних матеріальних активів, що належать підприємству та використовуються при виконанні військово-транспортного обов'язку		
64.	Відображено списання об'єкта незавершеного будівництва внаслідок надзвичайних подій (пожежі, повені, воєнні дії тощо)		
65.	Відображено закриття інших витрат діяльності на фінансові результати		

Завдання 20.16

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку інших доходів (табл. 20.17).

Таблиця 20.17. Господарські операції з обліку інших доходів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Відображено переоцінку опціону до справедливої вартості		
2.	Відображено збільшення справедливої вартості похідного інструменту		
3.	Відображено переоцінку інструмента хеджування		
4.	Відображено закриття доходів від зміни вартості фінансових інструментів на фінансові результати		
5.	Нараховано дохід від реалізації фінансових інвестицій		

Продовження табл. 20.17

1	2	3	4
6.	Відображено закриття доходів від реалізації фінансових інвестицій на фінансові результати		
7.	Відновлення корисності об'єктів виробничих та невиробничих основних засобів після усунення причин попереднього зменшення їх корисності		
8.	Відновлення корисності об'єктів виробничих та невиробничих інших необоротних матеріальних активів після усунення причин попереднього зменшення їх корисності		
9.	Відновлення корисності об'єктів виробничих та невиробничих нематеріальних активів після усунення причин попереднього зменшення їх корисності		
10.	Відображено відновлення корисності довгострокових біологічних активів, які оцінюються за первісною вартістю після усунення причин попереднього зменшення їх корисності		
11.	Відображено закриття доходів від відновлення корисності активів на фінансові результати		
12.	Нараховано курсову різницю у разі зростання курсу валюти по довгострокових депозитах в іноземній валюті		
13.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю по залишках коштів на розрахунковому рахунку в іноземній валюті		
14.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю по заборгованості нерезидента за відвантажені необоротні активи при зростанні курсу валюти		
15.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю по залишках довгострокового кредиту банку в іноземній валюті у разі зниження курсу валюти		
16.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю по залишках довгострокової позики (крім кредитів банків) в іноземній валюті у разі зниження курсу валюти		
17.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю по залишках довгострокових зобов'язань з оренди основних засобів в іноземній валюті у разі зниження курсу валюти		
18.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю по залишках короткострокового кредиту банку в іноземній валюті		
19.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю по залишках простроченої короткострокової позики в іноземній валюті		
20.	Відображено нараховану позитивну неопераційну курсову різницю при зниженні курсу валюти по залишках поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті		
21.	Нараховано додатну курсову різницю при зниженні курсу валюти у разі придбання необоротних активів у нерезидентів		

Продовження табл. 20.17

1	2	3	4
22.	Нараховано додатну курсову різницю за нарахованими відсотками за отримані у фінансову оренду необоротні активи у нерезидента при зниженні курсу валюти		
23.	Нараховано додатну курсову різницю при зниженні курсу валюти у разі отримання короткострокового кредиту у банку-нерезидента		
24.	Нараховано додатну курсову різницю при зниженні курсу валюти у разі отримання довгострокового кредиту у банку-нерезидента		
25.	Відображено нараховану позитивну операційну курсову різницю при зниженні курсу валюти по заборгованості за нарахованими відсотками за випущеними облігаціями в іноземній валюті		
26.	Нараховано додатну курсову різницю при зниженні курсу валюти у разі придбання послуг у нерезидентів, пов'язаних з неопераційною діяльністю (зокрема, пов'язаних з необоротними активами)		
27.	Відображено закриття доходів від не операційної курсової різниці на фінансові результати		
28.	Відображено дохід у сумі пропорційній сумі нарахованої амортизації безоплатно одержаних необоротних активів (крім землі та фінансових інвестицій)		
29.	Відображено дохід від безоплатно одержаних необоротних активів при вибутті землі та фінансових інвестицій		
30.	Відображено дохід у сумі, пропорційній сумі нарахованої амортизації необоротних активів (крім землі та фінансових інвестицій), отриманих за рахунок коштів цільового фінансування		
31.	Відображено закриття доходів вщ безоплатно одержаних активів на фінансові результати		
32.	Відображення результатів дооцінки основних засобів, раніше у ціненних, на суму дооцінки залишкової вартості в межах попередніх уцінок, що були включені до складу витрат		
33.	Відображення результатів дооцінки інших необоротних матеріальних активів, раніше уціненних, на суму дооцінки залишкової вартості в межах попередніх уцінок, що були включені до складу витрат		
34.	Відображення результатів дооцінки нематеріальних активів, раніше уціненних, на суму дооцінки залишкової вартості в межах попередніх уцінок, що були включені до складу витрат		
35.	Відображено збільшення балансової вартості фінансової інвестиції, яку оцінено на дату балансу за справедливою вартістю		
	Дооцінка раніше у ціненого об'єкта незавершеного будівництва:		
36.	- на суму попередньої уцінки		
37.	- на сумою перевищення дооцінки над сумою попередніх уцінок		

Продовження табл. 20.17

1	2	3	4
38.	Визнано інші доходи у сумі, пропорційній сумі нарахованої амортизації орендованих об'єктів основних засобів за договором оренди цілісних майнових комплексів		
39.	Оприбутковано ганчір'я при списанні малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА)		
40.	Оприбутковано виробничі запаси при ліквідації основних засобів		
41.	Отримано у касу компенсацію від фізичної чи юридичної особи за втрачені необоротні активи		
42.	Відображено надходження на розрахунковий рахунок суми відшкодування втрат від надзвичайних подій		
43.	Відображено дооцінку поточних фінансових інвестицій		
44.	Встановлено винну особу та віднесено на неї розмір заподіяної шкоди за пошкоджені (викрадені) необоротні активи		
45.	Суми нарахованої шкоди за вирахуванням збитків від пошкодження (крадіжки) віднесено на розрахунки з бюджетом		
46.	Продано інвестиційну нерухомість (що обліковувалась за первісною вартістю) покупцю		
47.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ (крім окремого продажу земельних ділянок)		
48.	Відображено закриття довгострокових зобов'язань з оренди основних засобів у разі закінчення терміну позовної давності		
49.	Відображено закриття довгострокових зобов'язань з оренди цілісних майнових комплексів у разі закінчення терміну позовної давності		
50.	Відображено закриття інших довгострокових зобов'язань у разі закінчення терміну позовної давності		
51.	Списано кредиторську заборгованість перед постачальниками та підрядниками за необоротні активи та послуги, пов'язані з необоротними активами, після закінчення терміну позовної давності		
52.	Списано іншу кредиторську заборгованість за необоротні активи та послуги, пов'язані з необоротними активами, після закінчення терміну позовної давності		
53.	Відображено закриття інших доходів на фінансові результати		

Питання для самоконтролю

1. Які критерії визнання доходів згідно з НП(С)БО 15?
2. За якими групами класифікують доходи у бухгалтерському обліку?
3. Які умови визнання доходу від реалізації продукції?
4. Які умови визнання доходу від надання послуг?
5. Як визначають дохід від надання послуг?
6. Які надходження від інших осіб не визнають доходами?

7. Які вирахування можливі з доходу від реалізації продукції?
 8. Яким записом відображають вартість поверненого товару?
 9. Згідно з яким принципом відображають у фінансовому обліку та фінансовій звітності доходи?
 10. Як у бухгалтерському обліку відображають доходи від реалізації продукції, робіт, послуг, товарів?
 11. Які доходи підприємства входять до складу інших операційних доходів?
 12. Які доходи належать до фінансових доходів?
 13. Які особливості оцінювання доходу?
 14. Які рахунки призначені для обліку доходів?
 15. Як проводиться облік доходів від реалізації?
 16. Які особливості обліку доходів від іншої операційної діяльності?
- Охарактеризуйте особливості обліку фінансових доходів.
17. Охарактеризуйте особливості визнання витрат.
 18. Які витрати належать до складу адміністративних витрат підприємства?
 19. Які витрати належать до витрат на збут?
 20. За якими економічними елементами групуються витрати операційної діяльності підприємства?
 21. Які витрати належать до фінансових витрат підприємства?
 22. Які рахунки призначені для обліку витрат за елементами?
 23. Як здійснюється облік адміністративних витрат?
 24. Охарактеризуйте особливості обліку витрат на збут.
 25. Як здійснюється облік інших витрат операційної діяльності?
 26. Які рахунки призначені для обліку фінансових витрат?
 27. Охарактеризуйте особливості обліку витрат від участі в капіталі.

ТЕМА 21. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами і доповненнями);

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 (зі змінами і доповненнями);

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами і доповненнями).

Терміни:

збиток - перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати;

прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;

Формування фінансових результатів у звітності

Фінансовий результат знаходить своє відображення у наступних звітах:

- **Звіт про фінансові результати** (міжнародна назва – звіт про прибутки та збитки) – суми доходів і витрат за різними видами, проміжні фінансові результати (від операційної діяльності, до оподаткування, чистий);
- **Баланс** (міжнародна назва – Звіт про фінансовий стан) – накопичений фінансовий результат за всі періоди діяльності (нерозподілений прибуток/непокритий збиток);
- **Податкова декларація з податку на прибуток** – фінрезультат є основою для розрахунку податку на прибуток.

Рахунок 79 (791, 792, 793)	
Дт	Кт
Витрати	Доходи

Рахунок 79 (791, 792, 793) – це кінцевий рахунок, на який списуються (закриваються) усі рахунки доходів і витрат (7 і 9 клас).

Фінансовий результат підприємства = Оборот по Кт 79 – Оборот по Дт 79

Фінансовий результат – прибуток

Прибуток збільшує нерозподілений прибуток підприємства у балансі

(Дт 79 Кт 441). Його можна використати в майбутньому для виплати дивідендів, формування резервного капіталу, збільшення статутного капіталу. Можна взагалі не розподіляти.

Фінансовий результат – збиток

Збиток покривають за рахунок нерозподіленого прибутку минулих років або резервного капіталу. Якщо їх немає, то збиток збільшує у балансі непокритий збиток минулих років (Дт 442 Кт 791).

Завдання 21.1

Вказати кореспонденцію рахунків та визначити фінансовий результат за наведеними господарськими операціями (табл. 21.1) та заповнити фрагмент Звіту про фінансові результати підприємства (табл. 21.2).

Таблиця 21.1. Господарські операції з обліку формування доходів і витрат та фінансового результату підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
	Процес придбання			
1	Придбана сировина. Витрат немає			4000
2	Відображено податковий кредит з ПДВ			800
3	Оплата вартості сировини постачальнику. Витрат немає, так як підприємство один актив (гроші) заміню на інший (сировину)			
	Процес виробництва			
4	Вартість сировини списана на собівартість виробництва. Відбувається формування виробничої собівартості			4000
5	Нарахована зарплата робітникам, які виробляють продукт			5000
6	Нарахований знос обладнання та знос виробничої будівлі			1000
7	Загальновиробничі витрати списані на собівартість виробництва			1000
8	Отриманий продукт з виробництва за виробничою собівартістю (=_____). Усі ці затрати на виробництво не є витратами з точки зору бухгалтерського обліку, так як актив (продукт) ще не списаний з балансу			
	Процес реалізації			
9	Відвантажено продукт і визнаний дохід (виручка) від його реалізації			19200
10	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ			

Продовження табл. 21.1.

1	2	3	4	5
11	Списаний продукт з балансу в момент реалізації (за виробничою собівартістю)			10000
12	Надійшла оплата від постачальника (50%).			8000
13	Нарахована зарплата директору підприємства.			4000
	Облік фінансового результату в кінці місяця			
14	Дохід від реалізації віднесений на фінансовий результат			
15	Собівартість реалізованого продукту віднесена на фінансовий результат			
16	Зарплата директора віднесена на фінансовий результат			
17	Нарахований податок на прибуток. Фінансовий результат до оподаткування = _____. Податок на прибуток = _____			
18	Витрати з податку на прибуток списані на фінансовий результат			
19	Порахований фінансовий результат періоду: _____. Його віднесено на збільшення нерозподіленого прибутку у балансі підприємства.			

Таблиця 21.2. Звіт про фінансові результати (фрагмент)

Компонент фінансового результату	Порядок визначення	Сума, грн
Чистий дохід	= Виручка – ПДВ – Акциз. У неплатників ПДВ і акцизу співпадає з виручкою.	
Валовий прибуток (збиток)	= Чистий дохід – Собівартість	
Фінансовий результат від операційної діяльності	= Валовий прибуток (збиток) + Інші операційні доходи – Інші операційні витрати – Адміністративні витрати – Витрати на збут	
Фінансовий результат до оподаткування	= Фінансовий результат від операційної діяльності + Інші доходи – Інші витрати + Фінансові доходи – Фінансові витрати + Доходи від участі в капіталі – Витрати від участі в капіталі	
Чистий прибуток (збиток)	= Фінансовий результат до оподаткування – Витрати з податку на прибуток або Чистий прибуток = усі доходи – усі витрати	

Завдання 21.2

Вказати назви форм звітності, у яких наводяться фінансові результати (табл. 21.3).

Таблиця 21.3. Формування фінансових результатів у звітності

Форма звітності	Фінансовий результат
	суми доходів і витрат за різними видами, проміжні фінансові результати (від операційної діяльності, до оподаткування, чистий)
	накопичений фінансовий результат за всі періоди діяльності (нерозподілений прибуток/непокритий збиток)
	фінансовий результат є основою для розрахунку податку на прибуток

Завдання 21.3

Вказати типову кореспонденцію рахунків із відображення у бухгалтерському обліку формування фінансових результатів (табл. 21.4).

Таблиця 21.4. Господарські операції з обліку формування фінансових результатів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Відображено закриття собівартості реалізації готової продукції на фінансові результати		
2.	Відображено закриття доходів від реалізації готової продукції на фінансові результати		
3.	Відображено закриття собівартості реалізації товарів на фінансові результати		
4.	Відображено закриття доходів від реалізації товарів на фінансові результати		
5.	Відображено закриття собівартості реалізації послуг на фінансові результати		
6.	Відображено закриття доходів від реалізації послуг на фінансові результати		
7.	Відображено закриття вирахувань з доходу на фінансові результати		
8.	Відображено закриття адміністративних витрат на фінансові результати		
9.	Відображено закриття витрат на збут на фінансові результати		
10.	Відображено закриття інших операційних витрат на фінансові результати		
11.	Відображено закриття інших операційних доходів на фінансові результати		
12.	Відображено закриття податку на прибуток на фінансові результати		
13.	Відображено закриття податку на прибуток на фінансові результати		

Продовження табл. 21.4.

1	2	3	4
14.	Відображено суму нерозподіленого прибутку від операційної діяльності		
15.	Відображено суму непокритого збитку від операційної діяльності		
16.	Відображено закриття фінансових витрат на фінансові результати		
17.	Відображено закриття інших фінансових доходів на фінансові результати		
18.	Відображено закриття втрат від участі в капіталі на фінансові результати		
19.	Відображено закриття доходів від участі в капіталі на фінансові результати		
20.	Відображено суму нерозподіленого прибутку від фінансових операцій		
21.	Відображено суму непокритого збитку від фінансових операцій		
22.	Відображено закриття інших витрат на фінансові результати		
23.	Відображено закриття інших доходів на фінансові результати		
24.	Відображено суму нерозподіленого прибутку від іншої діяльності		
25.	Відображено суму непокритого збитку від іншої діяльності		

Питання для самоконтролю

1. Як визначається фінансовий результат діяльності підприємства за звітний період?
2. Як визначити результат від реалізації готової продукції?
3. Як здійснюється бухгалтерський облік фінансових результатів?
4. Охарактеризуйте рахунок 79 «Фінансові результати».

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ І
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ**
**ТЕМА 22. ОБЛІК ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО, ПАЙОВОГО,
НЕОПЛАЧЕНОГО ТА ВИЛУЧЕНОГО КАПІТАЛІВ**

Законодавчо-нормативні акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (зі змінами і доповненнями);
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435 (зі змінами і доповненнями);
3. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року № 1576-XII (зі змінами і доповненнями);
4. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 року № 514-VI (зі змінами і доповненнями);
5. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII (зі змінами і доповненнями);
6. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» в редакції Закону № 738-IX від 19.06.2020 р.

Терміни:

власний капітал - різниця між активами і зобов'язаннями підприємства;

акціонерне товариство - господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями;

господарське товариство - юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділений на частки між учасниками

афілійовані одна щодо іншої особи:

юридичні особи, за умови, що одна з них здійснює контроль над іншою чи обидві перебувають під контролем третьої особи;

члени сім'ї фізичної особи - чоловік (дружина), а також батьки (усиновителі), опікуни (піклувальники), брати, сестри, діти та їхні чоловіки (дружини);

фізична особа та члени її сім'ї і юридична особа, якщо ця фізична особа та/або члени її сім'ї здійснюють контроль над юридичною особою;

викуп акцій - придбання акціонерним товариством за плату розміщених ним акцій;

голосуюча акція - будь-яка проста або привілейована акція, що надає своєму власнику право голосувати на загальних зборах акціонерів (далі - загальні збори), крім акції, за якою законом або у встановленому законодавством порядку встановлено заборону користування таким правом голосу;

домінуючий контрольний пакет акцій - пакет у розмірі 95 і більше

відсотків простих акцій акціонерного товариства;

значний контрольний пакет акцій - пакет у розмірі 75 і більше відсотків простих акцій публічного акціонерного товариства;

значний пакет акцій - пакет із 5 і більше відсотків простих акцій акціонерного товариства;

контрольний пакет акцій - пакет у розмірі 50 і більше відсотків простих акцій акціонерного товариства;

корпоративні права - сукупність майнових і немайнових прав акціонера - власника акцій товариства, які випливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами;

ліквідаційна вартість привілейованої акції певного класу - сума коштів, яка належатиме власнику такої акції під час ліквідації акціонерного товариства;

обов'язковий викуп акцій - обов'язкове придбання за плату та на вимогу акціонера розміщених товариством акцій;

публічне акціонерне товариство - акціонерне товариство, щодо акцій якого здійснено публічну пропозицію та/або акції якого допущені до торгів на організованому ринку капіталу;

розміщені цінні папери - цінні папери акціонерного товариства, відчужені ним на користь інших осіб у порядку, встановленому законодавством;

статутний капітал - капітал товариства, що утворюється з суми номінальної вартості всіх розміщених акцій товариства;

Завдання 22.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 22.1).

Зареєстрований розмір СК ТОВ «Лаванда» становить 500 000 грн. Вклади здійснено засновниками таким чином:

ТОВ «Аріель» – коштами на поточний рахунок ТОВ «Лаванда» у сумі 200 000 грн;

ТОВ «Епсілон» – товарами погодженою вартістю 120 000 грн (у т. ч. ПДВ – 20 000 грн), ціна придбання товарів становила 108 000 грн (у т. ч. ПДВ – 18 000 грн);

ТОВ «Омега» – ОЗ (автотранспорт) погодженою вартістю 180 000 грн (у т. ч. ПДВ – 30 000 грн). Первісна вартість автомобіля – 250 000 грн, сума зносу – 120 000 грн, залишкова вартість – 130 000 грн на момент переведення до складу НАУП. Витрати на перереєстрацію автомобіля становили 3 700 грн (без ПДВ).

На момент унесення вкладів ТОВ «Лаванда» ще не було зареєстроване платником ПДВ.

Таблиця 22.1. Господарські операції з обліку формування статутного капіталу за рахунок внесків засновників

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Сформовано (зарєєстровано) статутний капітал	Статут, протокол зборів засновників, виписка з ЄДР			
2	Унесено засновником ТОВ «Аріель» кошти	Виписка банку			
3	Оприбутковано товари, отримані від засновника ТОВ «Епсілон»	Накладна			
4	Отримано автомобіль від засновника ТОВ «Омега»	Акт приймання-передачі			
5	Відображено податковий кредит із ПДВ	ПН			
6	Відображено витрати на перереєстрацію автомобіля	Квитанція			
7	Уведено автомобіль в експлуатацію	Акт приймання-передачі ОЗ			

Завдання 22.2

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 22.2).

Розмір СК ТОВ – 300 000 грн. ТОВ має двох власників, частки яких у СК становлять:

юрособи – 80 %, або 240 000 грн. (300 000 грн. x 80 %);

фізособи – 20 %, або 60 000 грн. (300 000 грн. x 20 %)

Учасники передали внески в повному обсязі. Станом на 31.03.19 р. сума нерозподіленого прибутку ТОВ становить 2 000 000 грн.

Загальними зборами учасників у квітні 2019 року прийнято рішення збільшити СК на 100 000 грн. за рахунок нерозподіленого прибутку. При цьому частки учасників не змінюються.

Таблиця 22.2. Господарські операції з обліку збільшення статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Прийнято рішення про збільшення СК за рахунок нерозподіленого прибутку	Протокол зборів учасників			
2	Відображено збільшення СК, у т. ч. номінальної вартості частки: – юрособи (100 000 x 80 %)	Протокол зборів учасників, зарєєстровані міні до статуту (виписка з ЄДР), бухгалтерська довідка			
	– фізособи (100 000 x 20 %)				

У результаті збільшення розмір СК становитиме 400 000 грн., у тому числі частки учасників:

юрособи – 80 %, або _____ ;
фізособи – 20 %, або _____ .

Завдання 22.3

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 22.3).

Розмір СК ТОВ – 400 000 грн. ТОВ має двох власників, частки яких у СК становлять:

юрособи А – 80 %, або 320 000 грн. (400 000 грн. x 80 %);

фізособи Б – 20 %, або 80 000 грн. (400 000 грн. x 20 %).

У квітні 2019 року загальними зборами учасників прийнято рішення збільшити СК на 600 000 грн. Згідно із протоколом зборів додаткові внески до СК повинні бути здійснені коштами протягом двох місяців із дати реєстрації змін до статуту ТОВ. При цьому в разі відмови одного з учасників унести свою частку передбачено прийняти додатковий внесок від фізособи В, яка на дату прийняття рішення про збільшення СК не є учасником ТОВ. Діючим учасникам необхідно внести до СК:

юрособі А – 480 000 грн. (600 000 грн. x 80 %);

фізособі Б – 120 000 грн. (600 000 грн. x 20 %)

Фізособа Б відмовилася робити додатковий внесок. Тому загальними зборами учасників було прийняте рішення про приймання нового учасника – фізособи В. До статуту ТОВ були внесені та зареєстровані відповідні зміни.

У встановлений строк юрособа А внесла до СК 480 000 грн., фізособа В – 120 000 грн.

Таблиця 22.3. Господарські операції з обліку збільшення статутного капіталу за рахунок додаткових внесків діючих учасників і третьої особи

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Відображено заборгованість учасників за додатковими внесками до СК: – юрособи А	Протокол зборів учасників, виписка з ЄДР			
	– фізособи Б				
2	Відображено відмову фізособи Б від здійснення додаткового внеску та рішення про приймання в ТОВ фізособи В	Заява фізособи Б про відмову від здійснення додаткового внеску до СК, рішення учасників про приймання нового учасника			
3	Відображено надходження додаткових внесків на поточний рахунок ТОВ: – від юрособи А	Виписка банку			
	– фізособи В				

Після збільшення розмір СК становив 1 000 000 грн. При цьому частки учасників розподіляються так:

юрособа А – 800 000 грн. або _____;
 фізособа Б – 80 000 грн., або _____;
 фізособа В – 120 000 грн., або _____.

Завдання 22.4

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 22.4).

Розмір спочатку зареєстрованого СК ТОВ – 1 000 000 грн. Частки власників у СК розподіляються так:

юрособа – 90 % (900 000 грн.);
 фізособа – 10 % (100 000 грн.).

Загальними зборами учасників у травні цього року прийнято рішення встановити СК у розмірі 400 000 грн. (тобто зменшити на 600 000 грн.) При цьому номінальні вартості часток учасників зменшуються пропорційно до їх частки в СК. Співвідношення номінальних вартостей часток повинне залишитися незмінним.

Тобто потрібно зменшити номінальну вартість частки:

юрособи – на 540 000 грн. (600 000 грн. x 90 %). Після зменшення вона становитиме 360 000 грн. (900 000 грн. – 540 000 грн.), або 90 % (360 000 грн. : 400 000 грн. x 100 %);

фізособи – на 60 000 грн. (600 000 грн. x 10 %). Після зменшення вона становитиме 40 000 грн. (100 000 грн. – 60 000 грн.), або 10 % (40 000 грн. : 400 000 грн. x 100 %).

Таблиця 22.4. Господарські операції з обліку добровільного зменшення статутного капіталу

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Відображено зменшення СК	Протокол загальних зборів ТОВ, виписка з ЄДР			

Завдання 22.5

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 22.5).

Розмір первісно зареєстрованого СК ТОВ – 1 000 000 грн. Частки власників у СК розподіляються так:

підприємство А – 60 % (600 000 грн.);
 підприємство Б – 30 % (300 000 грн.);
 фізособа – 10 % (100 000 грн.).

Один з учасників ТОВ (підприємство А) після закінчення 6 місяців із моменту створення ТОВ не передав більшу частину свого внеску.

Неоплачена частка підприємства А становить 500 000 грн., оплачена – 100 000 грн.

Якщо учасник після закінчення 6 місяців із моменту створення ТОВ і протягом наданого йому товариством додаткового строку (не більше 30 днів) не здійснив (не повністю здійснив) свій внесок, тоді загальні збори учасників можуть прийняти рішення про зменшення СК на суму такого внеску (ч. 1 і 2 ст. 15 Закону № 2275)

Загальними зборами учасників прийнято рішення зменшити розмір СК і частку підприємства А до фактично внесеної з подальшим перерахунком часток усіх учасників ТОВ.

Новий розмір СК після зменшення становитиме 500 000 грн. (1 000 000 грн. – 500 000 грн.).

Частки власників розподіляться так:

підприємство А – 20 % (100 000 грн. : 500 000 грн. x 100 %);

підприємство Б – 60 % (300 000 грн. : 500 000 грн. x 100 %);

фізособу – 20 % (100 000 грн. : 500 000 грн. x 100 %).

Таблиця 22.5. Господарські операції з обліку зменшення статутного капіталу на суму непереданих внесків

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Відображено зменшення СК на недовнесену частку підприємства А	Протокол загальних зборів ТОВ, виписка з ЄДР			

Завдання 22.6

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 22.6).

Зареєстрована величина СК ТОВ становить 1 000 000 грн. Частки власників у СК розподіляються так:

підприємство А – 80 % (800 000 грн.);

підприємство Б – 20 % (200 000 грн.).

За I квартал 2019 року ТОВ отримало великий збиток. У результаті станом на 31.03.19 р. вартість чистих активів ТОВ становить 300 000 грн. Величина цього показника фінзвітності станом на 31.12.18 р. – 1 200 000 грн.

Тобто за I квартал поточного року вартість чистих активів ТОВ знизилася на 900 000 грн. у порівнянні з аналогічним показником станом на кінець попереднього року. Величина зниження становить 75 % [(1 200 000 грн. – 300 000 грн.) : 1 200 000 грн. x 100 %].

Згідно із ч. 3 ст. 31 Закону № 2275 якщо вартість чистих активів товариства знизилася більш ніж на 50 % у порівнянні з показником на кінець попереднього року, товариство має право прийняти рішення про зменшення СК (або про ліквідацію товариства).

У травні 2019 року загальні збори учасників ТОВ прийняли рішення

зменшити СК на 700 000 грн. і направити цю суму на погашення збитків. Частки учасників при цьому зменшуються пропорційно.

Розрахуємо величину, на яку слід зменшити частку кожного учасника ТОВ при незмінних пропорціях часток у СК:

підприємство А – 560 000 грн. (700 000 грн. x 80 %);

підприємство Б – 140 000 грн. (700 000 грн. x 20 %).

Таблиця 22.6. Господарські операції з обліку зменшення статутного капіталу у зв'язку зі зниженням вартості чистих активів

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Відображено зменшення частки та списано збитки за рахунок зменшення розміру СК, у т. ч. частки: – підприємства А	Протокол загальних зборів, виписка з ЄДР, бухгалтерська довідка			
	– підприємства Б				

Після зменшення нова величина СК становитиме 300 000 грн., а чиста вартість активів – 1 000 000 грн. При цьому номінальні вартості часток учасників становитимуть:

підприємство А – _____

підприємство Б – _____.

Завдання 22.7

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 22.7).

Розмір частки учасника, який виходить з ТОВ «Дельта» (підприємства Б), становить 34 %. ТОВ прийняло рішення про зменшення СК на цю частку. Сума внеску підприємства Б у СК – 306 000 грн. Розмір СК – 900 000 грн.

Варіант 1 (виплата більша від розміру внеску). Припустимо, що на дату виходу учасника нерозподілений прибуток ТОВ становив 57 000 грн., сума додаткового капіталу (Кт 423) – 28 000 грн. Таким чином, підприємству Б належить 334 900 грн. [(900 000 грн. + 57 000 грн. + 28 000 грн.) x 34 %]. Учасник отримав:

120 000 грн. – основними засобами (автомобіль);

214 900 грн. – грошима.

Варіант 2 (виплата менша від розміру внеску). На дату виходу учасника збитки ТОВ становили 170 000 грн. Таким чином, підприємству Б при виході належить 248 200 грн. [(900 000 грн. – 170 000 грн.) x 34 %]. Виплата проведена грошима.

Таблиця 22.7. Господарські операції з обліку зменшення статутного капіталу при виході учасника

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Відображено заборгованість перед учасником, що вийшов, у сумі його внеску до СК				
2	Відображено зменшення СК				
3	Відображено заборгованість перед підприємством Б на суму перевищення виплати над сумою внеску до СК (334 900 – 306 000)				
4	Відображено перевищення виплати над сумою внеску до СК: – у розмірі додаткового капіталу (28 000 x 34 %)				
	– у розмірі нерозподіленого прибутку (57 000 x 34 %)				
5	Проведено грошову виплату				
6	Передано автомобіль, що обліковується як необоротний актив, призначений для продажу				
7	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				
8	Списано балансову вартість автомобіля				
9	Відображено взаємозалік заборгованостей				
Варіант 2					
10	Відображено заборгованість перед учасником, що вийшов, у сумі виплати, що належить йому				
11	Відображено зменшення СК				
12	Відображено різницю між сумою внеску до СК і виплатою, що належить учасникові				
13	Проведено грошову виплату				

Завдання 22.8

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку зареєстрованого, неоплаченого та вилученого капіталів (табл. 22.8).

Таблиця 22.8. Господарські операції з обліку зареєстрованого, неоплаченого та вилученого капіталів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
Надходження статутного капіталу			
1.	Відображено розмір статутного капіталу, визначений в установчих документах		
2.	Відображено внески до статутного капіталу грошовими коштами		
3.	Відображено внески до статутного капіталу основними засобами		
4.	Відображено внески до статутного капіталу нематеріальними активами		
5.	Відображено внески до статутного капіталу виробничими запасами		
6.	Відображено внески до статутного капіталу малоцінними та швидкозношуваними предметами		
7.	Відображено вкладений засновниками підприємства (крім акціонерного товариства) капітал, що перевищує статутний капітал		
8.	Відображено внески засновників до статутного капіталу без рішень про зміни розміру статутного капіталу		
9.	Відображено збільшення розміру статутного капіталу шляхом додаткового випуску акцій за рахунок нарахованих дивідендів		
10.	Відображено збільшення розміру статутного капіталу шляхом обміну облігацій акціонерного товариства на його ж акції		
11.	Відображено збільшення розміру статутного капіталу шляхом внеску додаткових коштів		
Вибуття статутного капіталу			
12.	Анулювання викуплених (вилучених) акцій за номінальною вартістю		
13.	Відображення викупу акцій (часток) грошовими коштами		
14.	Зменшення розміру статутного капіталу внаслідок анулювання викуплених акцій (часток)		
Анулювання заборгованості засновників (учасників) за внесками до статутного капіталу			
15.	Відображення зменшення статутного капіталу внаслідок анулювання заборгованості учасників (засновників)		
16.	Зменшення розміру статутного капіталу в зв'язку з виходом одного з учасників		
17.	Виплата учаснику, що вибуває, його частки у статутному капіталі		
18.	Виплата учаснику, що вибуває, його частки майна		
Викуп товариством частки учасника, що вибуває, з подальшою передачею частки (протягом року) іншим учасникам			
19.	Виключення частини статутного капіталу з одночасною виплатою частки учаснику, який вибуває		
20.	Виплата учаснику, який вибуває, його частки майна товариства		

Продовження табл. 22.8

1	2	3	4
21.	Передача частки вибулого учасника іншим учасникам		
22.	Внесення коштів учасником, що викупив частку статутного капіталу		
Зменшення номінальної вартості акцій			
23.	Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом зменшення номінальної вартості акцій		
24.	Виплата компенсації учасникам у зв'язку зі зменшенням статутного капіталу шляхом зменшення номінальної вартості		
25.	Зменшення розміру статутного капіталу і спрямування на покриття нерозподілених збитків		
26.	Формування пайового капіталу		
27.	Переведення суми зі статутного капіталу у пайовий при перетворенні підприємства зі статутним капіталом у підприємство з пайовим капіталом (споживче товариство, кредитна спілка тощо)		
Повернення об'єктів основних засобів, попередньо внесених до статутного капіталу, зі зменшенням статутного капіталу			
28.	Відображення номінальної вартості частки, що повертається, у статутному капіталі		
29.	Відображення повернення частки у статутному капіталі об'єктами основних засобів за погодженою у статуті та законом вартістю об'єктів основних засобів		
30.	Нарахування податкового зобов'язання за ПДВ		
31.	Відображення списання зносу		
32.	Відображення списання залишкової вартості		
33.	Списано вартість необоротних активів та груп вибуття, призначених для продажу		
34.	Повернення грошовими коштами різниці між первісною вартістю об'єктів основних засобів та їх погодженою вартістю		

Завдання 22.9

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку капіталу у дооцінках (табл. 22.9).

Таблиця 22.9. Господарські операції з обліку капіталу у дооцінках

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
Перша дооцінка основних засобів, інших необоротних матеріальних активів			
1.	Відображення результатів дооцінки ОЗ, ІНМА на суму:		
а)	дооцінки первісної вартості виробничих та невиробничих ОЗ, ІНМА		
б)	дооцінки зносу виробничих та невиробничих ОЗ		
в)	відстроченого податкового зобов'язання із суми зміни власного капіталу виробничих ОЗ та виробничих ІНМА		
г)	дооцінки зносу виробничих та невиробничих ОЗ, ІНМА		

Продовження табл. 22.9

1	2	3	4
Уцінка основних засобів, інших необоротних матеріальних активів			
2.	Відображення результатів уцінки ОЗ, ІНМА, раніше дооцінених, на суму:		
а)	уцінки зносу виробничих та невиробничих ОЗ		
б)	уцінки залишкової вартості виробничих та невиробничих ОЗ в межах суми попередніх дооцінок		
в)	відстроченого податкового зобов'язання із суми зміни власного капіталу виробничих ОЗ способом «сторно»		
г)	перевищення уцінки залишкової вартості об'єкта виробничих та невиробничих ОЗ над попередніми дооцінками цього об'єкта		
д)	уцінки зносу виробничих та невиробничих ІНМА		
е)	уцінки залишкової вартості виробничих та невиробничих ІНМА в межах суми попередніх дооцінок		
є)	відстроченого податкового зобов'язання із суми зміни власного капіталу виробничих ІНМА способом «сторно»		
ж)	перевищення уцінки залишкової вартості об'єкта виробничих та невиробничих ІНМА над попередніми дооцінками цього об'єкта		
Подальша дооцінка основних засобів, інших необоротних матеріальних активів			
3.	Відображення результатів дооцінки ОЗ, ІНМА, раніше уцінених:		
а)	на суму дооцінки зносу виробничих та невиробничих ОЗ		
б)	на суму дооцінки залишкової вартості виробничих та невиробничих ОЗ в межах попередніх уцінок, що були включені до складу витрат		
в)	на суму перевищення дооцінки залишкової вартості виробничих та невиробничих ОЗ над сумою попередніх уцінок, що були включені до складу витрат		
г)	відстроченого податкового зобов'язання із суми зміни власного капіталу виробничих ОЗ		
д)	на суму дооцінки зносу виробничих та невиробничих ІНМА		
е)	на суму дооцінки залишкової вартості виробничих та невиробничих ІНМА в межах попередніх уцінок, що були включені до складу витрат		
є)	на суму перевищення дооцінки залишкової вартості виробничих та невиробничих ІНМА над сумою попередніх уцінок, що були включені до складу витрат		
ж)	відстроченого податкового зобов'язання із суми зміни власного капіталу виробничих ІНМА		
Нарахування амортизації та вибуття дооцінених ОЗ, ІНМА			
4.	Відображення зменшення сум дооцінки об'єкта ОЗ, ІНМА у сумі, пропорційній нарахуванню амортизації, а також при його вибутті (на дату вибуття об'єкта субрахунки останнього порядку субрахунку 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів» мають кредитове сальдо по конкретному об'єкту (ідентифіковане сальдо), на основі записів з початку експлуатації об'єкта про зміну (індексацію) балансової вартості ОЗ, ІНМА в картках інвентарного обліку (інших регістрах аналітичного обліку) об'єктів ОЗ, ІНМА)		

Продовження табл. 22.9

1	2	3	4
5.	На суму відстроченого податкового зобов'язання із суми зміни власного капіталу по субрахунку 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів» виробничих ОЗ та виробничих ІНМА способом «сторно»		
Перша дооцінка нематеріальних активів			
6.	Відображення результатів дооцінки НА на суму:		
а)	дооцінки первісної вартості виробничих та невиробничих НА		
б)	дооцінки зносу виробничих та невиробничих нематеріальних активів		
в)	відстроченого податкового зобов'язання із суми зміни власного капіталу виробничих нематеріальних активів		
Уцінка нематеріальних активів			
7.	Відображення результатів уцінки НА раніше дооцінених, на суму:		
а)	уцінки зносу виробничих та невиробничих НА		
б)	уцінки залишкової вартості виробничих та невиробничих НА в межах суми попередніх дооцінок		
в)	відстроченого податкового зобов'язання із суми зміни власного капіталу виробничих НА способом «сторно»		
г)	перевищення уцінки залишкової вартості об'єкта виробничих та невиробничих НА над попередніми дооцінками цього об'єкта		
Подальша дооцінка нематеріальних активів			
8.	Відображення результатів дооцінки НА, раніше уцінених:		
а)	на суму дооцінки зносу виробничих та невиробничих НА		
б)	на суму дооцінки залишкової вартості виробничих та невиробничих НА в межах попередніх уцінок, що були включені до складу витрат		
в)	на суму перевищення дооцінки залишкової вартості виробничих та невиробничих НА над сумою попередніх уцінок, що були включені до складу витрат		
г)	відстроченого податкового зобов'язання із суми зміни власного капіталу виробничих НА		
Нарахування амортизації та вибуття дооцінених нематеріальних активів			
9.	Відображення зменшення сум дооцінки об'єкта НА у сумі, пропорційній нарахуванню амортизації, а також при його вибутті (на дату вибуття об'єкта субрахунки останнього порядку субрахунку 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів» мають кредитове сальдо по конкретному об'єкту (ідентифіковане сальдо), на основі записів з початку експлуатації об'єкта про зміну (індексацію) балансової вартості НА в картках інвентарного обліку (інших регістрах аналітичного обліку) об'єктів НА)		
10.	На суму відстроченого податкового зобов'язання із суми зміни власного капіталу по субрахунку 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів» виробничих НА способом «сторно»		

Завдання 22.10

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку вилученого капіталу (табл. 22.10).

Таблиця 22.10. Господарські операції з обліку вилученого капіталу

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
Анулювання викуплених (вилучених) акцій за номінальною вартістю			
1.	Відображення викупу акцій (часток) грошовими коштами		
2.	Зменшення розміру статутного капіталу внаслідок анулювання викуплених акцій (часток)		
3.	Визнано емісійний дохід у сумі перевищення ціни продажу власних акцій над їх номінальною вартістю		
4.	Зменшено емісійний дохід у результаті анулювання акцій на різницю між номінальною вартістю та ціною їх викупу		
5.	Відображено суму збитку від продажу акцій (перевищення номінальної вартості над ціною викупу)		
Анулювання заборгованості засновників за внесками до статутного капіталу			
6.	Зменшення розміру статутного капіталу в зв'язку з виходом одного з учасників		
7.	Виплата учаснику, що вибуває, його частки у статутному капіталі		
8.	Виключення частини статутного капіталу з одночасною виплатою частки учаснику, що вибуває		
9.	Виплата учаснику, що вибуває, його частки майна товариства		
10.	Передача частки вибулого учасника іншим учасникам		
11.	Внесення коштів учасником, що викупив частку статутного фонду		
Продаж акцій власної емісії			
12.	Продано викуплені акції власної емісії		
13.	Списані викуплені акції власної емісії за номіналом на зменшення статутного капіталу		
14.	Зменшено емісійний дохід у результаті анулювання акцій на різницю між номінальною вартістю та ціною їх викупу		
15.	Відображено суму збитку від продажу акцій (перевищення номінальної вартості над ціною викупу)		

Питання для самоконтролю

1. Як на підприємстві формується власний капітал?
2. Як поділяється власний капітал залежно від джерел його формування?
3. Які рахунки використовуються для обліку власного капіталу?
4. Охарактеризуйте сутність та особливості обліку неоплаченого капіталу.
5. Якими нормативно – правовими документами регулюється реєстрація та формування статутного капіталу підприємства?
6. Охарактеризуйте рахунки 40, 46 у їх взаємозв'язку.
7. Дайте характеристику рахункам 40, 45 у їх взаємозв'язку.
8. Наведіть приклади вилучення капіталу та порядок його обліку.

ТЕМА 23. ОБЛІК РЕЗЕРВНОГО, ДОДАТКОВОГО КАПІТАЛІВ ТА НЕРОЗПОДІЛЕНОГО ПРИБУТКУ (НЕПОКРИТОГО ЗБИТКУ)

Законодавчо-нормативні акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (зі змінами і доповненнями);
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435 (зі змінами і доповненнями);
3. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року № 1576-XII (зі змінами і доповненнями);
4. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 року № 514-VI (зі змінами і доповненнями);
5. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII (зі змінами і доповненнями).

Терміни:

прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати

дивіденд – частина чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу

справедлива вартість – сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату

додатковий капітал – сума, на якій вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість, а також сума дооцінки активів на вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших осіб, та інші види додаткового капіталу

Завдання 23.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 23.1).

За результатами діяльності у 2018 році ТОВ «Маяк», що має двох засновників, одержало чистий прибуток у розмірі 600 тис. грн. На підставі установчих документів та рішення чергових зборів засновників частину чистого прибутку господарства розподілено за такими напрямками:

20 тис. грн. – на поповнення резервного капіталу;

100 тис. грн. – на виплату дивідендів засновникам відповідно до їх часток у зареєстрованому капіталі підприємства. З них 50 тис. грн. – реінвестовано, тобто спрямовано на збільшення внесків засновників до статутного капіталу без зміни пропорцій їх участі в товаристві.

Таблиця 23.1. Господарські операції з обліку розподілу чистого прибутку

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Направлено частину чистого прибутку на поповнення резервного капіталу підприємства	Протокол зборів засновників, бухгалтерська довідка			
2	Нараховано дивіденди засновникам підприємства				
3	Утримано та перераховано до бюджету із доходів засновників-фізосіб у вигляді дивідендів, що виплачуються грошовими коштами:				
	– ПДФО	Бухгалтерська довідка			
		Платіжне доручення			
	– військовий збір	Бухгалтерська довідка			
Платіжне доручення					
4	Виплачено засновникам підприємства дивіденди	Видатковий касовий ордер			
5	Відображено зміни розміру статутного капіталу	Бухгалтерська довідка			
6	Спрямовано дивіденди засновників на поповнення статутного капіталу підприємства	Бухгалтерська довідка			
7	Закрито сальдо на субрахунку 443 на загальну суму нерозподіленого прибутку, використаного у звітному періоді	Бухгалтерська довідка			

Завдання 23.2

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку нерозподілених прибутків (непокритих збитків) (табл. 23.2).

Таблиця 23.2. Господарські операції з обліку нерозподілених прибутків (непокритих збитків)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Відображено суму нерозподіленого прибутку від операційної діяльності		
2.	Відображено суму непокритого збитку від операційної діяльності		

Продовження табл. 23.2

1	2	3	4
3.	Відображено суму нерозподіленого прибутку від фінансових операцій		
4.	Відображено суму непокритого збитку від фінансових операцій		
5.	Відображено суму нерозподіленого прибутку від іншої діяльності		
6.	Відображено суму непокритого збитку від іншої діяльності		
	Відображено закриття залишку по субрахунку 443 на кінець звітного періоду на нерозподілені прибутки (непокриті збитки):		
7.	- на суму залишку, яка не перевищує суму залишку за кредитом субрахунку 441		
8.	- на суму залишку, яка перевищує суму залишку за кредитом субрахунку 441		
	У разі наявності на кінець звітного періоду одночасно залишку за кредитом субрахунку 441 та залишку за дебетом субрахунку 442:		
9.	- у разі, якщо залишок за кредитом субрахунку 441 є більшим за залишок за дебетом субрахунку 442 відображено закриття непокритих збитків на нерозподілені прибутки		
10.	- у разі, якщо залишок за кредитом субрахунку 441 є меншим за залишок за дебетом субрахунку 442 відображено закриття нерозподілених прибутків на непокриті збитки		
11.	Відображено нараховану амортизацію необоротних активів за минулі роки		
12.	Відображено нараховану заробітну плату за минулі роки		
13.	Відображено нарахований єдиний внесок на загальнообов'язкове держане соціальне страхування за минулі роки		
14.	Сформовано (поповнено) резервний капітал за рахунок прибутку		
15.	Використано резервний капітал на покриття збитків		
16.	Погашено одержані збитки за рахунок іншого вкладеного капіталу		
17.	Зменшення розміру статутного капіталу і спрямування на покриття нерозподілених збитків		
	Відображено закриття капіталу в дооцінках необоротних активів до складу нерозподіленого прибутку:		
18.	- у сумі, пропорційній сумі нарахованої амортизації таких активів: - у сумі залишку капіталу у дооцінках по кожному активу при його вибутті		
19.	Відображено закриття додаткового капіталу з безоплатно одержаних необоротних активів у разі списання, ліквідації, безоплатної передачі та іншому вибутті таких активів		
20.	Відображено закриття іншого додаткового капіталу у разі списання, ліквідації, безоплатної передачі та іншому вибутті необоротних активів		

Завдання 23.3

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку формування додаткового капіталу (табл. 23.3).

У звітному періоді ТОВ отримало:

- 100 000 грн. від одного з учасників як додатковий внесок до

статутного капіталу. Однак до моменту отримання даної суми не було зареєстроване відповідне збільшення СК. Тому зазначена сума була визнана безповоротною фінансовою допомогою від учасника та включена до складу додаткового капіталу;

- безплатно комп'ютерний монітор справедливою вартістю 7 000 грн.

Крім того, на дату балансу була визначена курсова різниця на суму дебіторської заборгованості дочірнього підприємства ТОВ, яке знаходиться та веде господарність за межами України. Курсова різниця – 12 567 грн.

Таблиця 23.3. Господарські операції з обліку формування додаткового капіталу

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Отримано від учасника додатковий внесок до СК, визнано БФД				
2	Оприбутковано безплатно отриманий монітор				
3	Нараховано курсову різницю на суму заборгованості закордонного дочірнього підприємства				

Завдання 23.4

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку додаткового капіталу (табл. 23.4).

Таблиця 23.4. Господарські операції з обліку додаткового капіталу

	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.	Визнано емісійний дохід у сумі перевищення ціни продажу власних акцій над їх номінальною вартістю		
2.	Зменшено емісійний дохід у результаті анулювання акцій на різницю між номінальною вартістю та ціною їх викупу		
3.	Відображено вкладений засновниками підприємства (крім акціонерного товариства) капітал, що перевищує статутний капітал		
4.	Відображено внески засновників до статутного капіталу без рішень про зміни розміру статутного капіталу		
5.	Погашено одержані збитки за рахунок іншого вкладеного капіталу		
6.	Відображено безоплатно одержані необоротні активи		
7.	Відображено дохід у сумі, пропорційній сумі нарахованої амортизації безоплатно одержаних необоротних активів		
8.	Відображено дохід від безоплатно одержаних необоротних активів при вибутті землі та фінансових інвестицій		
9.	Відображено закриття додаткового капіталу з безоплатно одержаних необоротних активів у разі списання, ліквідації, безоплатної передачі та іншому вибутті таких активів (крім землі та фінансових інвестицій)		

Завдання 23.5

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку формування резервного капіталу (табл. 23.5).

Загальними зборами учасників товариства за підсумками року прийнято рішення про направлення прибутку на формування резервного капіталу в сумі 100 000 грн.

Таблиця 23.5. Господарські операції з обліку формування резервного капіталу

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Нараховано за рахунок прибутку резервний капітал	Статут, протокол зборів учасників, бухгалтерська довідка			

Завдання 23.6

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки з обліку використання резервного капіталу (табл. 23.6, 23.7, 23.8).

Дані ТОВ станом на 31.12.2022 р.:

- резервний капітал – 100 000 грн.;
- збитки за цей рік – 10 000 грн.

Загальними зборами учасників прийнято рішення про направлення резервного капіталу на покриття збитків підприємства за 2022 рік.

31.03.2023 р. один із учасників ТОВ подав заяву про вихід із товариства. Загальними зборами учасників прийнято рішення придбати частку учасника, який виходить, за рахунок резервного капіталу без зменшення СК. Сума виплати цьому учаснику дорівнює номінальній вартості його частки в СК – 50 000 грн.

Таблиця 23.6. Господарські операції з обліку обліку використання резервного капіталу

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	31.12.2022 р. Використано резервний капітал на покриття збитків	Протокол Загальних зборів учасників			
2	31.03.2023 р. Відображено викуп товариством частки учасника, який виходить, за рахунок резервного капіталу				
3	Виплачено учаснику, який виходить, його частку	Платіжне доручення			

Загальними зборами учасників АТ прийнято рішення про виплату дивідендів за 2017 рік за привілейованими акціями. При цьому за минулий

рік товариство отримало збиток – 15 000 грн. Сума дивідендів до виплати становить 100 000 грн., резервний капітал – 300 000 грн.

Таблиця 23.7. Господарські операції з обліку використання резервного капіталу

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Нараховано дивіденди за привілейованими акціями за рахунок резервного капіталу	Протокол загальних зборів засновників			

На підставі рішення власників підприємства про його самоліквідацію списується резервний капітал.

Таблиця 23.8. Господарські операції з обліку списання резервного капіталу

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Списано резервний капітал при ліквідації підприємства	Рішення власників про ліквідацію підприємства, бухгалтерська довідка			

Завдання 23.7

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку резервного капіталу (табл. 23.9).

Таблиця 23.9. Господарські операції з обліку резервного капіталу

	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.	Сформовано (поповнено) резервний капітал за рахунок прибутку підприємства		
2.	Збільшено розмір резервного капіталу за рахунок додаткового капіталу		
3.	Використано резервний капітал на збільшення розміру статутного капіталу		
4.	Збільшено пайовий капітал за рахунок резервного капіталу		
5.	Використано резервний капітал на покриття збитків		
6.	Нараховано дивіденди за рахунок резервного капіталу		

Питання для самоконтролю

1. Як обліковується додатковий капітал?
2. Який порядок створення і використання резервного капіталу?
3. Які категорії підприємств зобов'язані створювати резервний капітал і в яких розмірах?

4. Назвіть джерела утворення резервного капіталу і напрями його використання.
5. Що таке капітал в дооцінках і де ведеться його облік?
6. Наведіть приклад відображення в обліку дооцінки основних засобів.
7. Наведіть приклад відображення в обліку уцінки основних засобів.
8. За рахунок яких джерел підприємство може створювати додатковий капітал?
9. Що таке емісійний дохід і як він обліковується?
10. Перелічіть напрями використання чистого прибутку підприємства.

ТЕМА 24. ОБЛІК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ. ОБЛІК ЦІЛЬОВОГО ФІНАНСУВАННЯ І ЦІЛЬОВИХ НАДХОДЖЕНЬ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 (зі змінами і доповненнями)

Терміни:

забезпечення - зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Завдання 24.1

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 24.1).

Підрядник виконав БМР зі зведення об'єкта нежитлової нерухомості вартістю 120 000 тис. грн., у т. ч. ПДВ – 20 000 тис. грн. Забезпечення виконання гарантійних зобов'язань створено в розмірі 120 тис. грн. (0,1 % договірної вартості робіт). Прямі витрати на виконання будівельного контракту становлять 80 000 тис. грн., ЗВВ (включаючи суму забезпечення) – 10 000 тис. грн. Зведення об'єкта розпочато й завершено в рамках одного звітного року.

Після приймання об'єкта (протягом гарантійного строку) замовник виявив зовнішній брак, який підрядник усунув відповідно до своїх гарантійних зобов'язань. Вартість робіт з усунення браку становить 200 тис. грн. У ході їх виконання були отримані матеріали, які підрядник планує використовувати в госпдіяльності. Матеріали оприбутковано на склад за чистою вартістю реалізації – 50 тис. грн.

Таблиця 24.1. Господарські операції з обліку гарантійних зобов'язань

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, тис.грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
1	Створено забезпечення виконання гарантійних зобов'язань за будівельним контрактом	Бухгалтерська довідка			
2	Визнано прямі витрати на виконання будівельного контракту	Акти на списання будівельних матеріалів, розрахунково-платіжні відомості (зведені), акти наданих послуг (виконаних робіт), ТТН, розрахунок амортизації ОЗ			

Продовження табл. 24.1

1	2	3	4	5	6
3	Відображено ЗВВ за будівельним контрактом				
4	Виконано і прийнято замовником БМР	Акт приймання виконаних будівельних робіт, довідка про вартість виконаних будівельних робіт і витрати			
5	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна			
6	Списано на витрати собівартість БМР	Бухгалтерська довідка			
7	Відображено витрати на виправлення зовнішнього виправного браку, виявленого замовником, у межах створеного забезпечення виконання гарантійних зобов'язань	Акти на списання будівельних матеріалів, розрахунково-платіжні відомості (зведені), акти наданих послуг (виконаних робіт), ТТН постачальників, розрахунок амортизації основних засобів			
8	Віднесено на собівартість браку суму перевищення вартості робіт з усунення браку над розміром створеного забезпечення				
9	Оприбутковано матеріали, отримані в результаті усунення зовнішнього виправного браку	Бухгалтерська довідка			
10	Списано на витрати на збут собівартість браку	Не оформляються			

Завдання 24.2

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 24.2).

Підприємство-видавець (платник ПДВ і податку на прибуток) отримало від резидента (Український інститут книги) грант у розмірі 5 млн грн на оплату прямих витрат, безпосередньо пов'язаних із виданням книжкової продукції державною мовою. До таких витрат відносяться: витрати на авторську винагороду та/або придбання прав на використання об'єкта права інтелектуальної власності, підготовку оригінал-макета, друк та витратні матеріали, пов'язані з друком, у тому числі витрати на виготовлення

електронних та аудіокниг. За умовами договору із грантодавцем кошти гранту можуть бути використані на оплату витрат, які здійснені в період із 01.03.21 р. до 31.03.21 р. (витрати повинні підтверджуватися накладними або актами). Підприємство освоїло кошти в розмірі 5 млн грн у період, визначений у грантовій угоді, і на зазначені в ньому цілі.

Особливістю даного гранту є те, що він не спрямований на реалізацію конкретного замовлення (проєкту). Тому частина придбань за рахунок грантових коштів може враховуватися як актив (наприклад, закуплені витратні матеріали), а частина – брати участь у формуванні собівартості готової продукції, причому різних замовлень.

Таблиця 24.2. Господарські операції з обліку цільового фінансування

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Надійшли кошти цільового фінансування (грант)	Виписка банку, грантова угода			
2	Відображено вартість придбаного паперу та інших витратних матеріалів, сума авторської винагороди, витрати на оплату праці та ін.*	Накладні, розрахунково-платіжна відомість, акти і т. д.			
3	Оплачено за рахунок гранту вартість придбаних матеріалів, виплачено зарплату та авторську винагороду та ін.	Виписка банку			
4	Відображено використання коштів цільового фінансування (згідно з п. 17 НП(С)БО 15)	Накладні, розрахунково-платіжна відомість, акти та ін., грантова угода			
5	Відображено готову продукцію 1 і 2, виготовлену за участю «грантових» витрат (суми умовні)	Бухгалтерська довідка, реєстри обліку			
6	Реалізовано частину готової продукції 1 і 2	Накладні, Z-звіт РРО			
7	Списано собівартість готової продукції 1 і 2 (сума умовна)	Бухгалтерська довідка, розрахунок			

* Вхідний ПДВ включено до вартості придбань, оскільки вони беруть участь у звільнених від обкладення ПДВ операціях (пп. 197.1.25 ПК).

Завдання 24.3

Вказати кореспонденцію рахунків та провести необхідні розрахунки за наведеними нижче даними (табл. 24.3).

У квітні 2021 року сільгосп підприємство придбало трактор і в травні ввело його в експлуатацію. Первісна вартість трактора – 350 тис. грн, очікуваний строк експлуатації – 9 років (108 міс.), ліквідаційна вартість – 12 тис. грн. Амортизація нараховується щомісяця за прямолінійним методом. У вересні цього року сільгосп підприємство отримало часткову компенсацію вартості трактора в сумі 87 500 тис. грн (350 тис. грн x 25 %).

Таблиця 24.3. Господарські операції з обліку цільового фінансування

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
Придбання та введення в експлуатацію трактора (квітень 2021 року)					
1	Здійснено попередню оплату трактора				
2	Відображено податковий кредит із ПДВ				
3	Отримано трактор від постачальника				
4	Закрито розрахунки за податковим кредитом із ПДВ				
5	Закрито розрахунки із постачальником				
6	Нараховано та сплачено платежі за реєстрацію трактора				
7	Уведено трактор в експлуатацію				
Нарахування амортизації (щомісяця протягом строку експлуатації трактора, починаючи із травня 2021 року)					
8	Нараховано місячну суму амортизації				
Отримання часткової компенсації вартості придбаної техніки (вересень 2021 року)					
9	Отримано на поточний рахунок компенсацію за трактор				
10	Віднесено отриману суму на доходи майбутніх періодів				
Визнання доходу від компенсації (щомісяця, починаючи з місяця отримання компенсації – із вересня 2021 року)					
11	Одночасно з нарахуванням амортизації визнано дохід звітного періоду в сумі, пропорційній до нарахованої амортизації				

Примітка: Оскільки до місяця, в якому отримано компенсацію, трактор вже амортизувався 4 місяці, то дохід від цільового фінансування потрібно визнавати за період з місяця отримання компенсації, а не всього періоду корисного використання (тобто 104 місяці). Таке проведення треба робити щомісяця в міру нарахування амортизації.

Завдання 24.4

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку резервного капіталу (табл. 24.4).

Таблиця 24.4. Господарські операції із відображення у бухгалтерському обліку забезпечення майбутніх витрат платежів.

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
Забезпечення виплат відпусток			
1.	Нараховано забезпечення виплат відпусток та забезпечення на сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із суми відпусток		
2.	Використано забезпечення виплати відпусток		
3.	Використано забезпечення на сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із суми відпусток		
4.	Нараховано в поточному місяці перехідні відпустки на майбутні періоди (місяці) за рахунок забезпечення:		
	- у частині оплати праці		
	- у частині єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
5.	Використано забезпечення у місяці, на який припадають дні перехідної відпустки:		
	- у частині оплати праці		
	- у частині єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
6.	Відображено недостатню суму забезпечення виплат відпусток у випадку, якщо протягом року створеного забезпечення не вистачає		
7.	Відображено недостатню суму забезпечення на сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із суми відпусток у випадку, якщо протягом року створеного забезпечення не вистачає		
8.	Використано залишок забезпечень виплат відпусток, створених у минулих роках		
9.	Використано залишок забезпечень на сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із суми відпусток, створених у минулих роках		
10.	Нараховано компенсацію за невикористану відпустку звільненому працівнику		
11.	Нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на суму компенсації за невикористану відпустку звільненому працівнику		
Забезпечення гарантійних зобов'язань			
12.	Нараховано резерв на гарантійний ремонт виробів, що випускаються		
13.	Нараховано резерв на гарантійний ремонт дослідних зразків продукції за рахунок витрат майбутніх періодів, оскільки серійного і масового випуску ще не налагоджено		

Продовження табл. 24.4

1	2	3	4
14.	Використано на гарантійний ремонт:		
	- виробничі запаси		
	- напівфабрикати		
15.	Нараховано заробітну плату працівникам, зайнятим гарантійним ремонтом		
16.	Нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на заробітну плату працівників, зайнятих гарантійним ремонтом		
17.	Використано резерв на гарантійний ремонт на оплату третім особам за послуги, надані підприємству у зв'язку з таким ремонтом		
18.	Виплачено грошову компенсацію споживачу за браковані вироби, що з будь-яких причин не можуть бути відремонтовані, а заміна виробів споживачу небажана		
Забезпечення інших витрат і платежів			
19.	Нараховано забезпечення на виконання обтяжливих контрактів		
20.	Нараховано забезпечення на реструктуризацію та виконання зобов'язань при припиненні діяльності		
21.	Використано забезпечення на виконання обтяжливих контрактів		
22.	Використано забезпечення на реструктуризацію та виконання зобов'язань при припиненні діяльності		
Забезпечення виплат матеріального заохочення			
23.	Нараховано забезпечення виплат матеріального заохочення та забезпечення на сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із суми матеріального заохочення		
24.	Нараховано забезпечення на виплату грошової"допомоги у зв'язку з виходом на пенсію вперше		
25.	Використано забезпечення на виплату матеріального заохочення як працівникам, які перебувають у трудових відносинах з платником податку, так і звільненим працівникам		
26.	Використано забезпечення на сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із суми матеріального заохочення як працівникам, які перебувають у трудових відносинах з платником податку, так і звільненим працівникам		
27.	Використано забезпечення матеріального заохочення на виплату грошової"допомоги у зв'язку із виходом на пенсію вперше		
28.	Відображено надлишково нараховане забезпечення виплат матеріального заохочення та забезпечення на сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із суми матеріального заохочення методом «сторно» у разі відсутності ймовірності вибуття активів для погашення майбутніх зобов'язань		

Продовження табл. 24.4

1	2	3	4
Забезпечення відновлення земельних ділянок			
29.	Відображено суму забезпечення, яке відповідно до законодавства виникає у підприємства щодо демонтажу, переміщення об'єкта основних засобів та приведення земельної ділянки, на якій він розташований, у стан, придатний для подальшого використання (зокрема на передбачену законодавством рекультивацію порушених земель)		
30.	Використано суму забезпечень відновлення земельних ділянок на здійснювані роботи з демонтажу, переміщення об'єкта основних засобів, рекультивації порушених земель		
31.	Відображено залишок забезпечення на відновлення земельних ділянок після завершення робіт з демонтажу, переміщення об'єктів основних засобів та приведення земельної ділянки, на якій він розташований, у стан, придатний для подальшого використання		

Питання для самоконтролю

1. Що входить до складу майбутніх витрат і платежів?
2. Який порядок утворення і використання резерву на оплату відпусток працівниками підприємства?
3. Перелічіть бухгалтерські проводки з обліку майбутніх витрат і платежів.
4. Яке призначення цільового фінансування і цільових надходжень?
5. Охарактеризуйте особливості обліку цільового фінансування
6. Який порядок створення цільового фінансування і цільових надходжень?
7. Назвіть основні проводки з обліку цільового фінансування і цільових надходжень.

ТЕМА 25. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Законодавчо-нормативні акти:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами і доповненнями);
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 (зі змінами і доповненнями);
4. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 (зі змінами і доповненнями);
5. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 11.04.2013 р. № 476 (зі змінами і доповненнями);
6. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635 (зі змінами і доповненнями);
7. Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419 (зі змінами і доповненнями).

Терміни:

баланс (звіт про фінансовий стан) - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал;

бухгалтерська звітність - звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів;

звіт про власний капітал - звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду;

звіт про рух грошових коштів - звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;

звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) - звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід;

інший сукупний дохід - доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства;

консолідована фінансова звітність - фінансова звітність підприємства, яке здійснює контроль, та підприємств, які ним контролюються, як єдиної економічної одиниці;

користувачі звітності - фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень;

примітки до фінансової звітності - сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності;

розкриття - надання інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності;

рух грошових коштів (грошей) - надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів;

стаття - елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, установленим цим Національним положенням (стандартом).

сукупний дохід - зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками);

суттєва інформація - інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності та керівництвом підприємства;

фінансова звітність - звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства;

Найбільш загальними правилами складання балансу за формою 1 (за НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності») є такі:

- **складається баланс в тисячах гривень без десяткового знаку.** Це значить, що якщо у вас 16556,75 грн по рядку грошових коштів та їх еквівалентів, то в балансі буде цифра «17» (тис. грн);
- **суми в балансі рахуються по неокруглених цифрах.** Інакше баланс не зійдеться через похибку в округленнях. Суми рахуються по неокруглених даних, а вже потім округлюються;
- **баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.** Тобто для I кварталу це буде 31 березня;
- **можна використовувати при складанні балансу додатково вписувані рядки.** Їхній перелік наведений в Додатку 3 до НП(С)БО 1. Так, до балансу можна додати інформацію по виробничим запасам, незавершеному виробництву, готовій продукції, товарам, вексям виданим тощо. Для балансу за НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» такий підхід не передбачений;
- **можна не наводити статті, інформація по яким відсутня** (крім ситуацій, коли інформація за даною статей була відображена в попередньому звітному періоді);
- **забороняється проводити взаємне згортання статей активів і зобов'язань.** Наприклад, не можна згортати суми взаємної дебіторської та кредиторської заборгованості між підприємствами;

- перед складанням балансу обов'язковим є проведення річної інвентаризації;
- перед складанням балансу мають бути закритими рахунки обліку доходів і витрат (7, 8, 9 клас рахунків) і визначений річний результат – прибуток/збиток (рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»).

АЛГОРИТМ ЗАПОВНЕННЯ БАЛАНСУ

Стаття	Код рядка	Вихідні дані (формула або сальдо рахунків)
АКТИВ		
I. Необоротні активи		
Нематеріальні активи:	1000	Залишкова вартість нематеріальних активів: ряд. 1001 – ряд. 1002
первісна вартість	1001	Дт 12
накопичена амортизація	1002	(Кт 133)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Дт 15 (придбані будівельні матеріали, конструкції, обладнання та комплектуючі, що підлягають монтажу)
Основні засоби:	1010	Залишкова вартість основних засобів: ряд. 1011 – ряд. 1012
первісна вартість	1011	Дт 10 (крім Дт 100), Дт 11
знос	1012	(Кт 131, 132)
Інвестиційна нерухомість	1015	Дт 100 (якщо інвестиційна нерухомість обліковується за справедливою вартістю) або ряд. 1016 – ряд. 1017 (якщо облік ведеться за первісною вартістю)
первісна вартість	1016	Дт 100
знос інвестиційної нерухомості	1017	(Кт 135)
Довгострокові біологічні активи	1020	Справедлива вартість або залишкова вартість довгострокових біологічних активів: Дт 161, 163, 165, якщо обліковуються за справедливою вартістю; Дт 162, 164, 166 мінус Кт 134, якщо обліковуються за первісною вартістю
первісна вартість	1021	Дт 162, 164, 166
накопичена амортизація	1012	(Кт 134)

Стаття	Код рядка	Вихідні дані (формула або сальдо рахунків)
довгострокових біологічних активів		
Довгострокові фінансові інвестиції:		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	Фінансові інвестиції, оцінені за методом участі в капіталі: Дт 141
інші фінансові інвестиції	1035	Частки в статутному капіталі, акції, облігації, довгострокові депозити тощо Дт 142, 143
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	Дт 181, 182, 183
Відстрочені податкові активи	1045	Сума податку на прибуток, що підлягає вирахуванню в наступних періодах Дт 17
Гудвіл	1050	Дт 19 (додатній гудвіл, який виник у результаті придбання підприємств і визначається за НП(С)БО 19 “Об’єднання підприємств”
Інші необоротні активи	1090	Наводять необоротні активи, які не потрапили до решти рядків цього розділу за ознакою суттєвості
Усього за розділом I	1095	Наводять необоротні активи, які не потрапили до решти рядків цього розділу за ознакою суттєвості Сума рядків по розділу I. Однак додаються не всі рядки. Виключаються ті рядки, які є складовими інших. У базовій версії = 1000+1005+1010+1015+1020+1030+1035+1040+1045+1090
II. Оборотні активи		
Запаси	1100	Дт 20, 22, 23, 25, 26, 27, 281-284 – Кт 285
Виробничі запаси	1101	Дт 20, 22
Незавершене виробництво	1102	Дт 23, 25
Готова продукція	1103	Дт 26, 27
Товари	1104	Дт 281-284 – Кт 285
Поточні біологічні активи	1110	Вартість поточних біологічних активів у тваринництві, що оцінена за справедливою вартістю або первісною вартістю, а також у рослинництві в оцінці за справедливою вартістю Дт 21
Векселі одержані	1120	Дт 34
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	Дт 36 мінус Кт 38 + Дт 34 (якщо інформацію про отримані векселі не наводять в ряд. 1120)
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		
за виданими авансами	1130	Дт 371 або Дт 63 (якщо підприємство не веде для передоплати рахунок 371)

Стаття	Код рядка	Вихідні дані (формула або сальдо рахунків)
з бюджетом	1135	Дт 641, 642
за розрахунками з нарахованих доходів	1140	Заборгованість за нарахованими до надходження дивідендами, процентами, роялті: Дт 373
за розрахунками з внутрішніх розрахунків	1145	Дебіторська заборгованість пов'язаних сторін і заборгованість за внутрішніми розрахунками Дт 682, 683
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Дт 372, 374-379, 65, 66, 684, 685 тощо (тут зазначають інші оборотні активи, які не було відображено в окремих рядках розділу II)
Поточні фінансові інвестиції	1160	Дт 352
Гроші та їх еквіваленти	1165	Дт 30, 31, 333-335, 351
у т.ч. готівка	1166	Наводиться у т.ч. із рядка 1165 у разі суттєвості суми: Дт 30
рахунки в банках	1167	Наводиться у т.ч. із ряд. 1165 у разі суттєвості суми: Дт 31
Витрати майбутніх періодів	1170	Дт 39
Інші оборотні активи	1190	Дт 331, 332, 643, 644
Усього за розділом II	1195	Сума рядків по розділ II. Однак додавати слід не всі – не враховуються яті рядки, які є складовими інших. У базовій версії це $1100+1110+1125+1130+1135+1155+1160+1165+1170+1190$
Розділ III. Необоротні активи, що утримуються для продажу, та групи вибуття	1200	Вартість необоротних активів і груп вибуття, що утримуються для продажу: Дт 286
Баланс	300	Сума рядків 1095, 1195, 1200
ПАСИВ		
1. Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Зареєстрована в установчих документах сума статутного та іншого зареєстрованого капіталу, пайовий капітал: Кт 40 мінус Кт 404
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	Внески до оголошеного, але ще не зареєстрованого капіталу: Кт 404
Капітал у дооцінках	1405	Сума дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів: Кт 41
Додатковий капітал	1410	Емісійний дохід (перевищення вартості продажу акцій над їхнім номіналом), вартість безоплатно отриманих необоротних активів, інший вкладений капітал, накопичені курсові різниці, що відображаються у складі власного капіталу): Кт 42
Емісійний дохід	1411	Кт 421 (різниця між вартістю реалізації акцій та їхньою

Стаття	Код рядка	Вихідні дані (формула або сальдо рахунків)
		номінальною вартістю)
Резервний капітал	1415	Сума резервів створена з нерозподіленого прибутку: Кт 43
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Кт 441 або (Дт 442)
Неоплачений капітал	1425	Сума заборгованості за внесками до статутного капіталу, знак "мінус" (Дт 46)
Вилучений капітал	1430	Сума акцій власної емісії, які були викуплені в акціонерів, знак "мінус" (Дт 45)
Усього за розділом I	1495	Сума рядків 1400, 1405, 1410, 1415, 1435 ± 1420 – рядки 1425, 1430
II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення		
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	Сума податку на прибуток, що підлягає оплаті у майбутніх періодах: Кт 54
Довгострокові кредити банків	1510	Кт 501-504
Інші довгострокові зобов'язання	1515	Кт 505, 506, 51-53, 55
Довгострокові забезпечення	1520	Забезпечення майбутніх витрат і платежів (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійних зобов'язань тощо): Кт 471, 473, 474, 477, 478 (у частині довгострокових забезпечень на строк більше 1 року)
Довгострокові забезпечення виплат персоналу	1521	Кт 471, 477
Благодійна допомога	1526	Кт 483 (залишок коштів, які були отримані як благодійна допомога, що звільнена від оподаткування ПДВ)
Цільове фінансування	1525	Кт 48
Усього за розділом II		Сума рядків по розділу. Для базової версії 1500+1510+1515+1520++1525
III. Поточні зобов'язання та забезпечення		
Короткострокові кредити банків	1600	Кт 31 (овердрафт), 60
Векселі видані (додаткова вписуваний рядок)	1605	Кт 62
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	Сума довгострокових зобов'язань, що підлягає погашенню протягом 12 місяців з дати балансу: Кт 611
Кредиторська заборгованість за:		
товари, роботи,	1615	Кт 63 + Кт 62 (якщо інформацію про видані векселі не

Стаття	Код рядка	Вихідні дані (формула або сальдо рахунків)
послуги		наводять в ряд. 1605)
розрахунками з бюджетом	1620	Кт 641, 642
у тому числі з податку на прибуток	1621	Кт 641/податок на прибуток
розрахунками зі страхування	1625	Кт 65
розрахунками з оплати праці	1630	Кт 66
за одержаними авансами	1635	Кт 681 або 36 (якщо підприємство не веде рахунки 371 і 681 для обліку передоплати)
за розрахунками з учасниками	1640	Заборгованість підприємства перед його учасниками (засновниками), наприклад, по дивідендам: Кт 67
із внутрішніх розрахунків	1645	Заборгованість по розрахунках пов'язаним сторонам і за внутрішніми розрахунками Кт 682, 683
Поточні забезпечення	1660	Забезпечення майбутніх витрат і платежів (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійних зобов'язань тощо): Кт 471, 473, 474, 477, 478 (у частині поточних забезпечень на строк більше 1 року)
Доходи майбутніх періодів	1665	Кт 69
Усього за розділом III		Сума рядків по розділу. Для базової версії 1600+1605+1610+1615+1620+1621+1625+1630+1660+1665
Розділ IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, що утримуються для продажу та групами вибуття	1700	Визнані зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, що утримуються для продажу: Кт 680
Баланс	1900	Ряд. 1495 + ряд. 1595 + ряд. 1695 + ряд. 1700 = Ряд. 1300

Завдання 25.1

Заповнити Баланс (Звіт про фінансовий стан) за наведеними даними.

Залишок товарів на складі на субрахунку 281 – 125000 гривень.

На субрахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті» залишок 310 000 гривень.

На субрахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» є заборгованість покупця 20 000 гривень.

Залишок на субрахунку 401 «Статутний капітал» 350 000 гривень.

Субрахунок 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» має залишок 100 000 гривень за кредитом.

На субрахунку 641 «Розрахунки за податками» є залишок 30000 гривень за кредитом.

За субрахунком 644 «Податковий кредит» є сальдо 50 000 гривень за

дебетом.

Сальдо субрахунку 441 «Прибуток нерозподілений» 25 000 гривень за кредитом.

Завдання 25.2

Заповнити Звіт про фінансові результати за наведеними даними.

Рядок 2000 «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» [проводка Кт 791 дт 702 - 150000], тобто загальна сума доходу за вирахуванням податку на додану вартість.

Рядок 2050 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт)». За кредитом субрахунку 281 собівартість проданих товарів була списана у дебет субрахунку 902. А потім ця ж сума з кредиту субрахунку 902 пішла в дебет субрахунку 791 - 125,0 тисяч гривень.

У рядку 2290 автоматично розраховувався «Фінансовий результат до оподаткування» і перенесся ще нижче в ряд. 2350 «Чистий прибуток (збиток)». Це 25 тисяч гривень.

Питання для самоконтролю

1. Що таке фінансова звітність і якими нормативними актами регламентується порядок її заповнення?
2. Яких Ви знаєте користувачів інформації фінансової звітності та терміни її подання?
3. Назвіть інформаційні потреби окремих користувачів фінансової звітності.
4. На підставі чого складається Баланс і які показники він містить?
5. Як розміщені активи в балансі з урахуванням їх ліквідності?
6. Який порядок розкриття в Балансі інформації про пасиви підприємства: за відношенням до власності, за ступенем погашення зобов'язань.
7. Інформація яких рахунків (класів рахунків) використовується для складання Звіту про фінансові результати?
8. Як визначити на підставі Звіту про фінансові результати прибуток (збитки) від звичайної діяльності до оподаткування?
9. Що таке сукупний дохід і як він відображається у звітності підприємства?
10. Як представлені у Звіті форми № 2 фінансові результати за окремими видами діяльності?
11. Яку інформацію містить Звіт форми № 3?
12. Які методи визначення грошових потоків та їх використання у вітчизняній практиці заповнення Звіту про рух грошових коштів.
13. Якими методами складається Звіт про рух грошових коштів, охарактеризуйте їх.
14. Що дає для користувачів інформація Звіту про рух грошових коштів?

15. На підставі інформації яких рахунків, облікових реєстрів заповнюється Звіт про власний капітал?
16. Який порядок внесення змін в облікову політику підприємства та їх відображення у звітності?
17. Як здійснюється виправлення помилок за минулі періоди та їх відображення у Звіті про власний капітал?
18. Які показники зв'язують Звіт про власний капітал із Балансом та іншими формами звітності?
19. Яка побудова Приміток до річної фінансової звітності?

Навчальне видання

Фінансовий облік

Робочий зошит

Укладач: **Лугова Ольга Іванівна**

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 8,5
Тираж ___ прим. Зам. № ___

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54029, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.